

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής
και Οικογένειας

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ
ΠΡΟΣ
ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ [ΕΕΔΑ]

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΝΑΦΟΡΑΣ
ΕΤΟΣ 2024

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2025

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
A. ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	4
I. Γυναίκα - Κοινωνική Προστασία και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες.....	4
II. Πρότυπα και Ανάπτυξη Πολιτικών Ισότητας των Φύλων	19
III. Ευρωπαϊκή & Διεθνής Συνεργασία για την Ισότητα των Φύλων	28
IV. Προαγωγή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	39
B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ	59
I. Προστασία Ατόμων με Αναπηρία, Ηλικιωμένων και Χρονίως Πασχόντων ..	59
II. Πολιτικές Κοινωνικής Αλληλεγγύης – Δράσεις προστασίας ατόμων και οικογενειών που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας	65
III. Δράσεις Κοινωνικής Ένταξης και Συνοχής	69
V. Δράσεις του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.)	99
Γ. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	116
I. Προστασία Παιδιού και Οικογένειας	116
II. Κοινωνικές πολιτικές στέγασης	126

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ετήσια έκθεση του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας προς την Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ) για το έτος 2024 συγκεντρώνει τις βασικές πολιτικές, δράσεις και παρεμβάσεις που υλοποιήθηκαν σε τομείς που συνδέονται με την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και την προώθηση της δημογραφικής και στεγαστικής πολιτικής. Η έκθεση οργανώνεται σε τρεις βασικούς θεματικούς άξονες: (α) την ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, (β) την κοινωνική αλληλεγγύη και την καταπολέμηση της φτώχειας και (γ) την προστασία της οικογένειας και την υλοποίηση πολιτικών στέγασης και δημογραφικής στήριξης.

Σε ένα σύνθετο και απαιτητικό κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας προώθησε ολοκληρωμένες πολιτικές για την προστασία των ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού, την υποστήριξη των δικαιωμάτων των γυναικών, των παιδιών, των ατόμων με αναπηρία, των προσφύγων και των Ρομά, καθώς και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην ανάπτυξη υποστηρικτικών δομών, στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης-συμπερίληψης και στην υλοποίηση καινοτόμων δράσεων για τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και την άρση των αποκλεισμών.

Η έκθεση καταγράφει αναλυτικά τις πολιτικές πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν το 2024 και καταγράφει την πρόοδο που συντελέστηκε στους αντίστοιχους τομείς, με βάση τεκμηριωμένα δεδομένα και ποιοτικούς δείκτες. Αποτελεί, συνεπώς, ένα χρήσιμο εργαλείο διαφάνειας, λογοδοσίας και τεκμηριωμένου πολιτικού σχεδιασμού, με στόχο τη διαρκή βελτίωση των συνθηκών προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα και την ενδυνάμωση του κοινωνικού κράτους.

A. ΙΣΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

I. Γυναίκα - Κοινωνική Προστασία και Συμβουλευτικές Υπηρεσίες

A. Πρόληψη, ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και καταπολέμηση της έμφυλης βίας

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ) αποτελεί διαχρονικά τον αρμόδιο κρατικό φορέα για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Από το 2010 υλοποιεί το «Εθνικό Πρόγραμμα για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών» μέσα από το οποίο δημιουργήθηκε και λειτουργεί ένα ολοκληρωμένο **Δίκτυο 65 δομών** σε όλη τη χώρα για την πρόληψη και αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας (ενδοοικογενειακή βία, σεξουαλική παρενόχληση, βιασμός, εμπορία γυναικών με στόχο τη σεξουαλική εκμετάλλευση). Συγκεκριμένα, το Δίκτυο περιλαμβάνει την **24ωρη Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900**, **44 Συμβουλευτικά Κέντρα (ΣΚ)** και **20 Ξενώνες Φιλοξενίας (ΞΦ)** γυναικών θυμάτων βίας και προσφέρει υπηρεσίες υποστήριξης των γυναικών θυμάτων.

Στις εξυπηρετούμενες του δικτύου παρέχονται υπηρεσίες όπως ψυχολογική και κοινωνική στήριξη, νομική συμβουλευτική και νομική βοήθεια, συμβουλευτική απασχόλησης και προώθησης στην αγορά εργασίας, υπηρεσίες παραπομπής σε ξενώνες, στις αστυνομικές και εισαγγελικές αρχές, στο δικαστήριο, σε νοσοκομεία ή κέντρα υγείας, σε φορείς κοινωνικής πολιτικής, σε φορείς απασχόλησης, σε φορείς φύλαξης και υποστήριξης παιδιών, ασφαλής διαμονή και σίτιση. **Οι υπηρεσίες παρέχονται χωρίς καμία διάκριση με σεβασμό στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του θύματος, όπως η ηλικία, η φυλή, το χρώμα, η θρησκεία, η εθνικότητα ή εθνοτική καταγωγή, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, ή η αναπηρία (σύσταση ΕΕΔΑ).**

Το έτος **2024**, στα **Συμβουλευτικά Κέντρα** εξυπηρετήθηκαν **5.087** γυναίκες και στους **Ξενώνες φιλοξενήθηκαν 294**. Η επικρατέστερη μορφή βίας για την περίοδο αναφοράς ήταν η **ενδοοικογενειακή βία σε ποσοστό 82%** από το σύνολο των καταγεγραμμένων μορφών βίας. Η σεξουαλική παρενόχληση αποτέλεσε το 1%, ο

βιασμός το 1%, ένα 5% αφορούσε άλλο είδος βίας, το δε 10% δεν αποκάλυψε αυτά τα στοιχεία. Την ίδια περίοδο η **24ωρη Γραμμή Βοήθειας 15900** δέχτηκε **8.097 κλήσεις**, εκ των οποίων οι **5.286 (65%)** αφορούσαν «**Περιστατικά Βίας**» και οι **1.688 (21%)** «**Χρήσιμη Ενημέρωση**», ενώ συνολικά **1.112 (14%)** κλήσεις ήταν μη σχετικές. Την περίοδο αναφοράς, η **ενδοοικογενειακή βία** αποτελεί το μεγαλύτερο ποσοστό **(84%)** από όλες τις μορφές έμφυλης βίας που καταγράφηκαν στην Γραμμή SOS 15900, ενώ η πλειοψηφία των αιτημάτων αφορούσαν **ψυχοκοινωνική στήριξη (40%)** και μετά τη **νομική συμβουλευτική (36%)**.

Στο πλαίσιο συνεργασίας της ΓΓΙΑΔ με τη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (**Δ.ΥΠ.Α.**) από τον **Μάρτιο του 2021**, λήφθηκε μέριμνα ώστε να ενταχθούν στα προγράμματα απασχόλησης των ευπαθών κοινωνικών ομάδων οι άνεργες γυναίκες θύματα έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας. Βάσει των στοιχείων που τηρούν οι Δομές, για το **2024, το σύνολο των ωφελουμένων γυναικών ήταν 44 (40 γυναίκες από ΣΚ και 4 από ΞΦ)**. Επίσης, οι γυναίκες θύματα έμφυλης ή/και ενδοοικογενειακής βίας περιλαμβάνονται ως κατηγορία δικαιούχων του Ειδικού Βοηθήματος Ευάλωτων Ομάδων από την ΔΥΠΑ (Β' 7469/29-12-2023), ενώ το 2024 ξεκίνησε η Κοινή δράση με τίτλο, «**Ανεξάρτητη Δυνατή Ελεύθερη**» της Δ.ΥΠ.Α με τα Υπουργεία Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και Προστασίας του Πολίτη για τη στήριξη των κακοποιημένων γυναικών που έχει ως στόχο να δημιουργήσει νέες ευκαιρίες απασχόλησης και να ενισχύσει την οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών που επιθυμούν να απομακρυνθούν από το κακοποιητικό τους περιβάλλον.

Η ΓΓΙΑΔ προκειμένου να ανταποκριθεί σε έκτακτες και επείγουσες περιπτώσεις γυναικών θυμάτων βίας και των παιδιών τους, που πρέπει να απομακρυνθούν από την εστία τους αλλά δεν μπορούν να εισαχθούν άμεσα σε Ξενώνα Φιλοξενίας, προχώρησε στις **18-1-2024** στην υπογραφή Μνημονίου Συνεργασίας με την **Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων (ΠΟΞ)** με σκοπό την προσωρινή δωρεάν διαμονή τους σε ξενοδοχεία - μέλη της ΠΟΞ. Το **2024** παρασχέθηκε κατάλυμα της ΠΟΞ σε **σαράντα εννέα (49) γυναίκες** που είχαν ανάγκη για **έκτακτη φιλοξενία**.

Η Ελλάδα κύρωσε με τον **ν. 4531/2018** τη **Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης** για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας. **Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 η ΓΓΙΑΔ καθίσταται ο συντονιστικός φορέας για την υλοποίηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Σύμβαση.** Το 2023 η χώρα μας έλαβε την πρώτη της αξιολόγηση από την Επιτροπή των Ανεξάρτητων Εμπειρογνωμόνων (**GREVIO**) και δέχθηκε τις συστάσεις που αναφέρονται στη σχετική Έκθεση στις οποίες και θα πρέπει να ανταποκριθεί έως 5/12/2026. Τον **Ιούλιο 2024** οι Συστάσεις (μεταφρασμένο κείμενο στα ελληνικά) της GREVIO και της Επιτροπής των Μερών της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης στάλθηκαν στη Βουλή των Ελλήνων όπως προβλέπεται στο άρθρο 70 της Σύμβασης.

Με την υπ' αριθμ. 3801/10-10-2024 απόφαση η ΓΓΙΑΔ έχει συστήσει και συγκροτήσει διυπουργική **Ομάδα Διοίκησης Έργου για την παρακολούθηση της εφαρμογής των συστάσεων της GREVIO και της Επιτροπής των Μερών της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης** με τη συμμετοχή όλων των συναρμόδιων φορέων. Η πρώτη συνεδρίαση της ΟΔΕ πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2024.

Περαιτέρω, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, προχώρησε, σε συνεργασία με το **Συμβούλιο της Ευρώπης**, στην παροχή υποστήριξης σε θύματα σεξουαλικής βίας μέσω του προγράμματος "**Ending Violence against women: multi country programme**". Στο πλαίσιο αυτό, το Συμβούλιο της Ευρώπης εκπόνησε έκθεση/μελέτη για την χαρτογράφηση των υπηρεσιών υποστήριξης των θυμάτων σεξουαλικής βίας στην Ελλάδα, η οποία ολοκληρώθηκε τον **Ιούνιο του 2024** και αποσκοπεί στην υποστήριξη της χώρας μας στην επιλογή ενός μοντέλου για την παροχή βοήθειας στα θύματα σεξουαλικής βίας (**σύσταση ΕΕΔΑ για μέτρα ενίσχυσης των υγειονομικών υπηρεσιών της χώρας για τη διαχείριση περιστατικών βίας κατά των γυναικών**).

Στο πλαίσιο των υποχρεώσεων που απορρέουν από το άρθρο 51 της Σύμβασης, της Κων/πολης η ΓΓΙΑΔ υλοποίησε έργο με τίτλο: **«Οριζόντιο εργαλείο εκτίμησης κινδύνου ενδο-οικογενειακής βίας» (Risk Assessment Tool)** για τις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας και ενδοοικογενειακής βίας, με σκοπό την εκτίμηση του

επιπέδου υποτροπής περιστατικών βίας στο στενό τους περιβάλλον. Το εργαλείο θα εφαρμοστεί και αξιοποιηθεί σταδιακά από όλες τις υπηρεσίες υποδοχής γυναικών θυμάτων βίας και ενδοοικογενειακής βίας (στο πλαίσιο της διατομεακής συνεργασίας Υπουργείων Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης) σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 131 του ν. 5090/2024.

Κατόπιν συνεργασίας του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας με το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, το Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης και την εταιρία VODAFONE Ελλάδας, δημιουργήθηκε η ειδική εφαρμογή «**Panic button**», με σκοπό να βοηθήσει τις γυναίκες που βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο να καλούν άμεση βοήθεια, με ασφάλη για αυτές τρόπο. Η εφαρμογή PanicButton ξεκίνησε να λειτουργεί πιλοτικά τον Μάρτιο του 2023 σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Τον **Ιούνιο του 2024** η εφαρμογή επεκτάθηκε σε όλη την Ελλάδα ενώ δικαιούχοι της εφαρμογής είναι οι ενήλικοι άνδρες και γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Από **1-1-2024** έως **31-12-2024** (από 10-6-2024 σε όλη την επικράτεια) από τα Συμβουλευτικά Κέντρα, **1097** γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας ενημερώθηκαν και **235** από αυτές εγκατέστησαν την εφαρμογή στο κινητό τους τηλέφωνο.

Τον **Νοέμβριο του 2024** δημοσιεύτηκε η **5η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών της ΓΓΙΑΔ**¹ η οποία αφορά τις δράσεις για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας με στατιστικά στοιχεία από τον **Ιανουάριο του 2023 έως τον Σεπτέμβριο του 2024**². Η έκθεση εστιάζει ιδιαίτερα στις γεωπολιτικές συγκρούσεις σε σχέση με την αύξηση της έμφυλης βίας, τις επιπτώσεις αυτής στις ζωές των γυναικών και την αντιμετώπισή της. Περιλαμβάνει, επίσης, την παρουσίαση των εξελίξεων στο θέμα της έμφυλης βίας σε νομοθετικό και πολιτικό επίπεδο, των δράσεων και πρωτοβουλιών της ΓΓΙΑΔ και των φορέων του Εθνικού Μηχανισμού για την ισότητα των φύλων, καθώς και των στατιστικών στοιχείων του

¹<https://isotita.gr/wp-content/uploads/2024/11/5%CE%B7-etisia-ekthesi-gia-ti-via-kata-twn-gynaikwn.pdf>

²Τα στατιστικά στοιχεία του Δικτύου Δομών και Γραμμής 15900, για την καλύτερη συγκριτική αποτύπωσή τους, αποδίδονται σε δύο περιόδους ξεχωριστά, και καλύπτουν η πρώτη την περίοδο Ιανουαρίου-Δεκεμβρίου του 2023 και η δεύτερη την περίοδο Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου του 2024.

Παρατηρητηρίου Ισότητας και των Δομών του Δικτύου για την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας.

Επίσης, η ΓΓΙΑΔ εντός του έτους **2024** δημοσίευσε τρία (3) τριμηνιαία Ενημερωτικά Δελτία (Οκτωβρίου – Δεκέμβριου 2023, Ιανουαρίου-Μαρτίου 2024 και Απριλίου - Ιουνίου 2024) της Γραμμής SOS 15900, των Συμβουλευτικών Κέντρων και Ξενώνων Φιλοξενίας του Δικτύου Υποστηρικτικών Δομών της ΓΓΙΑΔ για την αποτύπωση της γενικής εικόνας για την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και των πολλαπλών διακρίσεων κατά των γυναικών.

Τα στοιχεία που συγκεντρώνονται στο πλαίσιο των καταγραφών των περιστατικών των γυναικών που παραπέμπονται στις δομές του Δικτύου της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ), διατίθενται καταγράφοντας τα αναλυτικά ποσοστά του αριθμού των γυναικών που υπέστησαν έμφυλη βία ή ενδοοικογενειακή βία ή πολλαπλές διακρίσεις ανά κατηγορία ευαλωτότητας (Ρομά, γυναίκες με αναπηρίες, μετανάστριες, γυναίκες πρόσφυγες, κ.λ.π.) και δημοσιοποιούνται στις Ετήσιες Εκθέσεις και στα Ενημερωτικά Δελτία (σύσταση ΕΕΔΑ).

Δράσεις πρόληψης, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης (ημερίδες, επιμορφώσεις, διανομή έντυπου υλικού, κλπ) υλοποιούνται τόσο σε κεντρικό επίπεδο από την ΓΓΙΑΔ όσο και σε τοπικό από όλες τις δομές του δικτύου. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα και οι Ξενώνες Φιλοξενίας Γυναικών πραγματοποιούν σειρά δράσεων για την ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών σχετικά με το ζήτημα της έμφυλης βίας και ενημερώνουν για τις παρεχόμενες υπηρεσίες.

Η ΓΓΙΑΔ έχει την επιστημονική εποπτεία του Δικτύου Δομών για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των παιδιών τους. Στο πλαίσιο αυτό, σε συνεργασία με την UNICEF και το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού προχώρησε στην υλοποίηση έρευνας για την κατάσταση των παιδιών στους Ξενώνες Φιλοξενίας. Εν συνεχεία, στις αρχές του 2024, εκπονήθηκε από την UNICEF Σχέδιο Δράσης για την ενσωμάτωση της οπτικής του παιδιού στους Ξενώνες Φιλοξενίας στο οποίο περιλαμβάνονται συστάσεις πολιτικής. Οι συστάσεις της UNICEF ελήφθησαν υπόψιν από την Ομάδα Διοίκησης Έργου για την επικαιροποίηση των κανονισμών

λειτουργίας³, προκειμένου οι δομές να μπορούν να μετατραπούν σε ένα αποτελεσματικό σύστημα κοινωνικής στήριξης που εκτός από την οπτική του φύλου θα διαπνέεται και από την οπτική του παιδιού. Επιπροσθέτως, η ΓΓΙΑΔ συμβάλλει στην παρακολούθηση των δράσεων που εμπίπτουν στις αρμοδιότητές της αναφορικά με το ΕΣΔ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το ΕΣΔ για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί (Child Guarantee) καθώς και το ΕΣΔ για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση.

Β. Ενημερωτικές δράσεις στα σχολεία

ι. Στο πλαίσιο των δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και προκειμένου να ανταποκριθούν στα αιτήματα δομών, κυρίως, της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για παρουσιάσεις-εισηγήσεις με θέμα τη βία κατά των γυναικών, τα στελέχη του **Συμβουλευτικού Κέντρου της ΓΓΙΑΔ** δημιούργησαν ένα **πρόγραμμα παρέμβασης στα σχολεία**. Στόχος του προγράμματος είναι η αναγνώριση των μορφών της βίας στις εφηβικές συντροφικές σχέσεις και των τακτικών που χρησιμοποιούνται από τους δράστες για την συναισθηματική παραπλάνηση των θυμάτων καθώς και η κατανόηση της δυναμικής που χαρακτηρίζει τις κακοποιητικές σχέσεις. Το υλικό απευθύνεται σε **μαθητές/τριες Γυμνασίου – Λυκείου (14-18 ετών)** και για την δημιουργία του, αξιοποιήθηκαν μαρτυρίες των περιστατικών που παρακολουθούνταν στο Συμβουλευτικό Κέντρο, οι οποίες εμπλουτίστηκαν με οπτικοακουστικό υλικό. Επίσης αξιοποιούνται διαδραστικά tasks/ρόλοι προσομοίωσης, που προσκαλούν τους μαθητές/τριες να εξασκηθούν στην ομαδική διεργασία με άξονα το φαινόμενο της βίας στις συντροφικές σχέσεις.

Επιπλέον, με δεδομένο ότι τα **Κέντρα Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Ο.ΚΑ.ΝΑ.** βρίσκονται σε άμεση επαφή με τις τοπικές κοινωνίες και αναπτύσσουν δράσεις τόσο με τον ευρύτερο πληθυσμό όσο και στην εκπαιδευτική κοινότητα (βάσει των σχετικών μνημονίων συνεργασίας με

³ Η υπ' αριθμ. 33283/23-5-2024 Σύσταση Ομάδας Διοίκησης Έργου στο πλαίσιο της «Επιτελικής Ομάδας Συντονισμού (Ε.Ο.Σ.)» για την επικαιροποίηση των κανονισμών λειτουργίας του Δικτύου Δομών (Συμβουλευτικά Κέντρα/Ξενώνες Φιλοξενίας/Γραμμή SOS 15900), διαμόρφωση πρωτοκόλλων, κλπ

το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού και το Υπουργείο Υγείας), το Συμβουλευτικό Κέντρο συνεργάζεται με το Τμήμα Πρόληψης και Σχεδιασμού του Ο.ΚΑ.ΝΑ. και το Τμήμα Εφαρμογής Πρόληψης, για την διοργάνωση εκπαιδεύσεων στα Στελέχη Πρόληψης από όλη την Ελλάδα έτσι ώστε να λειτουργήσουν ως πολλαπλασιαστές γνώσης για μαθητές και εκπαιδευτικούς.

ii. Η ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με το Περιφερειακό Γενικό Νοσοκομείο-Μαιευτήριο «ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ» και τα Γραφεία Αγωγής Υγείας των Δ/νσεων Δ/θμιας Εκπ/σης Αθήνας, πραγματοποιεί πρόγραμμα που περιλαμβάνει παρουσιάσεις - εισηγήσεις σε μαθητές/τριες σχολείων, σε **θέματα αντισύλληψης και σεξουαλικής αγωγής** από εξειδικευμένες συμβούλους-μαίες. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τις εξής θεματικές:

- Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση
- Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα
- Αγωγή Υγείας

Οι εισηγήσεις πραγματοποιούνται από εξειδικευμένες μαιές-συμβούλους του νοσοκομείου «ΕΛΕΝΑ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ». Συγκεκριμένα για το σχολικό έτος **2023-2024** πραγματοποιήθηκαν **41** εισηγήσεις σε **24** σχολικές δομές τις οποίες παρακολούθησαν **2006** μαθητές/τριες.

Γ. Αντιμετώπιση πολλαπλών διακρίσεων γυναικών

i. Γυναίκες Ρομά

Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, οι πολιτικές και δράσεις για τις γυναίκες Ρομά εντάσσονται στους **Άξονες 1 και 4. Άξονας 1:** Πρόληψη και καταπολέμηση έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας, Στόχος 1.4: Καταπολέμηση άλλων μορφών βίας, Δράση 1.4.2: Πρόληψη και αντιμετώπιση εξακολούθητικής παρακολούθησης/stalking, FGM-ακρωτηριασμός γυναικείων οργάνων, πρόωροι και καταναγκαστικοί γάμοι, σεξουαλική εκβίαση (sextortion) και εκδικητική πορνογραφία (revenge porn). **Άξονας 4:** Ενσωμάτωση διάστασης φύλου σε τομεακές πολιτικές, Στόχος 4.3: Βελτίωση θέσης γυναικών που υφίστανται

πολλαπλές διακρίσεις και άρση του κοινωνικού αποκλεισμού τους, Δράση 4.3.3: Άρση κοινωνικού αποκλεισμού γυναικών Ρομά.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ

Παράλληλα ενόψει και του σχεδιασμού του νέου ΕΣΔΙΦ 2026-2030 και της βέλτιστης υλοποίησης των πολιτικών της ΓΓΙΑΔ για την εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού ευάλωτων κοινωνικών ομάδων και την αντίστοιχη ενδυνάμωση και κοινωνική ένταξή τους, μεταξύ αυτών και των γυναικών Ρομά, πραγματοποιήθηκε η πρώτη διαγραμματειακή συνάντηση εντός του ΥΚΟΙΣΟ, με την παρουσία των ΓΓ του ΥΚΟΙΣΟ και την συμμετοχή υπηρεσιακών στελεχών. Σε συνέχεια της συνάντησης αυτής, ήδη πραγματοποιούνται περαιτέρω διαγραμματειακές συναντήσεις με στόχο την διερεύνηση ανάπτυξης κοινών πολιτικών και δράσεων και την οριζόντια διάσταση του φύλου στις εν δυνάμει κοινές συνέργειες και πολιτικές οι οποίες αφορούν και τα άτομα Ρομά. Ειδικότερα σε ότι αφορά στις συνέργειες της ΓΓΙΑΔ και της ΓΓ Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, κατά το σκέλος που αφορά στην κοινωνική ένταξη των Ρομά από την οπτική της έμφυλης διάστασης, η ΓΓΙΑΔ προκρίνει σε πρώτη φάση τις κάτωθι δράσεις:

- Συνεργασία του Δικτύου Δομών με τα Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας των ΟΤΑ α' βαθμού για την δικτύωση και τον καθορισμό διαδικασιών παραπομπών περιστατικών έμφυλης ή ενδοοικογενειακής βίας (Συνεργασία ΓΓΙΑΔ - Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας). (Σύσταση 2 ΕΕΔΑ σελ. 109 και Σύσταση 2 σελ. 119)
- Επιμόρφωση στελεχών του Δικτύου Δομών για την παροχή υπηρεσιών σε γυναίκες Ρομά (ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με εξειδικευμένους επαγγελματίες ή οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, την Ένωση Ελλήνων Διαμεσολαβητών Ρομά και την Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας). (Σύσταση 2 ΕΕΔΑ σελ. 109 και Σύσταση 2 σελ. 119).

ΧΡΗΣΗ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΟΜΩΝ ΤΗΣ ΓΓΙΑΔ ΑΠΟ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΡΟΜΑ

Επισημαίνουμε δε, ότι κατά την 5ετία 2019-2024, το Δίκτυο Δομών της ΓΓΙΑΔ, ήτοι Συμβουλευτικά Κέντρα, Ξενώνες Φιλοξενίας και τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900, παρείχε τις υπηρεσίες του σε Γυναίκες Ρομά, ως εξής:

- Το 2019 σε 34 γυναίκες Ρομά,
- 2020 σε 29,
- 2021 σε 16,
- 2022 σε 42,
- 2023 σε 41,
- 2024 σε 41
- Το ποσοστό των ωφελούμενων Γυναικών Ρομά των Υπηρεσιών του Δικτύου Δομών για την αντιμετώπιση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας ανέρχεται κατά την προαναφερόμενη χρονική διάρκεια στο 1%, του συνόλου των ωφελούμενων γυναικών, γεγονός που αποτυπώνει την πολλαπλότητα των εμποδίων των γυναικών Ρομά για την ισότιμη πρόσβαση σε δομές και υπηρεσίες και αποτελεί οδοδείκτη για την ΓΓΙΑΔ ως προς την αναγκαιότητα ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης των γυναικών Ρομά για το Δίκτυο Δομών και των παρεχόμενων υπηρεσιών του (Σύσταση 1 ΕΕΔΑ σελ. 119).

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΓΓΙΑΔ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ, ΗΜΕΡΙΔΕΣ, ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΤΛ

Η ΓΓΙΑΔ για λόγους καλύτερης εποπτείας και ενημέρωσης εκατέρωθεν συμμετέχει δια εκπροσώπων της σε επιτροπές για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των Ρομά με εστίαση στην ενσωμάτωση του φύλου στις εκάστοτε πολιτικές. Στο πλαίσιο αυτό συμμετέχει στις συνεδριάσεις της Κυβερνητικής Επιτροπής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη (ΕΣΚΕ) Ρομά 2021-2030, ενώ για την τελευταία κατέθεσε προτάσεις στο πεδίο αρμοδιότητάς της.

Περαιτέρω, υπήρξε εκπροσώπηση της ΓΓΙΑΔ σε σημαντικά συνέδρια για τους προαναφερθέντες λόγους. Ενδεικτικά αναφέρουμε συμμετοχή στο ευρωπαϊκό συνέδριο «Proceed Goes Practise» (15-4-2025), που πραγματοποιήθηκε στο Χαλάνδρι, συμμετοχή στην διακρατική διαδικτυακή συνάντηση για την παρουσίαση καλών πρακτικών για δράσεις που αφορούν στην ομάδα-στόχο των Ρομά 2023,

Παρακολούθηση της καταληκτικής εκδήλωσης έργου του Εθνικού Σημείου Επαφής για την Ένταξη των Ρομά «ROMA PLATFORM 2020-Ανάπτυξη της Εθνικής Πλατφόρμας Διαβούλευσης και Διαλόγου για θέματα Ρομά» (25-5-2023), παρακολούθηση ημερίδας του έργου Pattern 2022, συνεισφορά σε προγενέστερη χρονική περίοδο, της ΓΓΙΑΔ στο ερωτηματολόγιο για το 8ο Διεθνές Συνέδριο Γυναικών Ρομά κτλ. Επίσης, η ΓΓΙΑΔ συμμετείχε στην Πανελλήνια Συνδιάσκεψη Forum Roma που πραγματοποιήθηκε στο Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων στις 30-4-2025 ενημερώνοντας α) για το πλαίσιο συνεργειών και δράσεων που προγραμματίζονται μεταξύ συναρμόδιων υπηρεσιών και επαγγελματιών που εξυπηρετούν γυναίκες Ρομά, β) για τον αριθμό ωφελούμενων γυναικών Ρομά από το Δίκτυο Δομών αλλά και γ) για άλλες δράσεις προς την κοινότητα των γυναικών Ρομά λαμβάνοντας υπόψη τη Διεθνή Σύμβαση για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών και τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Η κατεύθυνση της ΓΓΙΑΔ είναι όχι μόνο η συμπερίληψη και η διαθεματικότητα στις πολιτικές της αλλά και η εμπλοκή στη διαμόρφωση των πολιτικών των ίδιων των ωφελούμενων γυναικών και των οργανώσεων τους αξιοποιώντας και διευρύνοντας τα πεδία διαβούλευσης.

ii. Γυναίκες πρόσφυγες και αιτούσες άσυλο

Η ΓΓΙΑΔ σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ) και την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (Υ.Α. του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες) διοργάνωσε επιμορφωτικά σεμινάρια υπό την κεντρική θεματική: **«Εκπαίδευση για την Έμφυλη Βία και τις καταχρηστικές/παραβιαστικές συμπεριφορές»** που απευθύνονταν σε επαγγελματίες πεδίου που υποστηρίζουν αιτούντες/σες άσυλο και πρόσφυγες. Για την υλοποίηση των σεμιναρίων οι συνδιοργανωτές συνεργάστηκαν με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, την Ελληνική Αστυνομία (ΕΑ), τον Εθνικό Οργανισμό Δημόσιας Υγείας (ΕΟΔΥ) και την Ομάδα Διαχείρισης του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς (ΕΜΑ) για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων- ΕΜΑ- ΕΚΚΑ, εκπρόσωποι των οποίων συμμετείχαν με εισηγήσεις. Οι θεματικές κάλυπταν ένα ευρύ πεδίο που αφορά στην πρόληψη

και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας σε θεσμικό επίπεδο αλλά και με αναφορά στους παράγοντες που ενισχύουν το φαινόμενο και τρόπους καταπολέμησης αυτού με έμφαση στον προσφυγικό πληθυσμό.

Τα σεμινάρια πραγματοποιήθηκαν στον Πύργο Ηλείας στις 27-28 Μαΐου 2024, στη Σάμο στις 27-28 Ιουνίου 2024 και στην Ορεστιάδα Έβρου στις 19-20 Νοεμβρίου 2024. Στόχος των επιμορφώσεων είναι η ενίσχυση των ικανοτήτων του προσωπικού, στην καταπολέμηση των στερεοτύπων και στην ευαισθητοποίηση του κοινού σε ζητήματα διαπολιτισμικότητας. Η εν λόγω δράση εντάσσεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021 - 2025 και έλαβε χώρα στο πλαίσιο του Μνημονίου Συνεργασίας της ΓΓΙΑΔ και του ΚΕΘΙ με την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Συγκεκριμένα, οι επιμορφώσεις απευθύνονταν σε υπαλλήλους κρατικών φορέων που παρέχουν υπηρεσίες σε προσφυγικό και μεταναστευτικό πληθυσμό, προσωπικό που εργάζεται στην πρώτη γραμμή όπως στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ), στις Κλειστές Ελεγχόμενες Δομές Νήσων (ΚΕΔΝ) και στις δομές φιλοξενίας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, προσωπικό του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ), αστυνομικό προσωπικό του Υπ. Προστασίας του Πολίτη, στο προσωπικό των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Νοσηλευτικών Ιδρυμάτων, στο προσωπικό των Κοινωνικών Υπηρεσιών, των Κέντρων Κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών των Δήμων και στα στελέχη των δομών του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ που παρέχει απ' ευθείας υπηρεσίες σε αιτούντες/σες άσυλο και πρόσφυγες θύματα έμφυλης βίας. Στο σύνολο των εκπαιδεύσεων συμμετείχαν δια ζώσης και διαδικτυακά περίπου 400 εργαζόμενοι.

Ομάδα Εργασίας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της Έμφυλης Βίας.

Η ΓΓΙΑΔ συν-προεδρεύει της Ομάδας Εργασίας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της Έμφυλης Βίας, που επαναλειτουργεί υπό την προεδρία της Υ.Α. του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες από τον Φεβρουάριο 2021, με τη συμμετοχή κρατικών φορέων, διεθνών οργανισμών και ΜΚΟ οι οποίοι δραστηριοποιούνται στους τομείς της πρόληψης και της καταπολέμησης της έμφυλης βίας. Ο πληθυσμός της Ο.Ε. είναι οι αιτούντες/ούσες άσυλο (συμπεριλαμβανομένων όσων στερούνται

νομιμοποιητικών εγγράφων), οι πρόσφυγες και οι απάτριδες – επιζώντες/ζήσασες έμφυλης βίας ή/και σε όσοι/ες βρίσκονται σε κίνδυνο έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Οι συνεδριάσεις λαμβάνουν χώρα διαδικτυακά, μία φορά τον μήνα.

iii. Κλιματική κρίση και Ισότητα των Φύλων

Στο πλαίσιο ανάληψης πρωτοβουλιών για την ορατότητα της διασύνδεσης κρίσης περιβάλλοντος, ανθρωπογενών παρεμβάσεων και ισότητας των φύλων και της οριζόντιας ένταξης της οπτικής του φύλου στις περιβαλλοντικές πολιτικές και στην αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης και μείωσης του κινδύνου καταστροφών η ΓΓΙΑΔ με πρωτοβουλία της τ. ΓΓ της ΓΓΙΑΔ κας Ζ. Δημαδάμα, συνέστησε τον Δεκέμβριο του 2023 Ομάδα έργου με στόχο την αποτύπωση του έμφυλου χάρτη των διαστάσεων και επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης και την διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής.

Η ομάδα διεπιστημονικού χαρακτήρα, με την συμμετοχή εκπροσώπων ΑΕΙ της χώρας, Φορέων και της Κοινωνίας των Πολιτών, κατόπιν αρκετών συναντήσεων ως προς το περιεχόμενο και την δομή ενός Θεματικού Οδηγού για το παραπάνω ζήτημα, ανέλαβε την εκπόνηση του Οδηγού, ο οποίος παρουσιάστηκε στο σύνολό του, στις 04-7-2024, παρουσία της Υφυπουργού ΥΚΟΙΣΟ, κας Αικ. Παπακώστα, διαρθρωμένου σε 2 βασικούς άξονες: Ο πρώτος άξονας αφορά στην ανάδειξη των έμφυλων επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης (υγεία, φροντίδα-ευαλωτότητα, εργασία, έμφυλη βία, οικονομία, ενεργειακή φτώχεια, καταστροφές, κλιματικοί μετανάστες/ριες-πρόσφυγες-σες) και ο δεύτερος στην διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής με στόχο την λήψη των αναγκαίων μέτρων και υλοποίηση πολιτικών με έμφυλο πρόσημο ως προς την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των γυναικών στις διαδικασίες προσαρμογής και πράσινης μετάβασης, την πρόσβαση σε πόρους και ισότιμη συμμετοχή στα κέντρα λήψης αποφάσεων για την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, την εκπαίδευση γυναικών και του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου σε ζητήματα κλιματικής κρίσης, την συσχέτιση αυτής με την άρση των στερεοτύπων και των εμποδίων λόγω φύλου. Από πλευράς ΓΓΙΑΔ, 3 στελέχη συνεισέφεραν με τις εργασίες τους στον πρώτο άξονα, συγγράφοντας τα κεφάλαια α. για την ανάδειξη της

σχέσης κλιματικής κρίσης και μετανάστευσης, εκτοπισμού, μετατοπίσεων πληθυσμών και ενίσχυσης προσφυγικών ροών και β. την συσχέτιση της κλιματικής κρίσης και την ενίσχυση της έμφυλης βίας.

Η ΓΓΙΑΔ λαμβάνοντας υπόψη ότι η κλιματική κρίση αποτελεί μείζον ζήτημα για την ισότητα των φύλων, δεδομένου ότι λειτουργεί πολλαπλασιαστικά των απειλών, των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων σε βάρος των γυναικών και κοριτσιών, θέτει ως προτεραιότητά της την ένταξη πολιτικών και δράσεων για την κλιματική κρίση και την έμφυλη ισότητα.

Στο πλαίσιο αυτό και εν όψει του νέου ΕΣΔΙΦ, λαμβανομένης υπόψη της έμφυλης διάστασης των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής, και ιδίως της Γενικής Σύστασης αριθ. 37 (2018) της Επιτροπής CEDAW για τις έμφυλες διαστάσεις της μείωσης του κινδύνου καταστροφών στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής η ΓΓΙΑΔ προτίθεται να εντάξει την κλιματική κρίση και ισότητα των φύλων στις άμεσες προτεραιότητες της, προκειμένου να διαμορφώσει ένα συνεκτικό πλαίσιο δράσεων και πολιτικών προς αυτή την κατεύθυνση. Το ανωτέρω συμφωνεί με την σύσταση της ΕΕΔΑ για την επανεξέταση των στρατηγικών για την κλιματική κρίση και την αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών από την οπτική του φύλου.

iv. Γυναίκες με αναπηρία

Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (ΕΣΔΙΦ) 2021-2025 περιλαμβάνεται ο στόχος **4.3: Βελτίωση της θέσης των γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και άρση του κοινωνικού αποκλεισμού τους**. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται δράσεις που αφορούν σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού όπως είναι οι γυναίκες πρόσφυγες και αιτούσες άσυλο και οι μετανάστριες, οι γυναίκες με αναπηρία, οι γυναίκες Ρομά, οι άστεγες γυναίκες και όσες βρίσκονται στο φάσμα της φτώχειας και του αποκλεισμού, οι γυναίκες αρχηγοί μονογονεϊκών οικογενειών κ.α.

Αναφορικά με τις **γυναίκες με αναπηρία** η ΓΓΙΑΔ υλοποιεί δράσεις που στοχεύουν στην πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και κοριτσιών με

αναπηρία αλλά και στη βελτίωση της θέσης των γυναικών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού και υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις, όπως είναι οι γυναίκες και τα κορίτσια με αναπηρία. Συγκεκριμένα:

- Εκπονήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών σε συνεργασία με το ΚΕΘΙ και την ΓΓΙΑΔ ποσοτική και ποιοτική έρευνα σε εθνικό επίπεδο για την κατάσταση των γυναικών που είναι άτομα με αναπηρία. Η έρευνα περιλαμβάνει και δύο ερευνητικές εστιάσεις: α. την αποτύπωση της κατάστασης για γυναίκες και κορίτσια με αναπηρία σε πληθυσμούς προσφύγων, αιτούντων άσυλο και β. την αποτύπωση για την κατάσταση των γυναικών Ρομά που είναι άτομα με αναπηρία. Τον Νοέμβριο του 2024, η ΓΓΙΑΔ και το ΚΕΘΙ συνδιοργάνωσαν επιστημονική ημερίδα με θέμα: «Παρουσίαση της έρευνας για την κατάσταση των γυναικών με αναπηρία και των αναγκών γονέων και κηδεμόνων παιδιών με αναπηρία», στην Αίθουσα Τελετών του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου, στο πλαίσιο του πρωτοκόλλου συνεργασίας με την Ε.Σ.Α.μεΑ.
- Επικαιροποιήθηκε με τη διάσταση του φύλου το φυσικό αντικείμενο των εξής επιμορφωτικών προγραμμάτων του ΕΚΔΔΑ:
 - ✓ **«Τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία».** Το πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στην αφύπνιση και ενημέρωση των υπαλλήλων/στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης αναφορικά με την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία και την υλοποίηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης (περιλαμβάνεται στο ΕΣΔ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία).
 - ✓ **«Επιμόρφωση νοσηλευτών στην παροχή υπηρεσιών υγείας σε άτομα με αναπηρία».** Σκοπός του προγράμματος είναι η επιμόρφωση του νοσηλευτικού προσωπικού των δημόσιων δομών υγείας σε μεθόδους επικοινωνίας, εξυπηρέτησης και κλινικής πρακτικής προσαρμοσμένης στις ανάγκες και τα προβλήματα των ατόμων με αναπηρία ή/και με χρόνιες παθήσεις.

ν. Γυναίκες κρατούμενες και αποφυλακισμένες

Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, οι πολιτικές και δράσεις για τις Γυναίκες κρατούμενες και αποφυλακισμένες εντάσσονται στον **Άξονα Προτεραιότητας 4: Ενσωμάτωση διάστασης φύλου σε τομεακές πολιτικές, Στόχος 4.3: Βελτίωση θέσης γυναικών που υφίστανται πολλαπλές διακρίσεις και άρση του κοινωνικού αποκλεισμού τους. Η Δράση 4.3.4 περιλαμβάνει:**

- Υποστήριξη κρατούμενων και αποφυλακισμένων μητέρων
- Έρευνα για τις μητέρες κρατούμενες
- Επικαιροποίηση οδηγού για γυναίκες κρατούμενες
- Δημιουργία πιλοτικού γραφείου συμβουλευτικής στήριξης της οικογένειας σε επιλεγμένα καταστήματα κράτησης.

Παράλληλα στο πλαίσιο των προτεινόμενων μελετών εντάσσεται και μελέτη εστιασμένη στις κρατούμενες μητέρες και τις ιδιαίτερες ανάγκες που αντιμετωπίζουν κατά τον εγκλεισμό. Αναφορικά με τις προτεινόμενες εκπαιδεύσεις θεσμικών λειτουργών προτάθηκε η εκπαίδευση δικαστικών και εισαγγελικών λειτουργών για θέματα Ισότητας Φύλων, Παιδικής Προστασίας κ.α., καθώς και η ειδική μέριμνα μέσω της ενότητας της βίας του ΕΣΔΙΦ για γυναίκες κρατούμενες και τα παιδιά τους, τα οποία μέχρι μια ηλικία (3 ετών) μεγαλώνουν εντός των φυλακών.

Στο ανωτέρω πλαίσιο υπογράφηκε μνημόνιο συνεργασίας το 2024 μεταξύ των Υπουργείων Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (ΓΓΙΑΔ) και Προστασίας του Πολίτη (Γενική Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής) με τα ΝΠΙΔ της Επανόδου και του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), με σκοπό την συνεργασία για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την υλοποίηση μιας σειράς δράσεων, όπως την υλοποίηση ειδικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων (π.χ. προγράμματα αλφαριθμητισμού, επαγγελματικής κατάρτισης, ανάπτυξης δεξιοτήτων ζωής και πρόσβασης σε εκπαιδευτικές βαθμίδες) για κρατούμενες και αποφυλακιζόμενες ή αποφυλακισμένες γυναίκες, για την απόκτηση δεξιοτήτων και γνώσεων και υποστήριξης προς διευκόλυνση της επιτυχούς κοινωνικής επανένταξης. Προς την ίδια κατεύθυνση προβλέπεται η υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων σχετικά με

τις γυναίκες κρατούμενες και αποφυλακιζόμενες. Αρχικά προβλέπεται κατά το 2024-2025 η υλοποίηση ερευνητικού έργου με τίτλο «Φύλο, Οικογένεια, Εγκλεισμός» το οποίο θα διερευνήσει το θέμα της γονεϊκότητας των κρατουμένων γυναικών και την επίδραση του γονεϊκού εγκλεισμού στα παιδιά τους, ενώ στο πλαίσιο του Προγράμματος θα λειτουργήσει Πιλοτικό Γραφείο Στήριξης της Οικογένειας στο Σωφρονιστικό κατάστημα Γυναικών Ελαιώνα Θήβας. Για το σκοπό αυτό και για την παρακολούθηση του έργου συστήθηκε στη ΓΓΙΑΔ, Τριμελής Ομάδα Διοίκησης Έργου, με εκπροσώπους των εμπλεκόμενων φορέων (ΓΓΙΑΔ, Επανόδου και ΚΕΘΙ).

Παράλληλα και βάση του προγράμματος θα παρέχονται συμβουλευτικές υπηρεσίες σε φυλακισμένες, αποφυλακιζόμενες και αποφυλακισμένες γυναίκες για την ενδυνάμωση και την προσωπική τους ανάπτυξη, με στόχο την καλύτερη δυνατή κοινωνική ένταξη. Εντός του πλαισίου του προγράμματος εντάσσονται και ενέργειες ενημέρωσης, προβολής και δημοσιότητας με επικέντρωση στην ευαισθητοποίηση του κοινού, των ενδιαφερόμενων ατόμων και των φορέων καθώς και των σχετικών ιδρυμάτων αναφορικά με τη σημασία και τα προβλήματα επανένταξης των φυλακισμένων και αποφυλακιζόμενων γυναικών και των οικογενειών τους.

II. Πρότυπα και Ανάπτυξη Πολιτικών Ισότητας των Φύλων

A. «Γυναίκες και Οικονομία - Εναρμόνιση Οικογενειακού και Επαγγελματικού Βίου»

A.1. Σήμα Ισότητας για Επιχειρήσεις: Το πρόγραμμα "SHARE" (περίοδος 2020-2022) είχε στόχο να αντιμετωπίσει τους παραδοσιακούς οικογενειακούς ρόλους φύλου και να προωθήσει την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, δίνοντας έμφαση στο εργασιακό περιβάλλον των εταιρειών μέσω ενίσχυσης ικανοτήτων και ευαισθητοποίησης για το ρόλο των ανδρών στην επίτευξη της ισορροπίας αυτής. Με την ολοκλήρωση του προγράμματος τον Μάρτιο του 2022, η ΓΓΙΑΔ με Υπουργική Απόφαση δημοσίευσε την ακριβή μεθοδολογική διαδικασία για τη θέσπιση του Εταιρικού Σήματος Ισότητας, σύμφωνα με τον ν. 4604/2019, ο

οποίος υποχρεώνει τις εταιρείες να υιοθετούν πολιτικές εταιρικής ισότητας των φύλων⁴.

A.2. Πρόγραμμα «Νταντάδες της Γειτονιάς»: Το πρόγραμμα «Νταντάδες της Γειτονιάς», το οποίο θεσπίστηκε με το ν. 4837/2021, καλύπτει τη φροντίδα βρεφών και νηπίων ηλικίας από 2 μηνών έως 2,5 ετών και παρέχει οικονομική στήριξη σε εργαζόμενους γονείς, μονογονείς, ανάδοχους γονείς και ιδιαίτερα σε μητέρες για να χρησιμοποιούν πιστοποιημένες υπηρεσίες παιδικής φροντίδας για τα παιδιά τους. Από τον Μάρτιο 2023 εφαρμόζεται πιλοτικά σε 62 Δήμους της χώρας. Οι επιμελητές/-τριες μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες φροντίδας βρεφών και νηπίων είτε στο δικό τους σπίτι, είτε στο σπίτι των παιδιών: <https://ntantades.gov.gr/>

Το πρόγραμμα στοχεύει στην υποστήριξη και διευκόλυνση των γυναικών μητέρων και κηδεμόνων, προκειμένου να επιτύχουν την πλήρη επανένταξή τους στην αγορά εργασίας, τη συνέχιση της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας και στη μείωση της αδήλωτης εργασίας.

Τον Δεκέμβριο 2024 καταγράφονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- 1.229 εγκεκριμένες αιτήσεις για το Μητρώο Επιμελητών/-τριών
- 2.666 εγκεκριμένες αιτήσεις ωφελούμενων γονέων
- 972 συμφωνητικά μεταξύ ωφελούμενων γονέων και επιμελητών/-τριών.

A.3. Έργο για τη μισθολογική διαφάνεια FAIR PAY: Τον Δεκέμβριο 2024 υπεγράφη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η σύμβαση για την υλοποίηση του έργου “FAIR PAY -

⁴Υλικό τεκμηρίωσης: Η από 22-12-2023 με ΑΠ 112972 Απόφαση με θέμα «Καθορισμός των προϋποθέσεων, της διαδικασίας απονομής και της διάρκειας ισχύος του Σήματος Ισότητας σε επιχειρήσεις από τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας» ([Β' 7567/31-12-2023, ημερομηνία κυκλοφορίας 4-1-2024](#)). Στις 13-9-2024 εκδόθηκε από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών η Απόφαση με θέμα «Ένταξη της Πράξης Οριζόντιες Δράσεις για Θέματα Ισότητας με Κωδικό ΟΠΣ 6011201 στο Πρόγραμμα Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027», όπου εντάχθηκαν τρία υποέργα για τη δράση «Σήμα Ισότητας» (ΑΔΑ: ΨΩ2ΧΗ-Μ72).

Pioneering equal and transparent pay initiatives". Το έργο συντονίζει η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Οικογένειας και Κοινωνικής Συνοχής, με εταίρους το Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ), τον οργανισμό επαγγελματικής ενδυνάμωσης Women on Top και τον Σύνδεσμο Επιχειρηματιών Γυναικών Ελλάδας. Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα Citizens, Equality, Rights and Values της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (CERV-2024-GE) και έχει διετή διάρκεια.

Το έργο στοχεύει να συμβάλει στην εξάλειψη του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των δύο φύλων, λαμβάνοντας υπόψη την Οδηγία (ΕΕ) 2023/970 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Μαΐου 2023 για την ενίσχυση της εφαρμογής της αρχής της ισότητας της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας, μέσω της μισθολογικής διαφάνειας και μηχανισμών επιβολής που δίνει έμφαση στα εργασιακά περιβάλλοντα των επιχειρήσεων. Το FAIR PAY, έχει σχεδιαστεί για να αναπτύξει μια σειρά δράσεων που βασίζονται στις προβλέψεις της Οδηγίας 2023/970 με στόχο την προώθηση της μισθολογικής διαφάνειας, του σεβασμού της αρχής της ίσης αμοιβής και την καταπολέμηση των άμεσων ή έμμεσων μισθολογικών διακρίσεων λόγω φύλου.

Πιο συγκεκριμένα, αντικείμενο του έργου είναι η ανάπτυξη οδηγού, αναλυτικών εργαλείων και λιστών ελέγχου για την αξιολόγηση και σύγκριση της ίσης αμοιβής για ίση εργασία ή εργασία ίσης αξίας στον ίδιο εργοδότη, όπως προβλέπεται από την Οδηγία 2023/970, συμπεριλαμβανομένης της εφαρμογής συστημάτων αξιολόγησης και ταξινόμησης θέσεων εργασίας ουδέτερων ως προς το φύλο, για χρήση από εργοδότες του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα και από τους κοινωνικούς εταίρους στο πλαίσιο των συλλογικών διαπραγματεύσεων στη χώρα μας. Επίσης, το έργο περιλαμβάνει μια σειρά από δραστηριότητες, όπως ανταλλαγή Καλών Πρακτικών, διαβούλευση με κοινωνικούς εταίρους και άλλους εμπλεκόμενους φορείς, σεμινάρια ανάπτυξης ικανοτήτων για εργοδότες και εργαζόμενους, καθώς και δράσεις δημοσιότητας, ευαισθητοποίησης και δικτύωσης μεταξύ εμπλεκόμενων φορέων.

Β. «Εμβληματικές δράσεις στην τοπική αυτοδιοίκηση»

B.1. Ετήσια Έκθεση για την ισότητα των φύλων στους ΟΤΑ α' και β' βαθμού

Τον Οκτώβριο 2024 δημοσιοποιήθηκε από τη ΓΓΙΑΔ η Ετήσια Έκθεση 2023 για την ισότητα των φύλων στην τοπική αυτοδιοίκηση: <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2024/10/Etisia-Ekthesi-Isotota-Fylwn-Topiki-Aftodioikhsh-gia-to-2023.pdf>.

Πρόκειται για ένα εύχρηστο και κατατοπιστικό κείμενο συνολικής έκτασης 42 σελίδων με θέμα την εφαρμογή των πολιτικών ισότητας των φύλων στους Δήμους και τις Περιφέρειες. Η ΓΓΙΑΔ διεξήγαγε φέτος, όπως και τα τελευταία έξι χρόνια, πρωτογενή έρευνα την οποία απηύθυνε στο σύνολο των Δήμων και των Περιφερειών της χώρας. Η έρευνα περιλαμβάνει 27 ερωτήματα στον κύριο κορμό και 7 εισαγωγικά ερωτήματα που σκοπό έχουν την καταγραφή των γενικών στοιχείων κάθε Δήμου και Περιφέρειας και της ιδιότητας της υπεύθυνης/του υπεύθυνου συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου.

Τα 16 από τα 27 ερωτήματα του κύριου κορμού αφορούν ζητήματα αρμοδιοτήτων, ένταξης, συνεργασιών και παραπομπής θεμάτων ισότητας των φύλων και περιστατικών βίας κατά των γυναικών. Δέκα ερωτήματα αφορούν την περιγραφή των δράσεων, οι οποίες υλοποιήθηκαν από τους Δήμους και τις Περιφέρειες με σκοπό την προώθηση των πολιτικών ισότητας των φύλων. Τέλος, συμπεριλήφθηκε ένα γενικότερο ερώτημα με σκοπό την καταγραφή των βασικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες του συγκεκριμένου ΟΤΑ. Η χρονική περίοδος που ζητήθηκε να ληφθεί υπόψη για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι το έτος 2023 (έτος αναφοράς) και η αποστολή των ερωτηματολογίων προς τους Δήμους και τις Περιφέρειες πραγματοποιήθηκε κατά το πρώτο εξάμηνο του 2024.

Για τη διαμόρφωση του τελικού στατιστικού προϊόντος ήταν απαραίτητη η επεξεργασία των δεδομένων απαντήσεων με τα κατάλληλα τεστ στατιστικής σημαντικότητας των ευρημάτων, η διαγραφή των διπλών εγγραφών, η διατήρηση στη βάση δεδομένων των μεταγενέστερων απαντήσεων έναντι των προγενέστερων, όταν αυτές προέρχονται από τον ίδιο Δήμο ή την ίδια Περιφέρεια, η ομαδοποίηση των απαντήσεων, η κατά περίπτωση απόρριψη των ακραίων τιμών ως εσφαλμένων

(αφού πρώτα διασταυρώθηκε η εγκυρότητά τους) καθώς επίσης και η, κατά περίπτωση, αντικατάστασή τους.

Η Έκθεση διαρθρώνεται σε έξι βασικά κεφάλαια μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται το νομοθετικό πλαίσιο και τα εργαλεία άσκησης πολιτικής, η μεθοδολογία και τα ευρήματα της έρευνας, ενδεικτικές καλές πρακτικές, συμπεράσματα και βιβλιογραφία.

Η ανταπόκριση των Δήμων και των Περιφερειών στο ερωτηματολόγιο της ΓΓΙΑΔ παρουσιάζει αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια. Ακολουθούν ορισμένα ουσιώδη ευρήματα:

1) συγκριτικά με τα δύο προηγούμενα έτη αναφοράς της Ετήσιας Έκθεσης, το ποσοστό των Δήμων, οι οποίοι απάντησαν θετικά στην παραπάνω ερώτηση, παραμένει σε σταθερά επίπεδα, γεγονός που δηλώνει τη διατήρηση της ευαισθητοποίησης και της ενημέρωσης σε θέματα ισότητας φύλων σε υψηλά και ικανοποιητικά επίπεδα

2) με βάση τα δεδομένα που έχει η ΓΓΙΑΔ στη διάθεσή της έως σήμερα, από τους 166 Δήμους που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, οι 124 έχουν υπογράψει τη Χάρτα Ισότητας, δηλαδή το ποσοστό το οποίο αντικατοπτρίζει τα πραγματικά δεδομένα των Δήμων με θετική απάντηση στην υπογραφή της Χάρτας, ανέρχεται σε 74,7 ποσοστιαίες μονάδες

3) από το σύνολο των 166 Δήμων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, το 63,9% (106 Δήμοι) διαθέτει τουλάχιστον ένα αρμόδιο όργανο (είτε διακριτή υπηρεσιακή μονάδα, είτε κάποια αρμόδια μονάδα, είτε gender expert) για τα θέματα ισότητας φύλων

4) αναφορικά με το σύνολο των 332 Δήμων της χώρας, έχουμε την σύσταση 327 ΔΕΠΙΣ, το ποσοστό κάλυψης ξεπερνάει το 98,5% και αυξάνεται κάθε χρόνο

5) όπως ήταν προγραμματισμένο, με την λήξη του έτους 2023, έληξαν οι θητείες όλων των ΔΕΠΙΣ της χώρας λόγω των αυτοδιοικητικών εκλογών που πραγματοποιήθηκαν τον Οκτώβριο του 2023 - κατά την διάρκεια του 2024 που

διανύουμε και μέχρι την ημερομηνία συγγραφής της Έκθεσης, έχουν επανασυσταθεί 247 Επιτροπές Ισότητας, ενώ η επανασύσταση (εκλογή νέων μελών) των ΔΕΠΙΣ σε 85 Δήμους είναι σε εξέλιξη.

B.2. Πρόγραμμα TSI της Ε.Ε. για την έμφυλη διάσταση στους προϋπολογισμούς των ΟΤΑ

Από τον Σεπτέμβριο 2024, κατόπιν υποβολής και έγκρισης σχετικής πρότασης της ΓΓΙΑΔ, 6 Δήμοι (Αθηναίων, Αλεξανδρούπολης, Ζακύνθου, Παλαιού Φαλήρου, Περιστερίου, Ρόδου) και 2 Περιφέρειες (Δυτικής Ελλάδας, Θεσσαλίας) συμμετέχουν στην υλοποίηση προγράμματος τεχνικής βοήθειας από την Ε.Ε. με θέμα την υιοθέτηση έμφυλων προϋπολογισμών στην τοπική αυτοδιοίκηση (Gender Budgeting).

Πρόκειται για έργο τεχνικής βοήθειας της Directorate-General for Structural Reform Support (DG REFORM) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Γ. Δ/ση Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων) και με τεχνικό σύμβουλο την Expertise France. Στην υλοποίηση παρέχει, επίσης, τεχνογνωσία το Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Φλωρεντίας (European University Institute) με στόχο την ενίσχυση της ικανότητας της τοπικής αυτοδιοίκησης να εφαρμόζει την ενσωμάτωση της οπτικής του φύλου στους προϋπολογισμούς και να παράσχει εργαλεία για ολιστικές και ευαίσθητες ως προς το φύλο πολιτικές. Αυτές οι εκπαιδευτικές συνεδρίες έχουν σκοπό να προσφέρουν θεμελιώδεις γνώσεις και πρακτικές ασκήσεις εστιασμένες στον προϋπολογισμό για το φύλο και στην αξιολόγηση επιπτώσεων για το φύλο.

Γ. «Στατιστική τεκμηρίωση για την ισότητα των φύλων στην Ελλάδα»

Τα Ενημερωτικά Σημειώματα του Παρατηρητηρίου Ισότητας των Φύλων το έτος 2024

α) Το 36^ο Ε.Σ. (Ιανουάριος 2024) παρουσιάζει ένα μέρος των στατιστικών στοιχείων της έρευνας για την κατάσταση των γυναικών με αναπηρία και των αναγκών γονέων και κηδεμόνων παιδιών με αναπηρία, η οποία εκπονήθηκε μετά από συνεργασία

του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) και του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ): <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2024/02/36th-newsletter-Observatory-GSEHR.pdf>

β) Το 37^ο Ε.Σ. (Μάρτιος 2024) εστιάζει στα πιο πρόσφατα στοιχεία σε σχέση με τη διαφορά ανάμεσα στους μισθούς των γυναικών και των ανδρών στην Ελλάδα. Παράλληλα, και για την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου, παρουσιάζονται στοιχεία για τα χαρακτηριστικά της έμφυλης ανισότητας, η οποία παρατηρείται στην αγορά εργασίας (ποσοστά συμμετοχής στην αγορά εργασίας, απασχόλησης και ανεργίας, γυναικών σε θέσεις ευθύνης), καθώς και για τον έμφυλο καταμερισμό των ευθυνών φροντίδας ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες ενός νοικοκυριού: <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2024/03/37%CE%BF-Newsletter-Paratiritirio.pdf>

γ) Το 38^ο Ε.Σ. (Απρίλιος 2024) εστιάζει στα στατιστικά στοιχεία της Ειδικής Έρευνας της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) για τις εργασιακές δεξιότητες, έτους 2022 (Πειραιάς, 23-11-2023): <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2024/05/38th-newsletter-Observatory-05.2024.pdf>

δ) Το 39^ο Ε.Σ. (Ιούλιος 2024) εστιάζει στα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τη διαγενεακή μεταβίβαση των οικονομικών και κοινωνικών μειονεκτημάτων, ανά φύλο γονέα προς τα παιδιά. Τα στοιχεία συλλέχθηκαν σε επίπεδο ατόμου-μέλους του νοικοκυριού, ηλικίας 25-59 ετών, στο πλαίσιο της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών έτους 2023/ΕΛΣΤΑΤ. Αφορά άτομα γεννηθέντα από το έτος 1963 έως και το έτος 1997, τα οποία κατά την ηλικία των 14 ετών ζούσαν σε ιδιωτικά νοικοκυριά (πληθυσμός αναφοράς). Η περίοδος αναφοράς είναι το χρονικό διάστημα κατά το οποίο το άτομο-μέλος ήταν 14 ετών: <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2024/08/39th-newsletter-Observatory-07.2024.pdf>

ε) Το 40^ο Ε.Σ. (Νοέμβριος 2024) εστιάζει στα στατιστικά δεδομένα της Έρευνας Εισοδήματος και Συνθηκών Διαβίωσης των Νοικοκυριών (EU-SILC) με πηγή την ΕΛΣΤΑΤ: <https://isotita.gr/wp-content/uploads/2024/12/40o-enimerotiko-simeiotoma-Paratiritirio-Isotitas.pdf>

Δ. «Βιβλιοθήκη Θεμάτων Ισότητας και Φύλου (ΒΘΙΦ)»

Η Βιβλιοθήκη ιδρύθηκε το 1984 από το Συμβούλιο Ισότητας των δύο Φύλων. Είναι οργανική μονάδα της ΓΓΙΑΔ και είναι η μοναδική οργανωμένη βιβλιοθήκη στην Ελλάδα, ειδική για θέματα έμφυλης ισότητας. Η συλλογή της Βιβλιοθήκης φθάνει σήμερα στους 22.000 περίπου τίτλους έντυπου και ψηφιακού υλικού και αποτελείται από βιβλία, περιοδικά, φυλλάδια, εκθέσεις οργανισμών και φορέων για την ισότητα, νόμους, διδακτορικές διατριβές, μεταπτυχιακές εργασίες, πρακτικά και υλικό συνεδρίων.

Δ.1. Εκδηλώσεις-Βιβλιοπαρουσιάσεις

- Συνδιοργάνωση από τη ΒΘΙΦ και την Μ.Κ.Ο. WoT 2 εκδηλώσεων με τίτλο «Λέσχη Ανάγνωσης: Στο Ράφι» (31-1-2024 & 25-9-2024).
- Διοργάνωση εκδήλωσης του Τμήματος με θέμα την παρουσίαση του βιβλίου της Άννας Καραμάνου με τίτλο «100 χρόνια Τουρκία 1923-2023: Εθνικισμός, φεμινισμός, ευρωπαϊσμός και πολιτικό Ισλάμ - Από τον Οσμάν στους Κεμάλ & Ερντογάν» στο χώρο της Βιβλιοθήκης Θεμάτων Ισότητας και Φύλου (23-5-2024)
- Διοργάνωση εκδήλωσης του Τμήματος με θέμα την παρουσίαση του βιβλίου της Βασιλικής Μελέτη «Έμφυλη βία: από τη ρητορική στη βίαιη πράξη» στο χώρο της ΒΘΙΦ (14-11-2024).
- Διοργάνωση εκδήλωσης του Τμήματος στο χώρο της ΒΘΙΦ με θέμα την παρουσίαση του βιβλίου της Χριστίνας Σαρρή με τίτλο «Το ημερολόγιο μιας τυφλής γυναίκας: Ιστορίες καθημερινού σεξισμού και μισαναπηρισμού στην Ελλάδα» (9-12-2024).
- Φιλοξενία της εκδήλωσης «Η γυναίκα στο νόμο: διαφορετικές εκκινήσεις και σημεία συνάντησης» του ΝΠΙΔ Επάνοδος (14-5-2024).

Δ.2. Δράσεις ευαισθητοποίησης

- Δημιουργία και ανάρτηση στο κανάλι της Βιβλιοθήκης στο YouTube (<https://www.youtube.com/@libraryongenderandequality/videos>) 7 θεματικών βίντεο για την προβολή του Αρχείου Προφορικών Μαρτυριών (13-3-2024).
- Δωρεά 23 βιβλίων στη νεοσύστατη σχολική Βιβλιοθήκη του Ημερήσιου Γενικού Λυκείου Αγρού Κερκύρας (2-4-2024).
- Παρουσίαση της Βιβλιοθήκης και του Ιστορικού Αρχείου σε εκπρόσωπο της European Association for the Education of Adults (EAEA) για podcast του φορέα της σειράς Beyond Learning (3-4-2024).
- Συμμετοχή του Τμήματος στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης φοιτητών/-τριών διάρκειας πέντε μηνών του Πανεπιστημίου Εϋνός Loránd της Βουδαπέστης (Αθήνα, 1-4-2024 έως 10-9-2024).
- Εκπαιδευτική επίσκεψη στο χώρο της Βιβλιοθήκης και του Ιστορικού Αρχείου ομάδας φοιτητών και φοιτητριών του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου (9-12-2024).

Δ.3. Νέες προσκτήσεις

Κατά το 2024 εισήχθησαν στη βάση της Βιβλιοθήκης και του Αρχείου 196 έντυπα και ψηφιακά τεκμήρια.

Δ.4. Δωρεές

Η ΒΘΙΦ αποδέχτηκε δωρεές βιβλίων από τους παρακάτω φορείς:

- Περιφέρεια Κρήτης (10-4-2024)
- Ένωση Γυναικών Ελλάδας (17-1-2024).

Επιπλέον, έγιναν δωρεές από πολίτες (13) και εκδοτικούς οίκους (3).

Δ.5. Στατιστικά επισκεψιμότητας – χρήσης υπηρεσιών

Κατά την περίοδο αναφοράς εξυπηρετήθηκαν δια ζώσης 158 αναγνώστριες/-ες. Επιπλέον, διεκπεραιώθηκαν ηλεκτρονικά 42 αιτήματα απομακρυσμένων χρηστών/-τών. Η σελίδα Facebook προσέλκυσε 192 νέους «ακολούθους».

Η συγκεκριμένη εμπεριστατωμένη δράση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της ηγεσίας της Διεύθυνσης Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων της ΓΓΙΑΔ εντάσσεται στο θεματικό πεδίο «Ανθρώπινα Δικαιώματα των Γυναικών» και υλοποιείται στο πλαίσιο αξιοποίησης όλων των εργαλείων στον αγώνα για την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών, σύμφωνα και με τις κατευθυντήριες γραμμές των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Ατζέντα 2030).

III. Ευρωπαϊκή & Διεθνής Συνεργασία για την Ισότητα των Φύλων

A. Εξετάσεις από Επιτροπές των Ηνωμένων Εθνών στο πλαίσιο των συμβατικών υποχρεώσεων της χώρας

ι. Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των γυναικών (CEDAW)

Η εξέταση της χώρας μας από την Επιτροπή CEDAW (Committee on the Elimination of Discrimination Against Women), πραγματοποιήθηκε στις 6 Φεβρουαρίου 2024, στην έδρα του ΟΗΕ στη Γενεύη, κατόπιν υποβολής της 8ης και 9ης Εθνικής Περιοδικής Έκθεσης τον Μάιο 2023 και του Παραρτήματός της. Η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW), ακρογωνιαίος λίθος του μηχανισμού που έχουν συστήσει τα Ηνωμένα Έθνη για να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες και οι άνδρες απολαμβάνουν εξίσου όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις βασικές ελευθερίες έχει κυρωθεί με νόμο από την Ελλάδα, ήδη από το 1983 (ν. 1342/1983).

Την προετοιμασία και το συντονισμό της διαδικασίας αυτής ανέλαβε, λόγω αρμοδιότητας για τα θέματα της Σύμβασης για την Εξάλειψη των Διακρίσεων κατά των Γυναικών (CEDAW), η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΓΓΙΑΔ) του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας. Στη

σύσταση της αντιπροσωπείας ενώπιον της Επιτροπής CEDAW στη Γενεύη, συμμετείχαν τα Υπουργεία: Εξωτερικών (Δ3, ΕΝΥ), Εσωτερικών, Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης, Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού, Προστασίας του Πολίτη, Δικαιοσύνης, Μετανάστευσης & Ασύλου και Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας.

Η υιοθέτηση μιας σειράς εθνικών σχεδίων δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι νομοθετικές εξελίξεις (ν. 4604/2019 για την ουσιαστική ισότητα των φύλων, ν. 4801/2021 που κυρώνει τη Σύμβαση 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την Εξάλειψη της Βίας και της Παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας και ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο την Οδηγία (ΕΕ) 2019/1158 σχετικά με την ισορροπία επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής για τους γονείς και τους φροντιστές), η κύρωση της Σύμβασης της Κων/λης το 2018, παρουσιάστηκαν ως κύρια επιτεύγματα της προς εξέταση περιόδου, ενώ στις προτεραιότητες για την επόμενη τετραετία προβλήθηκαν ιδιαιτέρως τα θέματα πρόληψης, αντιμετώπισης βίας κατά των γυναικών και υποστήριξης των θυμάτων. Η Επιτροπή CEDAW αναγνώρισε τα θετικά βήματα που έχει κάνει η χώρα στο πεδίο της έμφυλης ισότητας. Επεσήμανε, ωστόσο, κενά και προβλήματα στους διαφορετικούς τομείς που συνδέονται με την έμφυλη ισότητα και εξέδωσε σχετικές καταληκτικές παρατηρήσεις εστιάζοντας στην εφαρμογή των νομοθετικών ρυθμίσεων και τη διασφάλιση της ισότιμης απόλαυσης των δικαιωμάτων από τις γυναίκες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες. Οι καταληκτικές παρατηρήσεις μεταφράστηκαν στην ελληνική γλώσσα από στελέχη της ΓΓΙΑΔ και έγινε διάχυσή τους στο σύνολο των Υπουργείων και των λοιπών εμπλεκόμενων μερών τον Απρίλιο του 2024.

ii. Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα (ICCPR)

Η εξέταση της χώρας από την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ πραγματοποιήθηκε στις 21 και 22 Οκτωβρίου 2024 στην έδρα του ΟΗΕ στη Γενεύη κατόπιν υποβολής της 3ης Εθνικής Έκθεσης για την υλοποίηση των διατάξεων του Συμφώνου. Το εν λόγω Σύμφωνο, το οποίο κυρώθηκε από τη χώρα μας με τον ν. 2462/1997, συνιστά ένα από τα σημαντικότερα κείμενα προστασίας των

ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο επίπεδο των Ηνωμένων Εθνών και καλύπτει το σύνολο των ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων στη ζωή, στην αυτοδιάθεση, στην ελευθερία της σκέψης, της συνείδησης και της θρησκείας, της ελευθερίας της έκφρασης, του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη και της προστασίας από αυθαίρετη κράτηση ή εξορία.

Την προετοιμασία και τον συντονισμό της διαδικασίας ανέλαβε το Υπουργείο Εξωτερικών μαζί με τη ΓΓΙΑΔ, λόγω αρμοδιότητας για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Για τη συμμετοχή στην αξιολόγηση συγκροτήθηκε [25μελής Αντιπροσωπεία](#) στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι από τα Υπουργεία: Εξωτερικών, Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας, Δικαιοσύνης, Προστασίας του Πολίτη, Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής, Μετανάστευσης & Ασύλου, Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών, Παιδείας, Θρησκευμάτων & Αθλητισμού, Υγείας καθώς και από την Προεδρία της Κυβέρνησης.

Κατά την εξέταση ως βασικά επιτεύγματα της χώρας παρουσιάστηκαν μεταξύ άλλων η υιοθέτηση μιας σειράς εθνικών σχεδίων δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η κύρωση της Σύμβασης της Κων/λης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, η ενίσχυση του ρόλου του Συνηγόρου του Πολίτη για τα θέματα ίσης μεταχείρισης, και η αυστηροποίηση των ποινών για τα εγκλήματα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά. Οι ερωτήσεις των μελών της Επιτροπής κινήθηκαν σε όλο το εύρος της θεματολογίας των παραγράφων του Συμφώνου και απαντήθηκαν με πληρότητα από τα μέλη της Αντιπροσωπείας. Η Επιτροπή υιοθέτησε τις καταληκτικές της παρατηρήσεις στις 6 Νοεμβρίου 2024. Σε αυτές χαιρετίζει τα θεσμικά και νομοθετικά μέτρα που ελήφθησαν από το συμβαλλόμενο κράτος και τα οποία καλύπτουν ένα ευρύ πεδίο δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται από το Σύμφωνο. Συστήνει ωστόσο την επίταση των προσπάθειών και τη λήψη μέτρων για περαιτέρω πρόοδο σε θέματα όπως: η καταπολέμηση της διαφθοράς, οι διακρίσεις σε βάρος των Ρομά, ατόμων με σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου που εκφεύγουν της ετεροκανονικότητας, η βία κατά των γυναικών, η εμπορία ανθρώπων, η υπέρμετρη χρήση βίας από την αστυνομία, η μεταχείριση των αλλοδαπών συμπεριλαμβανομένων των

μεταναστριών/τών, των προσφυγισσών/ων και των αιτουσών/ούντων άσυλο, η ανιθαγένεια, η αντιμετώπιση των αντιρρησιών συνείδησης και των υπερασπιστριών/των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι συνθήκες που επικρατούν στα σωφρονιστικά και στα ψυχιατρικά ιδρύματα, η διασφάλιση των δικαιωμάτων στην ελευθερία έκφρασης, τις ειρηνικές συναθροίσεις, στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι καθώς και των δικαιωμάτων των μειονοτήτων. Οι καταληκτικές παρατηρήσεις έχουν μεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα και θα ακολουθήσει η διάχυσή τους στους εμπλεκόμενους φορείς και τα ενδιαφερόμενα μέρη.

iii. Διεθνής Σύμβαση για την Εξάλειψη του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (CERD)

Η εξέταση της χώρας από την Επιτροπή του ΟΗΕ για την Εξάλειψη των Φυλετικών Διακρίσεων πραγματοποιήθηκε στις 3 και 4 Δεκεμβρίου 2024 στην έδρα του ΟΗΕ στη Γενεύη κατόπιν υποβολής της 23ης και 24ης Εθνικής Έκθεσης για την υλοποίηση των διατάξεων της Σύμβασης. Η Σύμβαση καταδικάζει κάθε μορφή φυλετικής διάκρισης ως ηθικά, επιστημονικά και κοινωνικά απαράδεκτη και δεσμεύει τα κράτη να απαγορεύουν/αποθαρρύνουν οποιαδήποτε μορφή φυλετικής διάκρισης, να τροποποιούν νόμους και πολιτικές που τη συντηρούν, και να ενισχύουν την εκπαίδευση και τον πολιτισμό για την προώθηση της ανεκτικότητας και της πολυπολιτισμικής συνύπαρξης. Η Σύμβαση έχει κυρωθεί από το ελληνικό κράτος με νομοθετικό διάταγμα (ν.δ. 494/1970).

Την προετοιμασία και τον συντονισμό της διαδικασίας ανέλαβε, το Υπουργείο Εξωτερικών μαζί με τη ΓΓΙΑΔ, λόγω αρμοδιότητας για το θέμα του ρατσισμού. Για τη συμμετοχή στην αξιολόγηση συγκροτήθηκε [29μελής Αντιπροσωπεία](#) από τα αρμόδια Υπουργεία και συγκεκριμένα από τα: Εξωτερικών, Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας, Δικαιοσύνης, Προστασίας του Πολίτη, Ναυτιλίας & Νησιωτικής Πολιτικής, Μετανάστευσης & Ασύλου, Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών, Παιδείας Θρησκευμάτων & Αθλητισμού, Υγείας καθώς και από την Προεδρία της Κυβέρνησης.

Κατά την εξέταση, οι ερωτήσεις των μελών της Επιτροπής κινήθηκαν σε όλο το εύρος της θεματολογίας της Σύμβασης. Στις καταληκτικές παρατηρήσεις της, η Επιτροπή αναγνωρίζει ως θετικά σημεία τη θέσπιση νομοθετικών και θεσμικών μέτρων και πολιτικών όπως εθνικές στρατηγικές και σχέδια δράσης για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων, την κοινωνική ένταξη των Ρομά, την καταπολέμηση του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, την πρόληψη και καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία και αποκατάσταση των θυμάτων, η ενεργοποίηση του Εθνικού Μηχανισμού Επείγουσας Ανταπόκρισης για την προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων και του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, η ενίσχυση της ΕΕΔΑ, η αναγνώριση των ρατσιστικών κινήτρων ως επιβαρυντικών περιστάσεων κατά τον ποινικό κώδικα. Εκφράζει, ωστόσο, τον προβληματισμό της και διατυπώνει συγκεκριμένες συστάσεις σε ένα εύρος πεδίων όπως η συλλογή στατιστικών στοιχείων, η σαφής ποινικοποίηση της ρατσιστικής ρητορικής μίσους και η αντιμετώπισή της, η απονομή δικαιοσύνης, η διεξαγωγή φυλετικού profiling από την αστυνομία, η αντιμετώπιση της κοινωνίας των πολιτών και δη των υπερασπιστών/τριών των ανθρώπινων δικαιωμάτων, η κατάσταση των Ρομά καθώς και των μεταναστριών/τών, των προσφυγισσών/γων και των αιτουσών/ούντων άσυλο και των ανιθαγενών. Οι καταληκτικές παρατηρήσεις έχουν μεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα από στελέχη της ΓΓΙΑΔ και προγραμματίζεται η διάχυσή τους στους εμπλεκόμενους φορείς και τα ενδιαφερόμενα μέρη.

B. Ενσωμάτωση Ευρωπαϊκών Οδηγιών

i. Οδηγία (ΕΕ) 2022/2381 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη βελτίωση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις διευθυντικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών και σχετικά μέτρα

Το Αυτοτελές Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων (ΑΤΕΔΣ) ορίστηκε ως επισπεύδον Τμήμα για τη μεταφορά της εν λόγω Οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη, η οποία επελέγη να λάβει χώρα μέσω σύνταξης σχεδίου νόμου. Τον Μάρτιο 2024 συστάθηκε στη ΓΓΙΑΔ Ομάδα Εργασίας με στόχο τη μελέτη της Οδηγίας και την

εισήγηση σχεδίου νόμου για την ενσωμάτωσή της στο εθνικό Δίκαιο. Η Ομάδα είχε ως Πρόεδρο την Καθηγήτρια Εμπορικού Δικαίου της Νομικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Αθανασίου, και αποτελούνταν από εκπροσώπους του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας και της ΓΓΙΑΔ, του Υπουργείου Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης, του Υπουργείου Ανάπτυξης, του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών, του Υπουργείου Δικαιοσύνης, του Συνηγόρου του Πολίτη, της Ανεξάρτητης Αρχής Επιθεώρησης Εργασίας και της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς. Η ομάδα ολοκλήρωσε τις εργασίες της με τη σύνταξη του τελικού σχεδίου νόμου και της Προκαταρκτικής Ανάλυσης Συνεπειών Ρύθμισης τον Οκτώβριο του 2024⁵. Τον Νοέμβριο του ίδιου έτους έλαβε χώρα υπό τη διοργάνωση της ΕΕΔΑ διαβούλευση/ακρόαση προσώπων και φορέων με θέμα την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2022/2381.

ii) Οδηγία (ΕΕ) 2023/970 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενίσχυση της εφαρμογής της αρχής της ισότητας της αμοιβής μεταξύ ανδρών και γυναικών για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας μέσω της μισθολογικής διαφάνειας και μηχανισμών επιβολής

Ως αρχικά επισπεύδον Τμήμα για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο της ως άνω Οδηγίας, το ΑΤΕΔΣ διοργάνωσε σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Νομικών & Κοινοβουλευτικών Θεμάτων προπαρασκευαστική συνάντηση εργασίας με τα εμπλεκόμενα Υπουργεία και τους λοιπούς αρμόδιους φορείς και προχώρησε στην προκαταρκτική επεξεργασία της Οδηγίας και τη διαδικασία συγκρότησης ομάδας εργασίας που θα εισηγηθεί το σχέδιο νόμου για την ενσωμάτωση της Οδηγίας. Στελέχη του ΑΤΕΔΣ και του Τμήματος Σχεδιασμού, Δημιουργίας Προτύπων και Παρακολούθησης Πολιτικών Ισότητας των Φύλων συμμετείχαν σε εργαστήρια που διεξήχθησαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορικά με τη μεταφορά στις εθνικές νομοθεσίες της Οδηγίας (ΕΕ)2023/970 για τη μισθολογική διαφάνεια.

⁵Τον Φεβρουάριο του 2025 ψηφίστηκε ο ν. 5178 «Μέτρα για την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων σε θέσεις διευθυντικών στελεχών των εισηγμένων εταιρειών, των μη εισηγμένων ανωνύμων εταιρειών και των δημοσίων επιχειρήσεων - Ενσωμάτωση της Οδηγίας (Ε.Ε.) 2022/2381 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 2022 [...] με τον οποίο έγινε η πλήρης ενσωμάτωση της Οδηγίας.

Έχοντας προβεί στις ανωτέρω προπαρασκευαστικές ενέργειες και κατόπιν συνεννοήσεων και συνεργασίας με το ΥΠΕΚΑ, υποβλήθηκε αίτημα ανάθεσης της επίσευσης ενσωμάτωσης της εν λόγω Οδηγίας στο ΥΠΕΚΑ.

iii) Οδηγίες (ΕΕ)2024/1499 και (ΕΕ) 2024/1500 (σχετικά με τα πρότυπα για τους φορείς ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης)

Κατόπιν του ορισμού του ΥΚΟΙΣΟ ως επισπεύδοντος Υπουργείου, το ΑΤΕΔΣ ορίστηκε ως επισπεύδον Τμήμα για τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο: α) της Οδηγίας (ΕΕ)2024/1499 του Συμβουλίου σχετικά με τα πρότυπα για τους φορείς ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης προσώπων ανεξαρτήτως της φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής τους, της ίσης μεταχείρισης προσώπων σε θέματα εργασίας και απασχόλησης ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού αυτών, της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης και όσον αφορά την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την παροχή αυτών, και την τροποποίηση των οδηγιών 2000/43/ΕΚ και 2004/113/ΕΚ και β) της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1500 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τα πρότυπα για τους φορείς ισότητας στον τομέα της ίσης μεταχείρισης και των ίσων ευκαιριών μεταξύ γυναικών και ανδρών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης, και για την τροποποίηση των οδηγιών 2006/54/ΕΚ και 2010/41/ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό συμμετείχε σε προπαρασκευαστική συνάντηση εργασίας με τη ΓΓΝΚΘ και τον Συνήγορο του Πολίτη και προέβη σε διαδικασίες για τη σύσταση Ομάδας Εργασίας για την ενσωμάτωση των εν λόγω Οδηγιών⁶.

Γ. Παρακολούθηση της πορείας συζητήσεων των ψηφισθεισών εντός του 2024 ευρωπαϊκών Οδηγιών:

- Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της εξ οικείων βίας.

⁶Τον Απρίλιο του 2025 εκδόθηκε η απόφαση σύστασης της εν λόγω ομάδας εργασίας.

- Οδηγία (ΕΕ) 2024/1712 για την τροποποίηση της οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της.

Δ. Έργο “Gender Mainstreaming in Public Policy and Budgeting”

ι. Σκέλος που αφορά την Κεντρική Κυβέρνηση

Το Έργο χρηματοδοτείται από τη DG REFORM της Ευρ. Επιτροπής μέσω του Εργαλείου Τεχνικής Υποστήριξης 2022 (Technical Support Instrument - TSI) και υλοποιείται κατά την χρονική περίοδο Οκτώβριος 2022-Δεκέμβριος 2024. Στόχος του Έργου είναι να συμβάλει στην προώθηση της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου (Gendermainstreaming) μέσω της εφαρμογής της κατάρτισης προϋπολογισμών με ευαισθησία ως προς τη διάσταση του φύλου (*gender responsible budgeting/GRB*) και της εκτίμησης των επιπτώσεων των διαφόρων πολιτικών λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου (*gender impact assessment/GIA*), υποστηρίζοντας έτσι την εφαρμογή της εθνικής νομοθεσίας (ν. 4604/2019 για την προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων). Κεντρικοί άξονες του είναι: α) ο εντοπισμός καλών πρακτικών, η εκτίμηση αναγκών και η διαμόρφωση στρατηγικών, β) η κατάρτιση σχεδίου δράσης και η ανάπτυξη δεξιοτήτων (*capacity building*) για την εφαρμογή και χρήση εργαλείων ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στο σύνολο των πολιτικών, γ) η δημιουργία κατευθυντήριων γραμμών, εργαλείων, προτύπων για την εφαρμογή του GRB και του GIA.

Ανάδοχος του Έργου είναι η Expertise France, ενώ το ΑΤΕΔΣ έχει συντονιστικό/υποστηρικτικό ρόλο για την υλοποίησή του στην Ελλάδα, συμμετέχοντας στο σύνολο των δράσεων. Στο πλαίσιό του διεξήχθησαν κατά το 2024:

- Δράσεις εκπαίδευσης (διά ζώσης εργαστήρια) με τη συμμετοχή στελεχών των εμπλεκόμενων (πιλοτικών) Υπουργείων (Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας/ΓΓΙΑΔ, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας & Οικονομικών, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης).

- Εκπόνηση σχεδίου εγκυκλίου για την πιλοτική εφαρμογή της ενσωμάτωσης της διάστασης του φύλου στις πολιτικές των πιλοτικών Υπουργείων.
- Εκπόνηση σχεδίου Φακέλου Αποτίμησης της διάστασης του φύλου στις πολιτικές των Υπουργείων.
- Σύσταση Διυπουργικής Ομάδας Διοίκησης Έργου σε θέματα ένταξης της διάστασης του φύλου στις πολιτικές των υπουργείων και στο πλαίσιο της εφαρμογής του ν. 4604/2019 «Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας»⁷.
- Επίσκεψη μελέτης με αντικείμενο την εφαρμογή του Gender Mainstreaming and Budgeting στη Φινλανδία.
- Διεξαγωγή εργαστηρίου με θέμα «The costs of gender-based violence and the gender budgeting response» στο Στρασβούργο.

ii. Σκέλος που αφορά την τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση

Το 2024 εγκρίθηκε η πρόταση έργου με τίτλο «Harnessing gender-mainstreaming to address the developmental challenges at local and regional level: capacity building for members of Regional and Municipal Committees for Gender Equality», με στόχο την ενίσχυση των Περιφερειακών και Δημοτικών Επιτροπών για την Ισότητα των Φύλων, ως μερών εθνικού μηχανισμού προώθησης της ισότητας των φύλων (ν. 4604/2019, άρθρο 4) με την ανάπτυξη μιας εξειδικευμένης εργαλειοθήκης για θέματα ισότητας των φύλων και την παροχή στοχευμένης κατάρτισης. Αυτό θα τους επιτρέψει να αποκτήσουν τις γνώσεις για τη χρήση των κατάλληλων εργαλείων και την υλοποίηση δράσεων με βάση τις ιδιαίτερες ανάγκες της τοπικής κοινωνίας, σε συντονισμό με τις πολιτικές που αναπτύσσονται από το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας. Στο Έργο εντάχθηκαν αρχικά οι δήμοι Αθηναίων, Αλεξανδρούπολης, Ζακύνθου, Παλαιού Φαλήρου, Περιστερίου, Ρόδου και οι Περιφέρειες Δυτικής Ελλάδας και Θεσσαλίας⁸.

Κατά την περίοδο αναφοράς έλαβαν χώρα οι εξής δράσεις:

- Εναρκτήρια συνάντηση του Έργου.

⁷Η συγκρότηση της ΟΔΕ εντάσσεται στην υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης του Project, ωστόσο η ΟΔΕ θα λειτουργήσει ανεξάρτητα από το Έργο, στο πλαίσιο της εφαρμογής του ν. 4604/2019.

⁸Το 2025 εντάχθηκαν επιπλέον οι δήμοι Ιλίου και Σύρου-Ερμούπολης και η Περιφέρεια Κρήτης

- Επίσκεψη μελέτης με αντικείμενο την εφαρμογή του Gender Mainstreaming στον δήμο της Βιέννης.
- Διεξαγωγή διαδικτυακών σεμιναρίων στη θεματική κατάρτισης προϋπολογισμών που λαμβάνουν υπόψη τη διάσταση του φύλου (Gender responsive budgeting).
- Διεξαγωγή εργαστηρίου με θέμα «The costs of gender-based violence and the gender budgeting response» στο Στρασβούργο.
- Συναντήσεις της εθνικής εμπειρογνώμονος με υπηρεσιακά στελέχη και την πολιτική ηγεσία των δήμων: Αθηναίων, Αλεξανδρούπολης, Περιστερίου, Ρόδου.

Ε. Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια-ΕΣΔΓΕΑ (2023-2028)

Το ΑΤΕΔΣ συνιστά το σημείο επαφής της ΓΓΙΑΔ για το ΕΣΔΓΕΑ, στη διυπουργική ομάδα για τον σχεδιασμό και την επικαιροποίηση του οποίου συμμετείχε. Το ΕΣΔΓΕΑ, το οποίο εγκρίθηκε το 2023, ενσωματώνει οριζόντια την οπτική του φύλου στο σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων των δημοσίων φορέων προς εφαρμογή της Ατζέντας του Συμβουλίου Ασφαλείας των ΗΕ για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια σύμφωνα με τον ν. 4604/2019 για την ουσιαστική ισότητα των φύλων. Η ΓΓΙΑΔ έχει σημαντική συνεισφορά σε αυτό με έργα που διατρέχουν τους Πυλώνες 1-4 του Σχεδίου Δράσης⁹, καθώς υπάρχει διασύνδεση και με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων. Το Υπουργείο Εξωτερικών είναι ο καθ' ύλην αρμόδιος δημόσιος φορέας για τον συντονισμό της εκπόνησης του ΕΣΔΓΕΑ.

⁹Πυλώνας Ι: Πρόληψη των ενόπλων συγκρούσεων, της έμφυλης, σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κατάχρησης: 9 Έργα
 Πυλώνας ΙΙ: Ισόρροπη κατά φύλο αντιπροσώπευση, συμμετοχή και ηγεσία στη δημόσια ζωή, τον κρατικό μηχανισμό και τη διαδικασία λήψης αποφάσεων: 4 Έργα
 Πυλώνας ΙΙΙ: Προστασία από την έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία, τη σεξουαλική εκμετάλλευση και κατάχρηση και άλλες παραβιάσεις του διεθνούς ανθρωπιστικού δικαίου και του διεθνούς δικαίου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας και των σχετικών δικαιωμάτων: 5 Έργα
 Πυλώνας ΙV: Ανακούφιση και ανάκαμψη γυναικών και κοριτσιών, που επιβίωσαν από ένοπλες συγκρούσεις και έμφυλη, σεξουαλική και ενδοοικογενειακή βία: 1 Έργο

Τον Φεβρουάριο 2024 πραγματοποιήθηκε στο ΥΠΕΞ η 1η Συνάντηση της Διυπουργικής Ομάδας Εργασίας για την Παρακολούθηση της Εφαρμογής του ΕΣΔΓΕΑ.

ΣΤ. Άλλες δράσεις σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο

- Συμμετοχή σε τακτικές συναντήσεις ομάδων εργασίας και Επιτροπών διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών (Advisory Committee for Equal Opportunities between Women and Men of the European Commission, High Level Group for Gender Mainstreaming, Gender Equality Committee of the Council of Europe, Management Board of EIGE, EIGE's Experts' Forum).
- Σύνταξη της Εθνικής Έκθεσης για τα 30 χρόνια της υιοθέτησης της Διακήρυξης και της Πλατφόρμας του Πεκίνου και υποβολή της τον Ιούνιο 2024 στον ΟΗΕ (Beijing+30 Report). Η Πλατφόρμα Δράσης αποτελεί το 1 επίσημο διεθνές κείμενο που υιοθετεί τη στρατηγική και την ένταξη της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές (gender mainstreaming). Οι 12 τομείς δράσης του Πεκίνου διαμορφώνουν ένα πλαίσιο για όλες τις διεθνείς πολιτικές ισότητας των φύλων.
- Προετοιμασία της συμμετοχής της πολιτικής ηγεσίας σε διεθνή και ευρωπαϊκά fora (68η Σύνοδος ΗΕ για το Καθεστώς των Γυναικών, High Level Political Meeting for Gender Equality, Συμβούλια Υπουργών Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων ΕΕ, Άτυπο Συμβούλιο Υπουργών Ισότητας ΕΕ.).
- Συντονισμός και αποστολή συνεισφοράς ΓΓΙΑΔ στην Ετήσια Έκθεση του State Department για την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.
- Συνεργασία και αποστολή ενημερωτικού υλικού κατά λόγο αρμοδιότητας προς διεθνείς, ευρωπαϊκούς και εθνικούς φορείς και οργανισμούς (Συμβούλιο της Ευρώπης, ΟΗΕ, ΟΟΣΑ, ΟΑΣΕ, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, EIGE, Βουλή των Ελλήνων, Υπουργείο Εξωτερικών, Υπουργείο Εσωτερικών, ΓΓ Συντονισμού κ.λπ.).
- Συμμετοχή σε ευρωπαϊκές και διεθνείς ομάδες εργασίας για την ισότητα των φύλων στο πλαίσιο (Ομάδα Υψηλού Επιπέδου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ένταξη της διάστασης του φύλου σε όλες τις πολιτικές και δράσεις,

Συμβουλευτική Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Ίσες Ευκαιρίες μεταξύ Γυναικών και Ανδρών, Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο για την Ισότητα των Φύλων, Επιτροπή Ισότητας Συμβουλίου Ευρώπης, Επιτροπή Μερών της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, Ομάδα Εργασίας ΟΟΣΑ για την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου και τη διακυβέρνηση, ΟΟΣΑ-Gender net).

IV. Προαγωγή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Κατά τη διάρκεια του έτους 2024, το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (Υ.ΚΟΙ.ΣΟ.), και συγκεκριμένα το Αυτοτελές Τμήμα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συμμετείχε ενεργά σε πλήθος πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων εστιάζοντας στην ενίσχυση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, την καταπολέμηση των διακρίσεων και τη βελτίωση της κοινωνικής ένταξης και ισότητας, αξιοποιώντας τις συνεργασίες του τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Ενδεικτικά αναφέρονται:

A. Συμβούλιο της Ευρώπης – Διευθύνουσα Επιτροπή για την Καταπολέμηση των Διακρίσεων, τη Διαφορετικότητα και την Ένταξη (CDADI): Ο ορισμένος εκπρόσωπος του Υπουργείου συμμετείχε σε δύο (2) Ολομέλειες της Διευθύνουσας Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Καταπολέμηση των Διακρίσεων, τη Διαφορετικότητα και την Ένταξη (CDADI) στο Στρασβούργο (18-20 Ιουνίου 2024) και στο Παρίσι (26-28 Νοεμβρίου 2024). Στις συνεδριάσεις αυτές αναφέρθηκαν σημαντικά θέματα και λήφθηκαν, μεταξύ άλλων, οι ακόλουθες αποφάσεις:

i) Για την Ένταξη των Ρομά: Αποφασίστηκε η υποβολή στην Επιτροπή Υπουργών της έκθεσης της Επιτροπής Εμπειρογνομώνων για τους Ρομά (ADI-ROM) σχετικά με την Προσχολική Εκπαίδευση. Υιοθετήθηκε ο οδικός χάρτης για την εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης ικανοτήτων που υποστηρίζουν την εφαρμογή της Σύστασης CM/Rec(2020) για τη συμπερίληψη της ιστορίας των Ρομά και/ή των

ταξιδευτών στα σχολικά προγράμματα. Ενθαρρύνθηκε η ADI-ROM να αναπτύξει περαιτέρω τον οδικό χάρτη και τα εργαλεία, ενώ εκφράστηκε υποστήριξη για τη διάδοση των αποτελεσμάτων του Κοινού Προγράμματος INSCHOOL. Παρασχέθηκε καθοδήγηση για την ολοκλήρωση της Μελέτης Σκοπιμότητας σχετικά με τις πολιτικές και πρακτικές διαχωρισμού και ένταξης στην εκπαίδευση για παιδιά Ρομά. Εγκρίθηκε η μελέτη σκοπιμότητας και εκφράστηκε η πρόθεση να προετοιμαστεί σχέδιο Σύστασης προς την Επιτροπή Υπουργών για το θέμα αυτό. Συζητήθηκε η προετοιμασία για την τελική αξιολόγηση του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για την Ένταξη των Ρομά και των Ταξιδευτών (2020-2025) και η ανάπτυξη της στρατηγικής 2026-2030. Έγινε ενημέρωση για τα προκαταρκτικά συμπεράσματα από επισκέψεις στο Βερολίνο και το Ζάγκρεμπ σχετικά με την καταπολέμηση του αντι-τσιγγανισμού.

ii) Για τη Διαφορετικότητα (SOGIESC - Σεξουαλικός Προσανατολισμός, Ταυτότητα και Έκφραση Φύλου): Υποβλήθηκε στην Επιτροπή Υπουργών η Έκθεση της Επιτροπής Εμπειρογνομόνων (ADI-SOGIESC) για τη Σύσταση CM/Rec(2010), σχετικά με το δικαίωμα στην υγεία και την πρόσβαση σε υγειονομική περίθαλψη για τα άτομα ΛΟΑΤΚΙ+. Έγινε ανταλλαγή απόψεων με διεμφυλικά άτομα και οργανώσεις, ενημέρωση για την επανεξέταση της εφαρμογής της Σύστασης CM/Rec(2010) και την ανάπτυξη στρατηγικής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την ισότητα των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων. Εξετάστηκε η έκθεση της ADI-SOGIESC και παρασχέθηκε καθοδήγηση για τις περαιτέρω εργασίες σχετικά με το σχέδιο της Σύστασης της Επιτροπής Υπουργών αναφορικά με την ισότητα των δικαιωμάτων των διεμφυλικών ατόμων.

iii) Για τη Ρητορική Μίσους: Υιοθετήθηκε η συλλογή υποσχόμενων πρακτικών για την καταπολέμηση της ρητορικής μίσους σε εθνικό επίπεδο. Παρασχέθηκε καθοδήγηση στην ομάδα εργασίας για τη ρητορική και τα εγκλήματα μίσους. Υιοθετήθηκε έγγραφο με τα αποτελέσματα ανταλλαγής απόψεων για τον Αντισημιτισμό και άλλες μορφές μισαλλοδοξίας και μίσους. Έγινε ανταλλαγή απόψεων με τον Πρόεδρο της ECRI. Ο εκπρόσωπος του ΥΚΟΙΣΟ συμμετείχε στην «Εβδομάδα χωρίς Ρητορική Μίσους», παρουσιάζοντας το θεσμικό πλαίσιο και τις βέλτιστες πρακτικές της Ελλάδας για την υποστήριξη των θυμάτων ρατσιστικής βίας ενώ συμμετείχε στην εκδήλωση «Ανάσχεση της ρητορικής μίσους και του εγκλήματος μίσους» στο Παρίσι.

iv) Για την Ισότητα των Φύλων: Έγινε ανταλλαγή απόψεων για την ενσωμάτωση της διάστασης της ισότητας (equality mainstreaming) και συμφωνήθηκε η ενημέρωση της Επιτροπής Υπουργών για τη συνέχιση της Διακήρυξης του Ρέικιαβικ. Παρασχέθηκε καθοδήγηση στην Ομάδα Εργασίας για τις διατομεακές διακρίσεις, για την ανάπτυξη μελέτης σκοπιμότητας σχετικά με την πρόληψη και καταπολέμηση αυτών ενώ καθορίστηκε το πλαίσιο για την ενσωμάτωση της διάστασης της διατομεακής ισότητας.

v) Για την Ισότητα και την Τεχνητή Νοημοσύνη: Παρασχέθηκε καθοδήγηση στην Επιτροπή Εμπειρογνομόνων (GEC/ADI-AI) για την ανάπτυξη σχεδίου Σύστασης της Επιτροπής Υπουργών σχετικά με τον αντίκτυπο των συστημάτων Τεχνητής Νοημοσύνης στην ισότητα.

vi) Για την Κλιματική Αλλαγή και την Ισότητα: Έγινε ενημέρωση για τις δράσεις και πρωτοβουλίες του ΥΚΟΙΣΟ για την εν λόγω θεματική.

vii) Για τη Διαπολιτισμική Ένταξη: Ενθαρρύνθηκαν τα κράτη μέλη να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους για την διαπολιτισμική ένταξη των μεταναστών. Εγκρίθηκε η επικαιροποιημένη σύνοψη καλών πρακτικών για την διαπολιτισμική ένταξη και την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση και αποφασίστηκε η δημοσίευσή της.

B. Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA): Επιτεύχθηκε περαιτέρω ενίσχυση της εφαρμογής του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΧΘΔΕΕ) και υιοθέτηση καλών πρακτικών. Ο συντονισμός έγινε μέσω του σημείου επαφής του ΥΚΟΙΣΟ. Υπήρξε συνεισφορά στη σύνταξη των παρακάτω εκθέσεων του FRA:

- «Ανθρώπινα Δικαιώματα στη διαδικασία σχεδιασμού και αποτίμησης της εθνικής νομοθεσίας».
- «Διαδικασίες αξιολόγησης των επιπτώσεων της νομοθεσίας».
- Έκθεση FRA 2024 (κεφάλαια για την ακρίβεια/φτώχεια και απειλές στις δημοκρατικές αξίες)
- Σχέδιο Εγγράφου Πολυετούς Προγραμματισμού Εργασιών 2025–2027.
- Σχέδιο Εθνικής Μελέτης για την Πολιτική Συμμετοχή Ατόμων με Αναπηρία στην Ελλάδα.

- Παρουσίαση της Έκθεσης για τον Αντισημιτισμό για το 2023 και επικαιροποίηση στοιχείων. Η ετήσια έκθεση του FRA δημοσιεύεται μετά από διαβούλευση με τις εθνικές αρχές και περιέχει στοιχεία από το 2012 έως το 2022, χρήζοντας επικαιροποίησης με τα στοιχεία του 2023.
- Συνεισφορά σε αίτημα του FRA για παροχή πληροφοριών σχετικά με τον ΧΘΔΕΕ ενόψει της 25ης επετείου του και της Έκθεσης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων 2025.
- Συμμετοχή σε ενημερωτική συνεδρίαση για την 3η Έρευνα FRA σχετικά με το πώς βιώνουν τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα τα θεμελιώδη δικαιώματα.

Γ. Προαγωγή Δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία (ευαισθητοποίηση δημοσίου τομέα)

Στο πλαίσιο της προώθησης της ισότιμης μεταχείρισης και της ενίσχυσης της προσβασιμότητας, υλοποιήθηκε με επιτυχία το επιμορφωτικό πρόγραμμα «Τα δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία» που έχει ενταχθεί στον προγραμματισμό του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Ε.Κ.Δ.Δ.Α.

Το συγκεκριμένο επιμορφωτικό πρόγραμμα εκτιμάται ότι αποτελεί ένα σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο με ιδιαίτερα θετική ανταπόκριση από τους δημόσιους υπαλλήλους. Η ένταξή του στον προγραμματισμό του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) αποτελεί σημαντική εξέλιξη στο πλαίσιο της δημόσιας διοίκησης.

Το πρόγραμμα υλοποιείται σε συστηματική βάση, όπως προβλέπεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Άτομα με Αναπηρία, ειδικότερα στον Πυλώνα 5, Στόχο 28, ο οποίος αφορά στην Ενημέρωση, Κατάρτιση και Επιμόρφωση της Δημόσιας Διοίκησης, με τις Δράσεις 1 και 2.

Για την περαιτέρω αξιοποίηση του εν λόγω εκπαιδευτικού εργαλείου επικαιροποιήθηκε ο φάκελος σχεδιασμού του επιμορφωτικού προγράμματος, σε συνεργασία με το ΕΚΔΔΑ. Στόχος ήταν ο εμπλουτισμός του με τη διάσταση του φύλου και του θύματος, καθώς και η διεύρυνση της εφαρμογής του, ώστε να απευθύνεται και σε επαγγελματίες των δομών και στελέχη της διοίκησης του

ΥΚΟΙΣΟ που ασχολούνται με ζητήματα αναπηρίας. Παράλληλα, επιδιώκεται η ένταξή του σε περισσότερους τομείς επιμόρφωσης και κατάρτισης του δημόσιου τομέα.

Τα οφέλη για τους επιμορφούμενους είναι η κατανόηση της στρατηγικής και των πολιτικών ενεργούς ένταξης που αφορούν στα άτομα με αναπηρία, η πληρέστερη κατάρτιση όλων των εμπλεκομένων και κατά συνέπεια η καλύτερη επιχειρησιακή τους ετοιμότητα προς όφελος του πολίτη, η ευαισθητοποίηση των δημοσίων υπαλλήλων ως προς τα θέματα προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία σε αγαθά και υπηρεσίες και τέλος, η ενημέρωση των συμμετεχόντων ως προς τη διεθνή πρακτική και εμβληματικές δράσεις της πολιτείας όπως η Εθνική Στρατηγική για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία 2024-2030, με τίτλο «Μια Ελλάδα με όλους για όλους» καθώς και το Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία.

Δ. Οδηγός για τα δικαιώματα των θυμάτων ρατσιστικού εγκλήματος

Αποφασίστηκε η επανεκτύπωση και διανομή του "Οδηγού για τα δικαιώματα των θυμάτων ρατσιστικού εγκλήματος", ο οποίος είχε αρχικά εκδοθεί το 2021 από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Ο συγκεκριμένος Οδηγός, εκπονήθηκε σε συνεργασία με το Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας. Η εν λόγω δημοσίευση έχει αποδειχθεί εξαιρετικά χρήσιμη για την ενημέρωση και υποστήριξη των θυμάτων ρατσιστικού εγκλήματος, συνεισφέροντας σημαντικά στην αντιμετώπιση των περιστατικών αυτών και στην ενδυνάμωση των θυμάτων. Το Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (που πλέον λειτουργεί υπό τη Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν. 5107/2024) σε επανειλημμένες συνεδριάσεις του, έκρινε επιτακτική την ανάγκη για επανεκτύπωση (σε 2.500 αντίτυπα) του συγκεκριμένου οδηγού από το Εθνικό Τυπογραφείο λόγω της αυξημένης ζήτησης και της συνεχιζόμενης ανάγκης παροχής άμεσης πληροφόρησης στους πληττόμενους πολίτες και τους φορείς υποστήριξής τους. Η διάθεση του οδηγού σε

ευρύ φάσμα επαγγελματιών και θυμάτων είναι κρίσιμη για την ενίσχυση των μηχανισμών προστασίας.

Ε. Ενίσχυση του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας

Με το άρθρο 27 του ν. 5107/2024, πραγματοποιήθηκε η μεταφορά του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας στη Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (τροποποίηση του άρθρου 15 του ν. 4356/2015).

Το Εθνικό Συμβούλιο, ως συλλογικό, γνωμοδοτικό και συμβουλευτικό όργανο της Πολιτείας, λειτουργεί πλέον υπό την αιγίδα του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, με την επιστημονική και διοικητική υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Πρόεδρος του Συμβουλίου διατελεί η Γενική Γραμματέας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Έκτοτε, το Συμβούλιο έχει ενισχύσει σημαντικά τη δημόσια παρουσία του, τη θεσμική του εμπλοκή και τις δράσεις εξωστρέφειας. Αυτό αποδεικνύεται από πρωτοβουλίες και ανακοινώσεις με ισχυρό δημόσιο αποτύπωμα, καθώς και από την ευρύτερη κάλυψη σε ΜΜΕ και κυβερνητικά κανάλια, που καταδεικνύουν την αυξημένη ορατότητα και ενσωμάτωση του έργου του Συμβουλίου στις εθνικές δράσεις κατά των διακρίσεων. Οι εξελίξεις αυτές καταδεικνύουν ενίσχυση της αποστολής και της αποτελεσματικότητας του Συμβουλίου, καθώς και βελτιωμένο συντονισμό με κυβερνητικούς και κοινωνικούς φορείς.

Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στις 10 Δεκεμβρίου 2024, το Συμβούλιο πραγματοποίησε την πρώτη του ανοιχτή συνεδρίαση στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης. Η εκδήλωση αυτή αποτέλεσε ορόσημο για τη υιοθέτηση ενός ανοιχτού και συμμετοχικού διαλόγου με Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών, στο πλαίσιο της διαβούλευσης για την εκπόνηση του 2ου Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας.

ΣΤ. Υλοποίηση έργων

Υλοποίηση της διετούς (2024-2026) δράσης «StrEngthening PubliC AuthOritieS' capacity to respond to intersectional discrimination through Multi-agency coalitions» με τον διακριτικό τίτλο «ECOSYSTEM», το οποίο εντάσσεται στο χρηματοδοτικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης CERV (Citizens, Equality, Rights and Values).

Στόχος του έργου είναι η ενίσχυση της ικανότητας των δημόσιων αρχών να ανταποκρίνονται σε πολλαπλές και διατομεακές διακρίσεις, μέσω της δημιουργίας πολυτομεακών συνεργασιών, με συμμετοχή δημόσιων φορέων και κοινωνίας των πολιτών.

Οι βασικοί Πυλώνες δραστηριοποίησης του έργου είναι οι εξής:

- Ψηφιακή Πλατφόρμα για Θύματα Διακρίσεων: Δημιουργία εύχρηστης και πολύγλωσσης πλατφόρμας (σε 10 γλώσσες) που θα διευκολύνει την ενημέρωση και πρόσβαση 10.000 θυμάτων σε πληροφορίες και υπηρεσίες. Η πλατφόρμα θα παραδοθεί σε μέλος του Εθνικού Συμβουλίου κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητά της.
- Ενίσχυση Ικανοτήτων στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης: Εκπαίδευση και επιμόρφωση 150 στελεχών για τη συνεισφορά στην εκπόνηση του **2ου Εθνικού Σχεδίου Δράσης κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας**.
- Εκστρατεία Ευαισθητοποίησης: Διοργάνωση πανελλαδικής καμπάνιας για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση 100.000 πολιτών σχετικά με τις διακρίσεις και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

V. Δράσεις του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας (ΚΕΘΙ)

A. Λειτουργία των δομών του Πανελλαδικού Δικτύου της ΓΓΙΑΔ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας

- Το ΚΕΘΙ συνέχισε τη λειτουργία των 14 Συμβουλευτικών Κέντρων (ΣΚ) για γυναίκες που είναι θύματα έμφυλης βίας ή/και πολλαπλών διακρίσεων. Τα Συμβουλευτικά Κέντρα λειτουργούν στις πρωτεύουσες των 13 Περιφερειών της χώρας (στην Αττική λειτουργούν 2 ΣΚ σε Αθήνα και Πειραιά), παρέχουν κοινωνική, ψυχολογική, νομική και εργασιακή συμβουλευτική) και ανήκουν στο Πανελλαδικό Δίκτυο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών.
- Το ΚΕΘΙ συνέχισε να παρέχει στις δομές του Δικτύου διερμηνεία σε αραβικά και φαρσί.
- Συνέχιση της συνεργασίας με τη ΔΥΠΑ για ένταξη των άνεργων γυναικών θυμάτων έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας
 - στο πρόγραμμα απασχόλησης Ευπαθών Κοινωνικών Ομάδων (ΕΚΟ),
 - στο Πρόγραμμα «Ανεξάρτητη, Δυνατή, Ελεύθερη».
 - την καταβολή επιδόματος σε ευπαθείς ομάδες.
- Το ΚΕΘΙ συνέχισε να παρέχει επιστημονική εποπτεία και να συντονίζει τις δομές του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ με δυνατότητα καθημερινής επικοινωνίας με την Τριμελή Ομάδα Επιστημονικού Συντονισμού και τους/τις πέντε (5) επιστημονικούς/ές επόπτες/τριες για επιστημονικά θέματα που αντιμετωπίζουν τα στελέχη των δομών. Επιπρόσθετα, το ΚΕΘΙ συνεχίζει να παρέχει ψυχολογική εποπτεία στα στελέχη των δομών του Δικτύου για την αποφυγή επαγγελματικής εξουθένωσης και την εποπτική τους στήριξη στα περιστατικά που αντιμετωπίζουν. Τέλος, το ΚΕΘΙ συνεχίζει να λειτουργεί το Πρόγραμμα Νομικής Βοήθειας, στο πλαίσιο του οποίου παρέχει νομική εκπροσώπηση, σε συνεργασία με τους τοπικούς δικηγορικούς συλλόγους, σε γυναίκες θύματα έμφυλης βίας που είναι ωφελούμενες των δομών του Πανελλαδικού Δικτύου.

Επισημαίνεται ότι τα στατιστικά στοιχεία εξυπηρετούμενων των δομών (ΣΚ, ΞΦ και Γραμμής SOS) και κάποια μικρή ποιοτική ανάλυση – μπορούν να ζητηθούν από την ΕΕΤΑΑ – database.

Τέλος, χρειάζεται να αναφερθεί ότι έχει εξασφαλιστεί η παράταση της χρηματοδότησης μέσω των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων μέχρι το 2025 για το σύνολο των δομών του Δικτύου.

Το ΚΕΘΙ, εντός του έτους 2024, εκπόνησε το Ερευνητικό Έργο «Διαδικτυακή Βία κατά των Νεαρών Γυναικών» για την καταγραφή και αποτύπωση της διάστασης του φαινομένου της διαδικτυακής βίας σε νεαρές γυναίκες (18-24 ετών), μέσω της:

- Διερεύνησης, της συλλογής και ανάλυσης ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων, του φαινομένου και της ανάδειξης των μορφών και των ειδών της διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών
- Καταγραφής των δυσκολιών στην αναγνώριση, την αναφορά και την καταγγελία των περιστατικών της διαδικτυακής βίας
- Ανάδειξης των επιπτώσεων σε όλες τις ψυχολογικές και κοινωνικές διαστάσεις της ζωής των νεαρών γυναικών
- Ανάπτυξης προτάσεων για τη βελτίωση της θεσμικής αντιμετώπισης του φαινομένου και της διατύπωσης προτάσεων για την υιοθέτηση παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση και την καταπολέμηση του φαινομένου, καθώς και για την αύξηση των αναφορών και των καταγγελιών, διατύπωση συστάσεων.

Τα κεντρικά συμπεράσματα του παρόντος Έργου, έτσι όπως προέκυψαν μέσα από τη διερεύνηση των ερευνητικών ερωτημάτων που τέθηκαν, έχουν ως εξής:

Αναφορικά με την έκταση του φαινομένου της διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών, κατά την ποσοτική έρευνα βρέθηκε ότι το 59.3% των γυναικών έχουν δεχτεί διαδικτυακή βία. Ως προς τις εκφάνσεις του φαινομένου, οι γυναίκες ανέφεραν μορφές διαδικτυακής βίας που εμπίπτουν και στις οκτώ κατηγορίες διαδικτυακής βίας που εξέταζε η παρούσα έρευνα. Από αυτές η πιο συχνή ήταν η Διαδικτυακή Κακοποίηση Βάσει Εικόνας, στη συνέχεια η Παρενόχληση Βάσει Φύλου ή/και Σεξουαλικότητας, μετά ο Διαδικτυακός Εκφοβισμός, η Διαδικτυακή

Καταδίωξη/Παρακολούθηση, το Τρολάρισμα, η Διαδικτυακή Επιθετικότητα και Εκβιασμός/Εξαναγκασμός, το Χακάρισμα και τέλος το Doxing¹⁰.

Τόσο τα στοιχεία αυτά για τον επιπολασμό του φαινομένου όσο και τα αντίστοιχα ευρήματα της ποιοτικής έρευνας καταδεικνύουν την ταχύτατη εξάπλωση και ευρεία έκταση του φαινομένου. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι και το εύρημα ότι το 40,5% των γυναικών δέχτηκε μία μορφή διαδικτυακής βίας, ενώ το 59,5% έχει δεχτεί παραπάνω από μία, το οποίο σκιαγραφεί την πολλαπλότητα του φαινομένου και το αλληλένδετο των μορφών της διαδικτυακής βίας. Το εύρημα αυτό επιβεβαιώνεται και από την ποιοτική έρευνα, καθώς στις ατομικές συνεντεύξεις κάποιες γυναίκες αναφέρουν ότι έχουν δεχτεί, παραπάνω από μία, μορφές διαδικτυακής βίας, αλλά και στις εστιασμένες συνεντεύξεις με τους/τις επαγγελματίες υπάρχουν τέτοιες αναφορές. Έτσι, η διαδικτυακή βία κατά των νεαρών γυναικών αποτελεί ένα φαινόμενο με πολλαπλές εκφάνσεις, τη στιγμή που η σύγχρονη χρήστρια του διαδικτύου αντιμετωπίζει συνεχώς το ενδεχόμενο θυματοποίησης από μορφές βίας που υφίστανται διαρκή μετάλλαξη βάσει των αναδυόμενων τεχνολογιών.

Εκτός από τη σύνδεση μεταξύ των διαφόρων μορφών διαδικτυακής βίας, από την ποιοτική, κυρίως, έρευνα αναδεικνύεται και η συνέχεια ανάμεσα στη διαδικτυακή (online) και τη διά ζώσης (offline) βία κατά των γυναικών. Αφενός, η διαδικτυακή βία συχνά συμβαίνει κατά τη διάρκεια ή και μετά το πέρας μιας κακοποιητικής συντροφικής σχέσης, αφετέρου το διαδίκτυο χρησιμοποιείται εργαλειακά για την τέλεση πράξεων διά ζώσης βίας και με αυτό τον τρόπο αποτελεί συνέχειά της.

Επίσης, κατά τη διερεύνηση των δημογραφικών χαρακτηριστικών των γυναικών, η έλλειψη διαφοροποιήσεων ως προς το εκπαιδευτικό επίπεδο, την εργασιακή κατάσταση και την αστικότητα του τόπου διαμονής δείχνει ότι η διαδικτυακή βία είναι ένα φαινόμενο που διαπερνά τις διάφορες κοινωνικές ομάδες και δε φαίνεται να συνδέεται με τα συγκεκριμένα δημογραφικά στοιχεία που εξετάστηκαν.

¹⁰ Διαδικτυακή κακοπροαίρετη στοχοποίηση κάποιου/ας μέσω της σκόπιμης αποκάλυψης των προσωπικών στοιχείων του προφανώς χωρίς τη συγκατάθεσή του.

Επιπρόσθετα, παρατηρείται μια ποικιλία στις σχέσεις μεταξύ δραστών και θυμάτων διαδικτυακής βίας. Στο σύνολο των περιπτώσεων, το 59,3% των δραστών δεν ήταν γνωστοί στο θύμα, ενώ σε ποσοστό 23,5% ήταν φίλοι και σε 8,4% ήταν σύντροφοι. Ωστόσο, σε περιπτώσεις Διαδικτυακού Εκβιασμού/Εξαναγκασμού, ο πρώην σύντροφος αναδεικνύεται ως δράστης στο 26,9% των περιπτώσεων, ενώ στο 26,9% οι δράστες ήταν άτομα που διατηρούσαν φιλικές σχέσεις με το θύμα.

Με βάση τα παραπάνω μπορεί να παρατηρηθεί ότι η διαδικτυακή βία μπορεί να προέρχεται από διάφορες προσωπικές σχέσεις, όπως φίλιες ή σχέσεις συντροφικής φύσης. Αναφορικά με τα ψηφιακά/ηλεκτρονικά μέσα στα οποία οι γυναίκες έχουν δεχτεί διαδικτυακή βία, η έρευνα καταδεικνύει τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ως το πιο συχνό ψηφιακό/ηλεκτρονικό περιβάλλον. Φαίνεται ότι τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης αποτελούν ένα βασικό περιβάλλον κοινωνικής δραστηριότητας και προσωπικής ανάπτυξης των γυναικών λόγω των πολλαπλών δυνατοτήτων επικοινωνίας που παρέχουν, ταυτόχρονα όμως ελλοχεύει ο κίνδυνος της διαδικτυακής βίας, καθώς παρέχουν στον εν δυνάμει δράστη τη δυνατότητα να ασκήσει βία, χωρίς να αποκαλυφθεί εύκολα η ταυτότητά του και βέβαια να μην υποστεί συνέπειες.

Σε σχέση με την ενεργητική και παθητική χρήση του διαδικτύου, δε βρέθηκε σημαντική σχέση ανάμεσα είτε στην ενεργητική (όπως η ανταλλαγή μηνυμάτων και οι αναρτήσεις σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης) είτε στην παθητική χρήση (όπως η ανάγνωση αναρτήσεων και ιστοριών) και στην πιθανότητα οι γυναίκες να δεχτούν βία. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι στην έρευνα αναδείχθηκε ως εύρημα ο περιορισμός της χρήσης του διαδικτύου από τις γυναίκες που έχουν δεχτεί διαδικτυακή βία, με δυνητικά αρνητικές επιπτώσεις για την πρόσβαση και τη συμμετοχή τους στο δημόσιο χώρο.

Επίσης, διαφαίνονται εξαιρετικά αρνητικές οι επιπτώσεις της διαδικτυακής βίας στην ψυχολογική και κοινωνική προσαρμογή των νεαρών γυναικών που δέχονται βία. Σε ψυχολογικό επίπεδο, βιώνουν υψηλά επίπεδα στρες και μακροχρόνιου άγχους, αισθήματα κατάθλιψης, διαταραχές στις διατροφικές συνήθειες και τον ύπνο, χρήση ψυχοτρόπων ουσιών, στοχοποίηση για κακόβουλο σχολιασμό και εκφοβισμό και κάποιες φορές εμφανίζουν αυτοκτονικές σκέψεις. Κοινωνικά,

βάλλονται οι οικογενειακές, φιλικές και συντροφικές σχέσεις τους, αποσύρονται απ' τη δημόσια ζωή, αντιμετωπίζουν κοινωνικό στιγματισμό και δευτερογενή θυματοποίηση. Σε μικρότερο αλλά αξιοσημείωτο βαθμό, βιώνουν αρνητικές συνέπειες στην εργασία τους λόγω του κοινωνικού στίγματος και σημαντικό οικονομικό αντίκτυπο, εξαιτίας απώλειας της εργασίας, δικαστικών εξόδων ή αναζήτησης ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Σημαντικό είναι να αναφερθεί ότι οι επιπτώσεις πιθανά αναφέρονται ελλιπώς από τις γυναίκες, εξαιτίας της ντροπής που βιώνουν, της κανονικοποίησης του τραύματος, αλλά και μεθοδολογικά, εξαιτίας του περιορισμένου εύρους κάλυψης του θέματος από τα εργαλεία συλλογής δεδομένων.

Οι σοβαρές επιπτώσεις, σε συνδυασμό με πιθανές επαναθυματοποιήσεις από θεσμικούς φορείς αλλά και την οικογένεια του θύματος, τα επικριτικά σχόλια και η ενοχοποίηση του θύματος, οι περαιτέρω απειλές από τον δράστη, η παραβίαση της ιδιωτικότητας και η δημόσια έκθεση καθιστούν σε ατομικό επίπεδο τη διαδικτυακή βία κατά των νεαρών γυναικών μια ιδιαίτερα τραυματική εμπειρία που τις καθιστά ευάλωτες και πιο εσωστρεφείς. Παράλληλα, σε κοινωνικό επίπεδο αυξάνεται η έμφυλη κοινωνική ανισότητα.

Ως προς τα μέτρα αντιμετώπισης που συχνότερα λαμβάνουν οι γυναίκες, σε πρακτικό επίπεδο, φαίνεται ότι τα πρώτα μέτρα που παίρνουν είναι να αποσυνδεθούν από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, να απεγκαταστήσουν εφαρμογές, να ζητήσουν από το δράστη, αν τον γνωρίζουν, να σταματήσει τη βία ή αγνοούν τη συμπεριφορά παρενόχλησης ως έναν τρόπο συναισθηματικής διαχείρισης των αρνητικών συναισθημάτων. Λιγότερο συχνά, προβαίνουν σε αναφορά σε κάποιο διαδικτυακό μέσο, ζητούν βοήθεια από φιλικό/συγγενικό πρόσωπο και σπάνια το καταγγέλλουν στην Αστυνομία ή απευθύνονται σε κάποιο Συμβουλευτικό Κέντρο ή/και Τηλεφωνική Γραμμή SOS.

Αναφορικά με τη θεσμική αντιμετώπιση του φαινομένου, αναδεικνύεται η ανάγκη για πολυεπίπεδη, διεπιστημονική και διεπαγγελματική δράση, συνδυάζοντας νομικά, εκπαιδευτικά, και κοινωνικά μέτρα για την αντιμετώπισή του.

Αναφορικά με την αξιολόγηση των μέτρων που έλαβαν οι γυναίκες, οι ίδιες θεωρούν αποτελεσματικότερη την αναζήτηση βοήθειας από φιλικό/συγγενικό

πρόσωπο και αξιολογούν τα υπόλοιπα μέτρα ως λιγότερο αποτελεσματικά, ιδιαίτερα την καταγγελία στην αστυνομία.

Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν ξεκάθαρα τη σημασία της κοινωνικής υποστήριξης στη διαχείριση των επιπτώσεων αλλά και τη δυσπιστία στις αρχές ως φορέα κοινωνικού ελέγχου και προστασίας των γυναικών που έχουν δεχτεί βία.

Τέλος, ως προς τους ανασταλτικούς παράγοντες για την αντιμετώπιση της βίας, τα αισθήματα ενοχής, ντροπής, φόβου των γυναικών και ιδιαίτερα του φόβου επαναθυματοποίησης, αποτρέπουν τις γυναίκες τόσο από την αναζήτηση υποστήριξης από οικείους/ες όσο και από το να απευθυνθούν στις αρχές. Επιπλέον, συχνά δεν έχουν ενημέρωση για το πού μπορούν να απευθυνθούν ή δε αντιλαμβάνονται ως βία αυτό που έχουν βιώσει και υποτιμούν τις συνέπειές του. Αυτή η κανονικοποίηση της έμφυλης βίας, ακόμη και στη συνείδηση των γυναικών που τη βιώνουν, συνδέεται με τα έμφυλα στερεότυπα του σεξισμού, την επικράτηση του πατριαρχικού ομογενοποιητικού λόγου, τη νομιμοποίηση της ρητορικής μίσους στα ψηφιακά περιβάλλοντα και την αντικειμενοποίηση του γυναικείου σώματος και λειτουργεί ιδιαίτερα ανασταλτικά στην αντιμετώπιση της βίας από τις γυναίκες. Η έλλειψη γνώσεων, εκπαίδευσης, υποδομών, δεδομένων (λόγω του περιορισμένου αριθμού καταγγελιών και αναφορών του φαινομένου) και συνεργασιών μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών δυσχεραίνουν περαιτέρω την αντιμετώπιση του φαινομένου σε ατομικό και θεσμικό επίπεδο.

B. Προτάσεις για την αντιμετώπιση της διαδικτυακής βίας κατά των νεαρών γυναικών

Οι προτάσεις παρουσιάζονται ακολούθως, οργανωμένες με βάση το επίπεδο θεσμών ή φορέων στους οποίους απευθύνονται.

Σε επίπεδο νομοθεσίας και πολιτείας, είναι σημαντικό να υπάρξει:

- Αναθεώρηση του Ποινικού Κώδικα στην Ελλάδα, προκειμένου να συμβαδίζει με τις αναδυόμενες τεχνολογίες και να προσδιορίζει με σαφήνεια τις μορφές του διαδικτυακού εγκλήματος.

- Αλλαγή της ορολογίας που συνδέεται με την έμφυλη διαδικτυακή βία στον ποινικό κώδικα, με την κατάργηση όρων, όπως η "εκδικητική πορνογραφία" και η "παιδική πορνογραφία", ώστε η κακοποίηση να μη συγχέεται με συναινετικές σεξουαλικές πρακτικές, όπως η πορνογραφία.
- Πρόβλεψη για Κώδικες Δεοντολογίας που προασπίζουν τη συναίνεση των εμπλεκόμενων μερών κατά την ανάρτηση προσωπικού υλικού σε διαδικτυακά περιβάλλοντα και επιβάλλουν κυρώσεις σε αντίθετη περίπτωση, όπως για παράδειγμα σε πλατφόρμες όπου αναρτάται χωρίς συναίνεση υλικό με προσωπικό περιεχόμενο.
- Νομική προστασία της ιδιωτικότητας των ατόμων που δέχτηκαν διαδικτυακή βία. Για παράδειγμα να υπάρξουν διαδικτυακοί μηχανισμοί εντοπισμού και απόσυρσης του υλικού που έχει διαμοιραστεί χωρίς συναίνεση.
- Επιτάχυνση της διαδικασίας απονομής δικαιοσύνης, η οποία θα συμβάλλει στην αύξηση της αναζήτησης της δικαστικής συνδρομής από την πλευρά των θυμάτων και στην εμπέδωση της έννοιας της ασφάλειας δικαίου βάσει της καλλιέργειας κλίματος εμπιστοσύνης ανάμεσα στην Πολιτεία και την κοινωνία γενικότερα.
- Εναρμόνιση των εθνικών νομοθετικών πλαισίων με τα αντίστοιχα διεθνή, ώστε να διευκολύνεται η συντονισμένη διακρατική διαχείριση των διαδικτυακών εγκλημάτων, όταν απαιτείται.
- Πρόβλεψη για μείωση του κόστους της νομικής υποστήριξης των θυμάτων, το οποίο αποθαρρύνει τις γυναίκες να προβούν σε καταγγελίες και γενικότερα να ζητήσουν υποστήριξη.

Πρόβλεψη για διάθεση κονδυλίων για περαιτέρω διεξαγωγή έρευνας σχετικά με τον έμφυλο χαρακτήρα και τη διαθεματικότητα της Υποβοηθούμενης από την Τεχνολογία Έμφυλης Βίας (Gender-Based Technology-Facilitated Violence), αλλά και τη δημιουργία υλικού για ψυχοεκπαιδευτικά προγράμματα παρέμβασης.

Στο επίπεδο των φορέων κοινωνικού ελέγχου και αντιμετώπισης του φαινομένου, είναι σημαντικό να υπάρχει:

- Γενικότερη εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των στελεχών των φορέων κοινωνικού ελέγχου ως προς τις μορφές του φαινομένου και τους τρόπους

θυματοποίησης, τη χρήση δόκιμης ορολογίας, ώστε να αυξηθεί ο βαθμός αναγνώρισης του φαινομένου και να μειωθεί η περιορισμένη αναφορά/καταγγελία του.

- Πρόβλεψη για συγκεκριμένες κατευθυντήριες γραμμές και πρωτόκολλα ως προς τη δεοντολογία υποδοχής και διαχείρισης των αναφορών, ώστε να αποφεύγεται η δευτερογενής θυματοποίηση και να διευκολυνθούν οι αναφορές των περιστατικών, τόσο από τους θεσμικούς φορείς αντιμετώπισης του φαινομένου όσο και από τις υποστηρικτικές προς το θύμα υπηρεσίες.
- Σε επίπεδο αστυνομικών αρχών, περαιτέρω κατάρτιση και ευαισθητοποίηση των στελεχών σε θέματα έμφυλης βίας και θυματοποίησης, ώστε να είναι σε θέση να προσεγγίζουν τα θύματα με υπευθυνότητα, ενσυναίσθηση και σεβασμό.
- Σαφής και λεπτομερής ενημέρωση των θυμάτων από τους/τις αστυνομικούς για τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο της προστασίας τους από τα άτομα που ασκούν βία, καθώς και ενδεδειγμένη πληροφόρηση για τη διαδικασία που θα ακολουθήσει της προσφυγής στις Αρχές.
- Τοποθέτηση, ως επί το πλείστον, στελεχών που να είναι γυναίκες στις υπηρεσίες εφαρμογής επίσημου κοινωνικού ελέγχου, ώστε να διευκολυνθεί η δημιουργία ενός περιβάλλοντος οικειότητας για τις γυναίκες που προσέρχονται να καταγγείλουν ένα περιστατικό διαδικτυακής βίας.
- Επιτάχυνση των διαδικασιών διερεύνησης των περιστατικών διαδικτυακής βίας και δημιουργία υποστηρικτικών μηχανισμών για τη συγκέντρωση των αποδεικτικών στοιχείων από το θύμα, προκειμένου να υπάρξει άμεση αντιμετώπιση.
- Δημιουργία μηχανισμών καταγραφής και επιτήρησης του φαινομένου, ώστε να συγκεντρωθούν δεδομένα για την έκταση, εξέλιξη και αποτύπωση της πραγματικής διάστασης του φαινομένου. Είναι σημαντικό ωστόσο, η καταγραφή των δεδομένων να λαμβάνει υπόψη τη διάσταση του φύλου τόσο των ατόμων που ασκούν βία όσο και των θυμάτων.

Στο επίπεδο των φορέων υποστήριξης των θυμάτων και γενικότερης αντιμετώπισης της θυματοποίησης, είναι σημαντικό να υπάρχει:

- Ενίσχυση και διεύρυνση της διεπιστημονικής στελέχωσης των υπαρχουσών δομών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, καθώς και εκπαίδευση, πληροφόρηση και επικαιροποίηση των γνώσεων των στελεχών για την υποστήριξη των θυμάτων της διαδικτυακής βίας, ως προς τις μορφές διαδικτυακής βίας και τους πιθανούς τρόπους διαδικτυακής θυματοποίησης. Η διεπιστημονική ομάδα ενός τέτοιου φορέα, εκτός από τους/τις κοινωνικούς/ές και νομικούς/ές επιστήμονες θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει και επιστημονικό προσωπικό με γνώση στην τεχνολογία του διαδικτύου, καθώς η διαδικτυακή βία είναι στενά συνδεδεμένη με τις αναδυόμενες τεχνολογίες. Επιπρόσθετα, η επέκταση της κλινικής εποπτείας, η οποία ήδη παρέχεται στις δομές του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ, είναι καθοριστικής σημασίας για την αποφυγή της επαγγελματικής εξουθένωσης των στελεχών, πέραν των κρατικών δομών.
- Συνεχής επιμόρφωση των επαγγελματιών πρώτης γραμμής φορέων που προσφέρουν υπηρεσίες υποστήριξης σε νεαρές γυναίκες (για παράδειγμα τα Συμβουλευτικά Κέντρα Φοιτητών) σε αρχές της συμβουλευτικής με την οπτική του φύλου, ώστε να υιοθετήσουν μια οπτική που να βοηθά τις νεαρές γυναίκες να προβαίνουν σε ισότιμες σχέσεις και όχι σχέσεις ανισότητας ή ανταγωνισμού. Πιο συγκεκριμένα, οι συμβουλευτικές υπηρεσίες θα πρέπει να επικεντρώνονται στην ενθάρρυνση των νεαρών γυναικών να προχωρήσουν στην αυτογνωσία τους και στο επίπεδο των συντροφικών σχέσεων να μπορούν να προβαίνουν στη συνειδητοποίηση και διεκδίκηση των αναγκών τους αλλά και στη σύναψη σχέσεων που να βασίζονται στην αμοιβαία αλληλεπίδραση και ανάπτυξη των συντρόφων και όχι στην άσκηση εξουσίας και ελέγχου (Δεληγιάννη – Κουιμτζή και συν., 2010).
- Ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού και αύξηση των πόρων των φορέων υποστήριξης των γυναικών που έχουν βιώσει διαδικτυακή βία, με σκοπό τη βελτίωση της υποστήριξης που παρέχεται στις γυναίκες, αλλά και διασφάλιση ότι οι φορείς θα λειτουργούν με βάση κρατικούς πόρους για τη βιωσιμότητα και τη διεύρυνση των παρεμβάσεών τους.

- Λαμβάνοντας υπόψη τις ρυθμιστικές διατάξεις σύγχρονων νομοθετημάτων για την πάταξη της έμφυλης βίας, όπως του ν. 3500/2006 (περί ενδοοικογενειακής βίας) σε συνάρτηση με το άρθρο 352Α ΠΚ, είναι σημαντικό να εξεταστεί το ενδεχόμενο παρακολούθησης κατάλληλου θεραπευτικού προγράμματος όχι μόνο από το θύμα αλλά και από τον/την δράστη/τρια. Συνεπώς, ένα σημαντικό βήμα για την αντιμετώπιση του φαινομένου μελλοντικά θα ήταν η δημιουργία υποστηρικτικών φορέων που θα παρέχουν συμβουλευτικές υπηρεσίες στο άτομο που ασκεί έμφυλη διαδικτυακή βία.
- Προώθηση της συνεργασίας και δικτύωσης μεταξύ των υποστηρικτικών υπηρεσιών αλλά και με τους φορείς κοινωνικού ελέγχου, προκειμένου να παρέχεται διατομεακή και πολύπλευρη υποστήριξη στις γυναίκες που έχουν βιώσει διαδικτυακή βία.

Σε επίπεδο εκπαιδευτικού συστήματος, είναι σημαντικό να υπάρξουν:

- Ψυχοεκπαιδευτικά προγράμματα ενημέρωσης και παρέμβασης στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, που να αναγνωρίζουν τον έμφυλο χαρακτήρα της διαδικτυακής βίας και να συμβάλουν στην πρωτογενή πρόληψη της διαδικτυακής βίας. Ανάλογα με το αναπτυξιακό επίπεδο του μαθητικού πληθυσμού, θα πρέπει να υπάρχει ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών, των μαθητών/τριών αλλά και των γονέων τους για τις μορφές της διαδικτυακής βίας κατά των γυναικών, τους τρόπους προστασίας από αυτές και τις δυνατότητες για την αντιμετώπισή τους.
- Δράσεις στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση για την καταπολέμηση της διαδικτυακής βίας κατά των γυναικών, μέσα από τις Επιτροπές Ισότητας Φύλου, τα Γραφεία Σταδιοδρομίας ή τα Συμβουλευτικά Κέντρα φοιτητών/τριών.
- Ένταξη ενότητας για την Υποβοηθούμενη από την Τεχνολογία Έμφυλη Βία σε μάθημα του Οδηγού Σπουδών των Σχολών (λ.χ. των Κοινωνικών Σπουδών).

Στο επίπεδο της ευαισθητοποίησης της κοινότητας και της εντατικοποίησης της ενημέρωσης, είναι σημαντικό να υπάρξουν:

- Οργάνωση ψυχοεκπαιδευτικών προγραμμάτων, ομιλιών και εκστρατειών ενημέρωσης στην ευρύτερη κοινότητα για τις μορφές διαδικτυακής βίας και προτεινόμενα βήματα διαχείρισης του φαινομένου, όπως για παράδειγμα στο πλαίσιο συνεργειών με την τοπική αυτοδιοίκηση.
- Στοχευμένες παρεμβάσεις στον γυναικείο πληθυσμό, με στόχο την περαιτέρω ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και ψυχολογική υποστήριξη των γυναικών και την ανάδειξη της αναγκαιότητας της αναφοράς ή καταγγελίας των περιστατικών διαδικτυακής βίας. Η ενδυνάμωση των γυναικών μέσω της πληροφόρησης, η εκπαίδευση στην ασφαλή χρήση του διαδικτύου και η δημιουργία δικτύων υποστήριξης μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην προστασία και την ενίσχυση της θέσης τους στον ψηφιακό κόσμο.
- Στοχευμένες παρεμβάσεις και στον ανδρικό πληθυσμό, αφενός γιατί οι έρευνες δείχνουν ότι οι άνδρες «δικαιολογούν» σε μεγαλύτερο βαθμό τη διαδικτυακή βία και αποτελούν στη συντριπτική πλειοψηφία τους δράστες της βίας, αφετέρου γιατί τόσο τα έμφυλα στερεότυπα όσο και η άσκηση έμφυλης βίας έχουν δυσμενείς επιπτώσεις και στους ίδιους.
- Διαμόρφωση δικτύων συνεργασίας μεταξύ εταιρειών τεχνολογίας, κοινωνικών φορέων και θεσμικών αρχών, με αντικείμενο την προάσπιση της ασφαλούς πρόσβασης των ατόμων ανεξαρτήτως φύλου στα διαδικτυακά περιβάλλοντα, ώστε αυτά να αποτελούν ασφαλείς τόπους κοινωνικής αλληλεπίδρασης. Είναι καθοριστικής σημασίας η καταπολέμηση της τεχνοφοβίας και η αναγνώριση της σημασίας του διαδικτύου ως "δημόσιου χώρου πολιτειότητας", ώστε να εξασφαλιστεί η ισότιμη πρόσβαση σε αυτόν ανεξαρτήτως φύλου. Ανάδειξη στις εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του καταλυτικού ρόλου και της συμμετοχικής ευθύνης του παριστάμενου ατόμου (bystander) στο φαινόμενο της διαδικτυακής βίας.

Γ. Το 2024, το ΚΕΘΙ υλοποίησε τα ακόλουθα έργα:

- Επιμορφωτικό Πρόγραμμα Ασύγχρονης Μορφής: Το ΚΕΘΙ ολοκλήρωσε την υλοποίηση του Έργου: «Παρεμβάσεις για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης σε Φορείς και Επιχειρήσεις του Ιδιωτικού και Δημόσιου Τομέα». Βασικός σκοπός του Έργου ήταν η καταπολέμηση της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας μέσα από την ουσιαστική εφαρμογή της νομοθεσίας και την ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων και προσώπων. Στο πλαίσιο του έργου, αναπτύχθηκε επιμορφωτικό πρόγραμμα ασύγχρονης μορφής, με γνώμονα το εκπαιδευτικό εγχειρίδιο «Βία και Παρενόχληση στον κόσμο της εργασίας» του ΚΕΘΙ, προκειμένου να λειτουργήσει υποστηρικτικά στην προσπάθεια για την καλύτερη πληροφόρηση για τα σχετικά ζητήματα. Είναι διαθέσιμο **δωρεάν** σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς του ιδιωτικού και δημόσιου φορέα ή/και σε μεμονωμένα άτομα που επιθυμούν να επιμορφωθούν σχετικά με το θέμα της βίας και της παρενόχλησης στην εργασία μέσα από την ειδική πλατφόρμα <https://elearning.kethi.gr/>.

Αποτελέσματα: Το πρόγραμμα είναι διαθέσιμο από τις 19-12-2023 και μέχρι το τέλος του 2024 είχαν συμμετάσχει 469 άτομα, εκ των οποίων τα 252 άτομα έλαβαν την πιστοποίηση.

- Επικαιροποίηση εκπαιδευτικού υλικού και διαμόρφωσή του για το elearning: Στόχος της ανωτέρω δράσης είναι να παράσχει, στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να συμμετάσχουν στη διαδικασία για την Απονομή του Σήματος Ισότητας των Φύλων, τα απαραίτητα εκπαιδευτικά εργαλεία, ώστε να εξασφαλίζεται η επιμόρφωση όσο το δυνατόν περισσότερων ατόμων και επιχειρήσεων μέσω ασύγχρονης εκπαίδευσης, καθώς και η ενίσχυση των γνώσεων των στελεχών επιχειρήσεων και η ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα επιτρέψουν στις επιχειρήσεις να αναλάβουν πρωτοβουλίες για την έμφυλη ισότητα στον χώρο εργασίας τους. Στο πλαίσιο αυτό, το ΚΕΘΙ, αξιοποιώντας την τεχνογνωσία του, έχει αναλάβει την επικαιροποίηση του Εγχειριδίου του που αφορά στην εκπαίδευση για την προώθηση πρωτοβουλιών ισότητας των

φύλων στις επιχειρήσεις. Επίσης, θα αναπτύξει Επιμορφωτικό Πρόγραμμα Ασύγχρονης Μορφής σε ειδικά διαμορφωμένα πλατφόρμα.

- «Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών σε θέματα έμφυλης βίας, διακρίσεων και ισότητας των φύλων»

Το ΚΕΘΙ, κατά το έτος 2024, συνέχισε την υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος «Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και μαθητών και μαθητριών σε θέματα έμφυλης βίας, διακρίσεων και ισότητας των φύλων», που απευθύνεται σε μαθητές/τριες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης όλων των τάξεων και όλων των τύπων σχολείων της χώρας. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε για τέταρτη συνεχή εκπαιδευτική χρονιά με τη μορφή των διαδικτυακών συναντήσεων ή μέσω παρεμβάσεων με φυσική παρουσία, κατόπιν αιτήματος των σχολικών μονάδων.

Αποτελέσματα προγράμματος: Κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2024, συμμετείχαν 3.414 μαθητές και μαθήτριες και 394 εκπαιδευτικοί σε 59 σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας.

Από την επεξεργασία και αξιολόγηση των ερωτηματολογίων των εκπαιδευτικών επισημάνθηκε από την πλειοψηφία τους ότι οι δράσεις πληροφόρησης/ευαισθητοποίησης για τα ζητήματα της έμφυλης ισότητας, βίας και διακρίσεων είναι αναγκαίες και αφήνουν θετικό αποτύπωμα.

Από την επεξεργασία και αξιολόγηση των ερωτηματολογίων των μαθητών/τριών, η μεγάλη πλειοψηφία βρήκαν το θέμα του εκπαιδευτικού προγράμματος αρκετά ενδιαφέρον έως πολύ ενδιαφέρον, ενώ σε λιγότερους μαθητές/τριες τα θέματα της παρέμβασης τους φάνηκαν αδιάφορα.

Ως προς την επάρκεια του υλικού, σχεδόν όλοι/ες συμφώνησαν ότι, για την καλύτερη κατανόηση του θέματος, το υλικό που τους παρουσιάστηκε ήταν αρκετά ή πολύ επαρκές. Οι μαθητές/τριες ανέφεραν ότι δύο (2) διδακτικές ώρες είναι αρκετά ικανοποιητικός χρόνος και στο σύνολό τους έμειναν πολύ ικανοποιημένοι/ες από τη δράση.

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ

I. Προστασία Ατόμων με Αναπηρία, Ηλικιωμένων και Χρονίως Πασχόντων

A. Αποϊδρυματοποίηση

Για την αντιμετώπιση των δυσμενών συνθηκών που παρατηρούνται στα ιδρύματα κοινωνικής φροντίδας, συμπεριλαμβανομένου του υπερπληθυσμού τους, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων εξέδωσε την υπ' αριθ. 60135/1579 (Β' 4590/27-12-2017) Κοινή Υπουργική Απόφαση, «Πρόγραμμα Αποϊδρυματοποίησης Ατόμων με Αναπηρίες», σύμφωνα με την οποία τα άτομα με αναπηρίες που φιλοξενούνται στο παράρτημα του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Δυτικής Ελλάδας, στα Λεχαινά, και στα παραρτήματα του Κέντρου Κοινωνικής Πρόνοιας Αττικής, θα μετακινηθούν σε ασφαλή και υποστηρικτική δομή ή σε δομή οικογενειακού τύπου ή θα επιστρέψουν στην οικογένειά τους με την παράλληλη υποστήριξη από το πρόγραμμα αποϊδρυματοποίησης.

Η εφαρμογή του προγράμματος αποϊδρυματοποίησης αποτελεί υποχρέωση και δέσμευση του Υπουργείου Κοινωνικής συνοχής και Οικογένειας, όπως υπαγορεύεται από τις σύγχρονες αντιλήψεις για την κοινωνική φροντίδα, τις απαιτήσεις του Συντάγματος σχετικά με την προστασία των ατόμων με αναπηρία και τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία.

Το πρόγραμμα αποϊδρυματοποίησης, που εφαρμόστηκε αρχικά στα δύο Κέντρα, σηματοδοτεί την έναρξη μιας διαδικασίας που θα επεκταθεί, μακροπρόθεσμα, σε όλα τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου της χώρας και θα αποτελέσει παράδειγμα για τον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος επίσης πρέπει να προσαρμοστεί προωθώντας τη δημιουργία μικρών δομών οικογενειακού τύπου.

Η αποϊδρυματοποίηση εξελίσσεται με την πάροδο του χρόνου και ταυτόχρονα προσαρμόζεται στις νέες αντιλήψεις για την κοινωνική φροντίδα και στις κοινωνικές επιταγές που φέρνουν την αναπηρία στο προσκήνιο και καθιστούν τα άτομα με

αναπηρία, ανεξαρτήτως κατηγορίας και σοβαρότητας της κατάστασής τους, ενεργά μέλη της κοινωνίας, ενταγμένα στην καθημερινή ζωή και τις δραστηριότητες της κοινότητας.

Η βασική επιλογή για την επίτευξη της αποϊδρυματοποίησης είναι η δημιουργία και λειτουργία Στεγών Υποστηριζόμενης Διαβίωσης (ΣΥΔ).

Οι ΣΥΔ είναι οι χώροι που διατίθενται για τη μόνιμη διαβίωση/στέγαση ατόμων με αναπηρίες, δηλαδή ατόμων με κάθε είδους κινητική, νοητική ή αισθητηριακή αναπηρία, συγγενή ή επίκτητη, που ακολουθούνται ή όχι από δευτερογενείς ασθένειες και διαταραχές, και δεν μπορούν να ζήσουν ανεξάρτητα.

Σε αυτούς παρέχεται οργανωμένη υποστήριξη, ώστε να εξασφαλίζονται κατάλληλες συνθήκες ύπνου, σωματικής υγιεινής, καθαριότητας και αξιοπρεπούς καθημερινής διαβίωσης.

Οι φορείς που είναι υπεύθυνοι για την ίδρυση και λειτουργία των ΣΥΔ είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα, τα οποία παρέχουν όλες τις απαραίτητες υπηρεσίες για την αξιοπρεπή διαβίωση των ατόμων με αναπηρίες.

Όσον αφορά στο Κέντρο Κοινωνικής Πρόνοιας Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος ήδη λειτουργούν πέντε (5) ΣΥΔ των τεσσάρων ατόμων έκαστη, εκ των οποίων μία ΣΥΔ ολοκληρώθηκε και αδειοδοτήθηκε εντός του 2024 με την υπ.αρ. 169347/23-7-24 (ΑΔΑ: 9ΠΣΡ7Λ6-ΜΗΘ) Απόφαση του Αντιπεριφερειάρχη και λειτουργεί στο Δήμο Ανδραβίδας-Κυλλήνης.

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τη Διεύθυνση Πολιτικών για τα Άτομα με Αναπηρία τον Ιούνιο του 2018 λειτουργούσαν 65 ΣΥΔ εντός της ελληνικής επικράτειας, ενώ τον Νοέμβριο του 2022 ο συνολικός αριθμός τους ανήλθε σε 113. Όσον αφορά το έτος 2024, σύμφωνα με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν ο αριθμός τους ανέρχεται σε 136 δυναμικότητας 746 ατόμων, γεγονός που υποδηλώνει ανοδική τάση στο πλαίσιο της αποϊδρυματοποίησης.

Στην περίπτωση των Λεχαινών, ένα από τα παραρτήματα των δύο Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας που συμμετέχουν στο πρόγραμμα αποϊδρυματοποίησης, λειτουργούν ήδη 5 ΣΥΔ των 4 ατόμων έκαστη (σύνολο 20 ωφελούμενοι), ενώ αναμένεται να λειτουργήσει μία ΣΥΔ των 4 ατόμων στο εγγύς μέλλον.

Β. Στρατηγικός σχεδιασμός για τη Μακροχρόνια Φροντίδα

Στο πλαίσιο των πολιτικών της χώρας για την διαχείριση της γήρανσης του πληθυσμού και των δεσμεύσεων που απορρέουν από τη Σύσταση του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 8ης Δεκεμβρίου 2022 για την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας μακροχρόνια φροντίδα (C 476/01), το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας επεξεργάζεται από κοινού με το Υπουργείο Υγείας την κατάρτιση στρατηγικού πλαισίου και σχετικού Εθνικού Σχεδίου Δράσης.

Η μακροχρόνια φροντίδα, σύμφωνα με τον ορισμό της προαναφερθείσας σύστασης, συνίσταται σε ένα «*φάσμα υπηρεσιών και αρωγής προς άτομα τα οποία, λόγω ψυχικής και/ή σωματικής αδυναμίας, νόσου και/ή αναπηρίας επί μακρό χρονικό διάστημα, εξαρτώνται από στήριξη για τις δραστηριότητες καθημερινής διαβίωσης και/ή χρειάζονται κάποια μόνιμη νοσηλευτική φροντίδα. Οι δραστηριότητες καθημερινής διαβίωσης για τις οποίες απαιτείται στήριξη μπορεί να είναι οι δραστηριότητες αυτοεξυπηρέτησης που πρέπει να εκτελεί ένα άτομο καθημερινά, δηλαδή δραστηριότητες καθημερινής διαβίωσης, όπως μπάνιο, ντύσιμο, φαγητό, χρήση κρεβατιού ή καρέκλας, μετακίνηση, χρήση τουαλέτας και έλεγχος των λειτουργιών της ουροδόχου κύστης και του εντέρου, ή μπορεί να σχετίζονται με την ανεξάρτητη διαβίωση, δηλαδή καθοριστικές δραστηριότητες καθημερινής διαβίωσης, όπως παρασκευή γευμάτων, διαχείριση χρημάτων, αγορά τροφίμων ή προσωπικών ειδών, εκτέλεση ελαφρών ή βαριών οικιακών εργασιών και χρήση τηλεφώνου*».

Το υπό εκπόνηση Εθνικό Σχέδιο Δράσης έχει ως σκοπό την ενίσχυση της προσβασιμότητας, της διαθεσιμότητας και της ποιότητας των υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας μέσω μιας διατομεακής προσέγγισης, συμβάλλοντας στην

προώθηση κατά το μέγιστο δυνατό της προστασίας, του σεβασμού και της εκπλήρωσης του δικαιώματος των ατόμων που χρήζουν μακροχρόνιας φροντίδας στην υγεία και την κοινωνική ευημερία. Το Εθνικό Σχέδιο Δράσης αναπτύσσεται στη βάση της εκπονηθείσας Εθνικής Στρατηγικής για την Μακροχρόνια Φροντίδα και τους σχετικούς άξονες που αυτή έθεσε: 1. Διευκόλυνση της Αυτόνομης Διαβίωσης, 2. Ανάπτυξη ολοκληρωμένου πλαισίου για την τυπική και άτυπη μακροχρόνια φροντίδα, 3. Επένδυση σε μια προσωποποιημένη και συνεχή ποιοτική μακροχρόνια φροντίδα, 4. Ενίσχυση της διακυβέρνησης του τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας.

Παράλληλα, στην κατεύθυνση της μεταρρύθμισης της μακροχρόνιας φροντίδας, η υπηρεσία μας λαμβάνει Τεχνική Βοήθεια από την Γενική Διεύθυνση Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο του Προγράμματος Μέσο Τεχνικής Βοήθειας (TSI Programme). Το εν λόγω έργο, με τίτλο «Μεταρρύθμιση της μακροχρόνιας φροντίδας στην Ελλάδα» (Reform of long-term care in Greece) βρίσκεται εν εξελίξει υλοποιούμενο από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), έχει διάρκεια 24 μηνών και τα παραδοτέα αυτού αναμένεται να περιλαμβάνουν μία πρόταση μεταρρύθμισης του συστήματος μακροχρόνιας φροντίδας στη χώρα μέσα από συστάσεις για την υποστήριξη των οικογενειακών/άτυπων φροντιστών, συστάσεις για ένα νέο μοντέλο προσωποκεντρικής μακροχρόνιας φροντίδας στην κοινότητα, συστάσεις πολιτικής για την εισαγωγή πιλοτικού προγράμματος και τη στρατηγική του αξιολόγηση.

Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο του σχετικού στρατηγικού σχεδιασμού για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος μακροχρόνιας φροντίδας στη χώρα, είχε προηγηθεί το πρόγραμμα TSI «Ανάπτυξη στρατηγικής για τη μεταρρύθμιση των υπηρεσιών κοινωνικής μέριμνας των ηλικιωμένων στην Ελλάδα» (Development of a strategy for the reform of social care services for the elderly in Greece), που εκπόνησε η Παγκόσμια Τράπεζα, και το οποίο είχε ως στόχο την υποστήριξη του Υπουργείου μέσω της ουσιαστικής κατανόησης της συνολικής ζήτησης και της συνολικής προσφοράς των σχετικών υπηρεσιών που αφορούν ειδικότερα τους ηλικιωμένους στη χώρα.

Γ. Προσωπικός Βοηθός για Άτομα με Αναπηρία

Με το άρθρο 22 του ν. 5178/25 όπως εξειδικεύτηκε στη συνέχεια με την υπ'αρ. 3328/2025 ΚΥΑ (Β' 1161) η πιλοτική εφαρμογή της υπηρεσίας του προσωπικού βοηθού παρατάθηκε έως τη λήξη του προγράμματος του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» και μέχρι εξαντλήσεως του προϋπολογισμού του έργου.

Εντός του 2024 εκδόθηκε η υπ' αρ. Δ12α/5934/2024 «3η τροποποίηση της υπ' αρ. 28458/23-3-2022 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων «Υλοποίηση Πιλοτικού Προγράμματος “Προσωπικός Βοηθός για Άτομα με Αναπηρία”» (Β' 1427) ΚΥΑ (Β' 6502) για την διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του προγράμματος.

Επίσης ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του 2024 η διαδικασία αξιολόγησης των ωφελούμενων της Β' φάσης του πιλοτικού προγράμματος από τις Ειδικές Επιτροπές Αξιολόγησης στην Επικράτεια η οποία είχε ξεκινήσει από το τέλος του 2023.

Συνεχίστηκε το πιλοτικό πρόγραμμα της Α' φάσης στην Περιφέρεια Αττικής καθώς και η υποβολή αιτήσεων των προσωπικών βοηθών για εγγραφή στο Μητρώο που τηρεί η Δ/ση Πολιτικών ΑμεΑ όλο το 2024 και μέχρι σήμερα.

Έλαβε χώρα η 2η συνεδρίαση της Επιτροπής Συντονισμού και Παρακολούθησης της υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος.

ΔΕΙΚΤΕΣ:

Συνολικός αριθμός ωφελούμενων του προγράμματος του Προσωπικού Βοηθού σε μηνιαία βάση και δωδεκάμηνη αναγωγή για το 2024

A/A	Μήνας	Έτος	Ωφελούμενοι
01	Γενάρης	2024	454
02	Φλεβάρης	2024	479
03	Μάρτιος	2024	551

04	Απρίλιος	2024	665
05	Μάιος	2024	778
06	Ιούνιος	2024	851
07	Ιούλιος	2024	913
08	Αύγουστος	2024	929
09	Σεπτέμβριος	2024	995
10	Οκτώβριος	2024	1.069
11	Νοέμβριος	2024	1.136
12	Δεκέμβριος	2024	1.176

Δ. Κατασκηνωτικό Πρόγραμμα για Άτομα με Αναπηρία

Υλοποιήθηκε και το 2024, όπως κάθε έτος το Κατασκηνωτικό Πρόγραμμα, σε συνεργασία με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Σωματείων Γονέων και Κηδεμόνων Ατόμων με Αναπηρία (ΠΟΣΓΚΑμεΑ), σε οκτώ κατασκηνωτικούς χώρους σε τέσσερεις διαφορετικές περιόδους το καλοκαίρι για ενήλικες και παιδιά με αναπηρία. Οι βασικοί στόχοι του Προγράμματος είναι :

- Η Κοινωνικοποίηση των ΑμεΑ
- Η βελτίωση της ποιότητας ζωής τους
- Η ανακούφιση των οικογενειών και των φροντιστών τους
- Η διευκόλυνση των εργαζόμενων γονέων των ΑμεΑ

Το ποσό που δαπανήθηκε για το εν λόγω πρόγραμμα ανήλθε στις 419.164,30 ευρώ, ενώ στο πρόγραμμα συμμετείχαν 1.500 Άτομα με Αναπηρία και 1.066 συνοδοί.

II. Πολιτικές Κοινωνικής Αλληλεγγύης – Δράσεις προστασίας ατόμων και οικογενειών που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας

A. Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα

Κατά τη διάρκεια του έτους 2024 συνεχίστηκε η καθολική εφαρμογή του προγράμματος «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» σε όλους τους δήμους της χώρας. Στην υπ' αριθμ. Δ13/53923/23-7-2021 (Β'3359) ΚΥΑ και διόρθωση σφάλματος (Β'3554), όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 97046/6-11-2023 (Β'6456) ΚΥΑ με την οποία αυξήθηκε το εγγυημένο ποσό κατά 8% για τις αιτήσεις που εγκρίνονται από 1^η Δεκεμβρίου 2023 και εφεξής, καθορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις εφαρμογής του προγράμματος.

Το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ) είναι ένα προνοιακό πρόγραμμα που στοχεύει:

(α) στην εισοδηματική ενίσχυση των ατόμων που διαβιούν σε συνθήκες ακραίας φτώχειας, (β) την προώθησή τους και διασφάλιση της πρόσβασής τους σε κοινωνικές υπηρεσίες και αγαθά και (γ) την υποστήριξη των δικαιούχων του προγράμματος για την ένταξη ή την επανένταξή τους στην αγορά εργασίας. Τον Δεκέμβριο του 2024 υπήρξαν 172.687 εγκεκριμένα αιτήματα νοικοκυριών, που αντιστοιχούν σε 279.743 μέλη νοικοκυριού.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό αποτελεί η πλατφόρμα του Προγράμματος, η οποία δίνει τη δυνατότητα διασύνδεσης με βάσεις δεδομένων άλλων υπηρεσιών για τη διασταύρωση των οικονομικών στοιχείων των δικαιούχων. Με αυτόν τον τρόπο αποτυπώνεται η εικόνα των τελευταίων έξι μηνών, όσον αφορά στα εισοδήματα και τη σύνθεση των νοικοκυριών και παρέχεται άμεση οικονομική ενίσχυση σε όσους έχουν πρόσφατα μείνει άνεργοι ή έχουν μειωθεί τα εισοδήματά τους.

Το Πρόγραμμα δεν έχει στόχο μόνο την οικονομική ενίσχυση των αιτούντων αλλά συνδυάζει συμπληρωματικές κοινωνικές υπηρεσίες, παροχές και αγαθά, όπως χαρακτηριστικά, η δυνατότητα ένταξης στο Πρόγραμμα Επισιτιστικής και Βασικής

Υλικής συνδρομής του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ) - νυν Προτεραιότητα 6. Επισιτιστική Βοήθεια και Υλική Στήρηση του ΕΚΤ+, που περιλαμβάνει τη διανομή τροφίμων και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης. Το εν λόγω Πρόγραμμα έχει ευθυγραμμιστεί με τους όρους του ΕΕΕ από το 2017, την περίοδο δηλαδή της καθολικής εφαρμογής του ΕΕΕ, προκειμένου ωφελούμενοί του να καθίστανται αυτοδίκαια οι εκάστοτε δικαιούχοι του ΕΕΕ. Περαιτέρω, δίνεται η δυνατότητα ένταξης στο κοινωνικό τιμολόγιο παρόχων ηλεκτρικής ενέργειας ή ύδρευσης σε δήμους και δημοτικές επιχειρήσεις της χώρας.

Επιπλέον, τα νοικοκυριά με ανήλικα μέλη υποχρεούνται να διασφαλίζουν τη φοίτησή τους στην υποχρεωτική εκπαίδευση, υποχρέωση που ελέγχεται είτε ηλεκτρονικά μέσω διασύνδεσης με την αντίστοιχη πλατφόρμα του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού είτε μέσω βεβαίωσης φοίτησης από την αρμόδια σχολική μονάδα.

Το ΕΕΕ δεν αποτρέπει τους δικαιούχους από την αναζήτηση εργασίας αφού δεν διακόπτεται με την έναρξη απασχόλησης και η εισοδηματική ενίσχυση παραμένει σταθερή για έξι (6) μήνες, λαμβάνοντας υπόψη την εισοδηματική τους κατάσταση έξι μήνες πριν την έγκριση της αίτησής τους. Ένας από τους σημαντικότερους στόχους του Προγράμματος είναι η επανένταξη των δικαιούχων στην αγορά εργασίας μέσω υπηρεσιών ενεργοποίησης, συμμετοχή σε προγράμματα κοινωφελούς εργασίας ή απόκτησης επαγγελματικής εμπειρίας.

Σε αυτήν την κατεύθυνση, η καθολική εφαρμογή της διαδικασίας διασύνδεσης των ωφελουμένων του ΕΕΕ με υπηρεσίες 2ου (κοινωνικές υπηρεσίες) και 3ου πυλώνα (υπηρεσίες ενεργοποίησης για την ένταξη στην απασχόληση) ξεκίνησε την 1η Ιουνίου 2021 μετά την ολοκλήρωση της πιλοτικής εφαρμογής, της αξιολόγησής της και του ανασχεδιασμού. Η διαδικασία διασύνδεσης περιλαμβάνει: (α) Ενημέρωση για υπηρεσίες 2ου Πυλώνα στο πλαίσιο συνεδρίας με τον ωφελούμενο στην Κοινωνική Υπηρεσία του δήμου ή στο Κέντρο Κοινότητας και (β) Δημιουργία Ατομικού Σχεδίου Δράσης (Α.Σ.Δ.) στο πλαίσιο συνάντησης των ωφελουμένων με Εργασιακό Σύμβουλο στα Κέντρα Προώθησης της Απασχόλησης (Κ.Π.Α.) της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α.).

Επιπρόσθετα, αξιοποιείται ένα πρότυπο εργαλείο «Κοινωνικού Ιστορικού – Σχεδίου Ένταξης» το οποίο σχεδιάστηκε το 2023 από Ομάδα Εργασίας, που δημιουργήθηκε γι' αυτόν τον σκοπό, με τη συμμετοχή της Διεύθυνσης Καταπολέμησης της Φτώχειας της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας σε συνεργασία με τον Σύλλογο Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος και το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Η ανάγκη, την οποία καλείται να καλύψει το εν λόγω πρότυπο, αναδείχθηκε τόσο κατά την παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης της Διαδικασίας Διασύνδεσης των Ωφελουμένων του ΕΕΕ με υπηρεσίες 2ου και 3ου πυλώνα όσο και από τις υποχρεώσεις της χώρας μετά την έκδοση της Σύστασης του Συμβουλίου υπ' αριθμ. 2023/C 41/01 "Council Recommendation of 30 January 2023 on adequate minimum income ensuring active inclusion". Το εν λόγω εργαλείο έχει αναρτηθεί στην πλατφόρμα του προγράμματος.

Περαιτέρω, το ΥΚΟΙΣΟ συμμετέχει στην υλοποίηση του έργου του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Κοινωνική Επανένταξη των πλέον Ευάλωτων Ομάδων»/ «Social Reintegration of the Most Vulnerable Groups». Στόχος του έργου είναι η υποστήριξη των πιο ευάλωτων ομάδων με σκοπό την (επαν)ένταξή τους στην αγορά εργασίας μέσω ολοκληρωμένων προγραμμάτων κατάρτισης, πιστοποίησης και απασχόλησης. Το έργο περιλαμβάνει δράσεις στο πλαίσιο του 3ου πυλώνα του ΕΕΕ και συγκεκριμένα προγράμματα κατάρτισης και επιχορήγησης της απασχόλησης με φορέα υλοποίησης τη Δ.ΥΠ.Α. για τουλάχιστον 7.000 ωφελούμενους του ΕΕΕ, εκ των οποίων και άστεγοι δικαιούχοι.

Το έργο περιλαμβάνει δύο στάδια: (α) Αναβάθμιση δεξιοτήτων και κατάρτιση μέσω προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης (ΣΕΚ), καθώς και την υποχρεωτική πιστοποίηση τους. Η δια ζώσης εκπαίδευση θα διαρκεί 80 ώρες και θα αφορά σε τομείς υψηλής ζήτησης, όπως υπάλληλοι γραφείου και πωλητές, και (β) Πρόσληψη των ωφελούμενων που ολοκληρώνουν το πρόγραμμα κατάρτισης και λαμβάνουν πιστοποίηση, για δώδεκα (12) μήνες, σε θέσεις πλήρους απασχόλησης μέσω της επιχορήγησης των επιχειρήσεων του ιδιωτικού τομέα.

Την 2-12-2024 δημοσιεύτηκε η Πρόσκληση συμμετοχής στο εν λόγω πρόγραμμα (αριθμ. πρωτ.: 1242289/2-12-2024/ΑΔΑ 9ΖΚΘ4691Ω2-Μ8Λ), που απευθύνεται σε:

(α) Ιδιωτικές επιχειρήσεις και γενικά εργοδότες του ιδιωτικού τομέα, (β) Παρόχους Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, (γ) Φορείς πιστοποίησης και (δ) Ανέργους εγγεγραμμένους στο Ψηφιακό Μητρώο Δ.ΥΠ.Α. που ανήκουν σε όλες τις κατηγορίες δικαιούχων του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος.

Η Πρόσκληση παραμένει ανοιχτή για την υποβολή αιτήσεων και τη σύζευξη ωφελουμένων με επιχειρήσεις ενώ οι δράσεις κατάρτισης αναμένεται να ξεκινήσουν μέσα στο επόμενο χρονικό διάστημα και να ακολουθήσουν τα προγράμματα απασχόλησης.

Τέλος, στο πλαίσιο της τεχνικής υποστήριξης που παρέχεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων, Technical Support Instrument (TSI), εγκρίθηκε από τη Διεύθυνση Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG REFORM) και ήδη Reform and Investment Task Force (SG REFORM) στον διαγωνιστικό κύκλο του TSI 2024 το διακρατικό έργο (Ισπανία, Ελλάδα και Βέλγιο) Τεχνικής Βοήθειας «Ενίσχυση της ικανότητας κοινωνικής προστασίας και ενίσχυση της ένταξης στην αγορά εργασίας των δικαιούχων του Σχεδίου Ελάχιστου Εισοδήματος με την εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης στην αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας». Το έργο ευθυγραμμίζεται με την εμβληματική πρωτοβουλία TSI 2024 «Δημόσια Διοίκηση έτοιμη για τεχνητή νοημοσύνη», καθώς και με τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Σκοπός είναι η ενίσχυση της ενσωμάτωσης στην αγορά εργασίας των δικαιούχων του ΕΕΕ με την εφαρμογή της Τεχνητής Νοημοσύνης (Artificial Intelligence) στην αντιστοίχιση προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας. Το TSI θα προδιαγράψει τις τεχνικές λύσεις για την καλύτερη ενσωμάτωση των ευάλωτων δικαιούχων του ΕΕΕ στην αγορά εργασίας με στόχο τη βελτίωση της διαδικασίας σύζευξης μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας για αυτή την ομάδα. Η υλοποίηση του έργου ξεκίνησε τον Σεπτέμβριο του 2024 σε συνεργασία με εμπειρογνώμονες του ΟΟΣΑ.

B. Φαρμακευτική περίθαλψη

Με το άρθρο 33 του ν. 4368/2016 (Α' 21) και την υπ' ρ. Α3(γ)/ΓΠ/οικ.25132/2016 Κ.Υ.Α. (Β' 908), προβλέφθηκε η δωρεάν πρόσβαση των ανασφάλιστων πολιτών για ιατρική περίθαλψη στο Ε.Σ.Υ., καθώς και η πρόσβασή τους σε φαρμακευτική περίθαλψη με τους όρους που ισχύουν για τους ασφαλισμένους πολίτες. Επιπλέον, προβλέπεται η δυνατότητα απαλλαγής από την επιβολή συμμετοχής στη φαρμακευτική δαπάνη για οικονομικά αδύναμους και άλλες ευάλωτες κατηγορίες πολιτών.

III. Δράσεις Κοινωνικής Ένταξης και Συνοχής

A. Πρόγραμμα «Σχολικά Γεύματα»

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής έχει την εποπτεία και τον έλεγχο του Προγράμματος «Σχολικά Γεύματα». Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε μαθητές/τριες δημόσιων δημοτικών σχολείων, με τη σύμφωνη γνώμη των γονέων-κηδεμόνων τους και στοχεύει αφενός, στην αντιμετώπιση των αναγκών σίτισης των μαθητών/τριών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού και αφετέρου, στην υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την αποτροπή φαινομένων σχολικής διαρροής.

Κατά το σχολικό έτος 2023-2024, το Πρόγραμμα κάλυψε 217.267 μαθητές/τριες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ενώ κατά το τρέχον σχολικό έτος 2024-2025, με την προσθήκη 20 νέων Δήμων σε αυτό, τα ημερησίως προσφερόμενα σχολικά γεύματα αυξήθηκαν κατά 13.795 και ανήλθαν στις 231.062. Φορέας υλοποίησης και των δύο περιόδων ήταν και παραμένει ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ), εποπτευόμενος οργανισμός του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.

Β. Ενιαία Πύλη Ψηφιακής Πρόσβασης στην Κοινωνική Προστασία και Ψηφιακός Μετασχηματισμός του ΟΠΕΚΑ

Η Ενιαία Πύλη Ψηφιακής Πρόσβασης στην Κοινωνική Προστασία, κατά την τρέχουσα Προγραμματική Περίοδο, 2021-2027, αποτελεί έργο που θα χρηματοδοτηθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Η Ενιαία Πύλη φιλοδοξεί να επεκτείνει τις λειτουργίες του Εθνικού Μηχανισμού Συντονισμού, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής και να ενσωματώσει τις ηλεκτρονικές μορφές εφαρμογής των παροχών κοινωνικής βοήθειας σε χρήμα και είδος.

Ο ψηφιακός αυτός μετασχηματισμός θα αντιμετωπίσει την πρόκληση να παρέχει ασφαλή πρόσβαση των πολιτών στις υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας και αποτελεσματική ηλεκτρονική ταυτοποίηση χρηστών / αιτούντων χωρίς την ανάγκη επαναλαμβανόμενης αναγνώρισης, η οποία απαιτεί την απασχόληση πολυάριθμου ανθρώπινου δυναμικού, αλλά και αυξημένες κρατικές δαπάνες.

Ειδικότερα, το έργο στοχεύει στην τεχνική επέκταση / ενίσχυση της υφιστάμενης πλατφόρμας του Πληροφοριακού Συστήματος του Εθνικού Μηχανισμού, με την ενσωμάτωση όλων των σχετικών συστημάτων πληροφοριών μέσω των οποίων υποβάλλονται αιτήσεις για εθνικές κοινωνικές παροχές και καταγράφονται οι υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας που παρέχονται από ιδιωτικούς και δημόσιους φορείς. Επίσης, στοχεύει στην απλοποίηση της πρόσβασης σε συστήματα κοινωνικής πρόνοιας, στην αύξηση της αποτελεσματικότητας του συστήματος παροχών, στην καταπολέμηση φαινομένων απάτης, στον έλεγχο των ταμειακών παροχών, στη συλλογή ολοκληρωμένων πληροφοριών σχετικά με τις πολιτικές που εφαρμόζονται και στη μείωση της γραφειοκρατίας τόσο για τους αιτούντες προνοιακών παροχών, όσο και για τους εργαζόμενους. Επιπλέον, η ολοκληρωμένη πλατφόρμα πληροφορικής θα επιτρέψει τον αυτοματοποιημένο διασταυρωμένο έλεγχο των κριτηρίων των προγραμμάτων για τους αιτούντες / δικαιούχους και την εξοικονόμηση πόρων από τη συντήρηση διαφορετικών συστημάτων πληροφοριών. Τέλος, η ενιαία πύλη ψηφιακής πρόσβασης θα επιτρέπει την παρακολούθηση και

τον σχεδιασμό των κοινωνικών πολιτικών / μηχανισμών / παροχών λαμβάνοντας υπόψη κοινωνικά και γεωγραφικά χαρακτηριστικά.

Το έργο επικεντρώνεται αφενός στην επέκταση των λειτουργιών του Ε.ΓΠ.Σ του Εθνικού Μηχανισμού για το συντονισμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των μηχανισμών / πολιτικών / διαδικασιών κοινωνικής ένταξης και αφετέρου στην δημιουργία της ενιαίας ψηφιακής πύλης ενσωματώνοντας τον υφιστάμενο Εθνικό Μηχανισμό, αλλά και τρίτα, σχετικά συστήματα πληροφορικής μέσω των οποίων υποβάλλονται τα ηλεκτρονικά έντυπα αίτησης χορήγησης κοινωνικών παροχών σε χρήμα και είδος.

Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας εντός του 2024 προετοίμασε σχέδιο Διακήρυξης του Έργου, η οποία δημοσιεύτηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2025. Η υλοποίηση του Έργου αναμένεται εντός του 2025.

Γ. Ψηφιακή εκπαίδευση ατόμων που εργάζονται σε υπηρεσίες πρόνοιας

Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ελλάδα 2.0» του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, ξεκίνησε εντός του 2024, το Έργο «Ψηφιακή εκπαίδευση ατόμων που εργάζονται σε υπηρεσίες πρόνοιας». Το εν λόγω Έργο έχει ως αντικείμενο την ανάπτυξη και εξέλιξη των ψηφιακών δεξιοτήτων των εργαζομένων σε Υπηρεσίες Πρόνοιας, προκειμένου να γίνουν πιο αποτελεσματικοί και αποδοτικοί όσον αφορά στην παροχή υπηρεσιών προς τους πολίτες. Σκοπός του είναι η πλήρης αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρουν οι σύγχρονες ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες με απώτερο στόχο την προσφορά καλύτερων, διαφανέστερων, ταχύτερων και ποιοτικότερων δημόσιων υπηρεσιών.

Το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.) του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) έχει οριστεί Φορέας υλοποίησης του ανωτέρω Έργου και στο πλαίσιο αυτού, διοργανώνει σειρά τεσσάρων (4) πιστοποιημένων επιμορφωτικών προγραμμάτων που απευθύνονται σε δημόσιους λειτουργούς,

στελέχη της δημόσιας διοίκησης, επιστημονικό προσωπικό και βοηθητικό προσωπικό που απασχολείται στις υπηρεσίες πρόνοιας.

Ειδικότερα, στον θεματικό τομέα «Πληροφορική και Ψηφιακές Υπηρεσίες», υλοποιούνται τα παρακάτω επιμορφωτικά προγράμματα:

- Βασικές ψηφιακές γνώσεις και δεξιότητες
- Σύνταξη Δημοσίων Εγγράφων με Επεξεργαστές Κειμένου
- Λογιστικά Φύλλα Excel: Βασικές Δεξιότητες
- Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων: Οι υποχρεώσεις της Δημόσιας Διοίκησης
Γενικός Κανονισμός Προστασίας Δεδομένων: Οι υποχρεώσεις της Δημόσιας Διοίκησης

Δ. Πληρωμή της πλειοψηφίας των κοινωνικών παροχών μέσω προπληρωμένων καρτών

Το έργο αφορά στην καταβολή συγκεκριμένων κοινωνικών παροχών του ΟΠΕΚΑ και της ΔΥΠΑ μέσω προπληρωμένων καρτών. Ο νέος τρόπος πληρωμής θεσπίστηκε με το άρθρο 152 του ν. 5078/2023 (Α' 211), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 81 του ν. 5164/2024 (Α' 202) και εν συνεχεία με το άρθρο 23 του ν. 5178/2025 (Α' 22). Η πληρωμή μέσω προπληρωμένων καρτών έχει ως στόχο την απλοποίηση και εκσυγχρονισμό της καταβολής των δικαιούμενων ποσών στους δικαιούχους, αλλά και την ενίσχυση της διαφάνειας των συναλλαγών μέσω ηλεκτρονικών πληρωμών.

Σε κάθε δικαιούχο αντιστοιχεί μία και μοναδική προπληρωμένη κάρτα για την καταβολή του συνόλου των κοινωνικών του παροχών. Ως χρόνος έναρξης καταβολής των κοινωνικών παροχών μέσω προπληρωμένων καρτών ορίστηκε η 15η Μαρτίου 2025, πλην του Επιδόματος Παιδιού (Α21), ως χρόνος έναρξης του οποίου ορίστηκε η 30^η Μαΐου 2025.

Εξαιρούνται από τη χρήση της προπληρωμένης κάρτας τα άτομα που διαθέτουν γνωμάτευση Υγειονομικών Επιτροπών σε ισχύ ότι έχουν οπτική αναπηρία σε ποσοστό από ογδόντα τοις εκατό (80%) και άνω.

Το 50% του καταβαλλόμενου ποσού κάθε επιδόματος δαπανάται αποκλειστικά μέσω χρήσης της προπληρωμένης κάρτας για αγορές προϊόντων ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών αγορών, ή πληρωμές χωρίς επιβάρυνση του δικαιούχου με έξοδα κόστους συναλλαγών τραπεζικής συναλλαγής. Ο χρήστης της κάρτας μπορεί να αναλαμβάνει ποσό σε μετρητά από την προπληρωμένη του κάρτα, το οποίο δεν υπερβαίνει το 50% του ποσού των επιδομάτων, που έχει λάβει. Δεν είναι δυνατή η χρήση της προπληρωμένης κάρτας για τυχερά παίγνια και αγορά όπλων.

Επιπλέον, έχει προβλεφθεί ειδικό πρόγραμμα δημόσιας κλήρωσης (λοταρία), μέσω του οποίου θα αναδειχθούν συνολικά 8.500 τυχεροί, καθένας εκ των οποίων θα κερδίσει από 1.000 ευρώ.

IV. Κοινωνική Ένταξη των Ρομά

A. Λειτουργία οργάνων επιχειρησιακής διακυβέρνησης Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά

Η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά προβλέπει τη λειτουργία οργάνων διακυβέρνησης, μέσω των οποίων προωθείται και ελέγχεται η υλοποίηση της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά, ενώ ταυτόχρονα τίθενται οι άμεσες προτεραιότητες πολιτικής για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης των Ρομά, σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης και τοπικής αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα:

ι. Κυβερνητική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά (Α'183/2022, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με το Α' 217/2023): κύρια αρμοδιότητά της είναι ο πολιτικός προγραμματισμός και η επικαιροποίηση ή αναθεώρηση των προτεραιοτήτων και στόχων της Ε.Σ.Κ.Ε. και Σχεδίου Δράσης Ρομά 2021-2030, με στόχο τον αποτελεσματικό συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων Υπουργείων και φορέων της Γενικής Κυβέρνησης. Η Επιτροπή συνεδριάζει δύο φορές ανά έτος, υπό την προεδρία του Γενικού Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας και τη συμμετοχή Γενικών Γραμματέων από όλα τα συναρμόδια υπουργεία, με αρμοδιότητα στην κοινωνική ένταξη των Ρομά. Στην τρίτη

συνεδρίαση της Κυβερνητικής Επιτροπής που έλαβε χώρα στις 18-12-2024 τέθηκαν, ενδεικτικά, οι εξής βασικοί **τομείς προτεραιότητας**:

- Προώθηση της στεγαστικής αποκατάστασης των πολιτών Ρομά μέσω ενίσχυσης της συμμετοχής τους στα οριζόντια στεγαστικά προγράμματα (πρόγραμμα Στέγαση και Εργασία, επίδομα στέγασης κ.ο.κ.)
- Ενίσχυση της πρόσβασης των Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα, μέσω αξιοποίησης των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας και σύνδεσής τους με προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης
- Ενίσχυση της πρόσβασης των Ρομά στα προγράμματα απασχόλησης και επιχειρηματικότητας της Δ.Υ.Π.Α.
- Τέλος, προτάθηκε η προβολή θετικών προτύπων Ρομά με σκοπό την καταπολέμηση στερεοτυπικών αντιλήψεων με τη συνεργασία της Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας.

ii. Συμβουλευτική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά (υπ' αριθμ. πρωτ. 2262/14-03-2023 Απόφαση του Γενικού Γραμματέα Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας – ΑΔΑ:99ΥΣ46ΜΤΛΚ-Ο84, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την υπ' αριθ. πρωτ. 22814/21-3-2024 Απόφαση – ΑΔΑ: 9ΞΧΘ46ΝΛ2Α-ΣΜ3): πρόκειται για συμβουλευτικό όργανο της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας με αντικείμενο τη διατύπωση εισηγήσεων, προτάσεων και απόψεων προς την Κυβερνητική Επιτροπή, αναφορικά με την πορεία υλοποίησης, αξιολόγησης δεδομένων, αποτίμησης παρεμβάσεων και αναγκών αναθεώρησης της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά. Στη Συμβουλευτική Επιτροπή συμμετέχουν υπηρεσιακοί παράγοντες φορέων, στο πεδίο αρμοδιότητας των οποίων ανήκει, μεταξύ άλλων, η προώθηση της κοινωνικής ένταξης των Ρομά, αλλά και εκπρόσωποι αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των Ρομά. Έχουν πραγματοποιηθεί τρεις συνεδριάσεις της Επιτροπής, στις οποίες προτεραιότητα έχει δοθεί στην προώθηση πολιτικών και δράσεων για την ισότιμη πρόσβαση των Ρομά στην κοινωνική και οικονομική ζωή, με έμφαση στην απασχόληση, στην εκπαίδευση, στην υγειονομική περίθαλψη, στη στέγαση και την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

iii. Φόρουμ Ρομά: αποτελεί μία πλατφόρμα ανοιχτής διαβούλευσης των ίδιων των Ρομά, με τη συμμετοχή εκπροσώπων των αντιπροσωπευτικών τους οργανώσεων και συλλογικοτήτων των Ρομά. Ο ρόλος του είναι η διατύπωση προτάσεων προς τη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης σχετικά με κομβικά πεδία παρέμβασης ανά τομέα της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά 2021 – 2030, ενώ στοχεύει στην ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής των Ρομά σε θέματα που τους αφορούν.

Το έτος 2024 συστάθηκε το Φόρουμ των Ρομά με τη συμμετοχή 15 οργανώσεων μέσα από την κοινότητα, το οποίο συνεδριάζει σε τακτικά διαστήματα, ως ανεξάρτητο όργανο διαβούλευσης και διαλόγου, με τη συνδρομή της Γενικής Γραμματείας. **Επιτροπή Πολιτικής Ο.Τ.Α. Α' βαθμού για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά**, η οποία συγκροτήθηκε με την υπ' αριθμ. πρωτ. 396/15-11-2022 απόφαση του Δ.Σ. της Κ.Ε.Δ.Ε., όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, προβλέποντας τη συμμετοχή Δημάρχων από περιοχές με υψηλές συγκεντρώσεις Ρομά, με στόχο τη διαμόρφωση πολιτικών, την ανταλλαγή τεχνογνωσίας και πρακτικών και την προώθηση συνεργειών και ειδικών παρεμβάσεων σε κομβικά τοπικά ζητήματα για την κοινωνική ένταξη των Ρομά. Σημειώνεται ότι ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην υλοποίηση παρεμβάσεων για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, είναι κομβικής σημασίας, κυρίως στον τομέα της στέγασης, λαμβάνοντας υπόψη και το αρ. 75 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006, Α'114, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει).

Στη δεύτερη συνεδρίαση της Επιτροπής που έλαβε χώρα τον Δεκέμβριο 2024, συμμετείχαν εκπρόσωποι του Φόρουμ Ρομά, της ΕΛΛΑΝ ΠΑΣΣΕ, της Ένωσης Ελλήνων Ρομά Διαμεσολαβητών και της Ομοσπονδίας Ρομά Βορείου Ελλάδος. Τα ζητήματα στα οποία εστίασε η συζήτηση αφορούσαν στις συνθήκες διαβίωσης των Ρομά, στο ρόλο των ολοκληρωμένων Τοπικών Σχεδίων Δράσης που συντάσσουν οι Δήμοι, αλλά και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης ευρύτερα για την κοινωνική ένταξη των Ρομά στην Ελλάδα.

Β. Τρέχουσες Δράσεις υλοποίησης της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά 2021-2030

Στο πλαίσιο υλοποίησης των τεσσάρων Πυλώνων της Ε.Σ.Κ.Ε. Ρομά, κατά την περίοδο αναφοράς έλαβαν χώρα οι εξής δράσεις:

Σχετικά με την **προώθηση των Ρομά στην απασχόληση** υλοποιείται το **Πρόγραμμα επιχορήγησης επιχειρηματικών πρωτοβουλιών απασχόλησης νέων ελεύθερων επαγγελματιών ηλικίας 20 έως 44 ετών, που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες όπως οι Ρομά» - Π. Ε. Π. 2014-2020** με συνολικό προϋπολογισμό 5.869.000€. Ενδιάμεσος Φορέας υλοποίησης είναι η ΔΥΠΑ και το πρόγραμμα αποσκοπεί σε επιχορηγήσεις Ρομά πολιτών ύψους 14.800€ για λειτουργία ατομικής επιχείρησης για 12 μήνες.

Ο Α' κύκλος του προγράμματος υλοποιήθηκε το **2023** σε **6 Περιφέρειες Αττικής - Πελοποννήσου - Στερεάς Ελλάδας – Δυτικής Ελλάδας – Νοτίου Αιγαίου - Ηπείρου** (ΕΚΤ/Π.Ε.Π. ΕΣΠΑ 2014-2020) Άξονας Προτεραιότητας 9: Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμησης της Φτώχειας και Διακρίσεων- Διασφάλιση της Κοινωνικής Συνοχής - Κοινωνικοοικονομική ένταξη περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά).

Η κατανομή του προϋπολογισμού στις περιφέρειες και τα στοιχεία αποτελεσμάτων υλοποίησης του Α' κύκλου αποτυπώνονται ως εξής:

- Αττική Π/Υ 1.500.000€ για 101 ωφελούμενους (32 αιτήσεις / 15 αποφάσεις επιχορήγησης)
- Πελοπόννησος Π/Υ 1.620.000€ για 109 ωφελούμενους (16 αιτήσεις / 11 αποφάσεις επιχορήγησης)
- Δυτική Ελλάδα Π/Υ 1.375.000€ για 99 ωφελούμενους (12 αιτήσεις – 11 αποφάσεις επιχορήγησης)
- Στερεά Ελλάδα Π/Υ 874.000€ για 59 ωφελούμενους (1 αίτηση – 0 απόφαση επιχορήγησης)
- Νότιο Αιγαίο Π/Υ 300.000€ για 20 ωφελούμενους (0 αίτηση – 0 απόφαση επιχορήγησης)

- Ήπειρος Π/Υ 200.000€ για 13 ωφελούμενους (1 αίτηση – 0 απόφαση επιχορήγησης)

Από τα διαθέσιμα στοιχεία υλοποίησης του Α' κύκλου του προγράμματος διαπιστώνεται ότι χορηγήθηκαν **37 αποφάσεις επιχορήγησης για τη δημιουργία επιχειρήσεων από Ρομά, εκ των οποίων οι 15** στην Περιφέρεια Αττικής, οι **11** στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και οι **11** στη Δυτική Ελλάδα. Στις υπόλοιπες περιφέρειες (Στερεάς Ελλάδας, Νοτίου Αιγαίου και Ηπείρου), υπήρξαν μεμονωμένες αιτήσεις και καμία απόφαση επιχορήγησης.

Όσον αφορά στη **βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης**, είναι σε ισχύ η Πρόσκληση για την «Προσωρινή Μετεγκατάσταση, Ανάπτυξη, Αντικατάσταση ή/και Επέκταση Δικτύων Υποδομής για τη Βελτίωση Συνθηκών Διαβίωσης ειδικών κοινωνικών ομάδων (Ρομά)», ΤΠΑ Υπουργείου Εσωτερικών – Άξονας Προτεραιότητας 3.14 για την «Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών» Η προθεσμία υποβολής αιτημάτων για την ανωτέρω πρόσκληση ξεκίνησε 1-3-2023 και έχει λάβει παράταση έως 31-12-2025, με επιλεξιμότητα δαπανών που ισχύει ως τις 31-12-2025. Λόγω της απορρόφησης του συνόλου του αρχικού προϋπολογισμού με βάση τις κατατεθειμένες προτάσεις ενδιαφερόμενων Δήμων δρομολογήθηκε η αύξηση του προϋπολογισμού της δράσης από 15.000.000 σε 18.048.500,00€.

Η πρόσκληση αφορά στα εξής:

ι) Οργανωμένοι Χώροι Προσωρινής Μετεγκατάστασης (ως 3.500.000,00€ ανά αίτημα): πρόκειται για κατάλληλα οργανωμένους χώρους που διατίθενται από το Δημόσιο, τους Ο.Τ.Α., τα Ν.Π.Δ.Δ ή παραχωρούνται από ιδιώτες, για την προσωρινή μετεγκατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων που διαβιούν σε πρόχειρα ή παράτυπα καταλύματα. Οι παρεμβάσεις αφορούν και στην παραχώρηση χρήσης οικίσκων σε οικοπέδα ιδιοκτησίας των ωφελούμενων με την έγγραφη συναίνεσή τους και με ταυτόχρονη παροχή συνοδευτικών υπηρεσιών, για την επίτευξη του στόχου της κοινωνικής ένταξης. Οι Οργανωμένοι Χώροι Προσωρινής Μετεγκατάστασης οργανώνονται ως ενιαίο σύμπλεγμα κοινωνικών οικιστικών

μονάδων με τις απαιτούμενες προκατασκευασμένες εγκαταστάσεις, τις απαιτούμενες υποδομές (αποχέτευσης, ύδρευσης, οδοποιίας, ηλεκτροφωτισμού, αποκομιδής απορριμμάτων κ.λπ.), καθώς και άλλων τυχόν υποστηρικτικών εγκαταστάσεων για την υγιεινή και ασφαλή διαβίωση. Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης συντονίζει τη λειτουργία της αρμόδιας Επιτροπής Μετεγκαταστάσεων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 159, έργο της οποίας είναι η εξέταση του υποβληθέντος φακέλου από τους ενδιαφερόμενους δήμους και η εισήγηση για την υπογραφή ή μη της σχετικής ΚΥΑ προς τους συνυπογράφοντες Υπουργούς. Στην παρούσα φάση έχουν εκδοθεί δύο ΚΥΑ για προσωρινή μετεγκατάσταση πληθυσμών Ρομά, στο Δήμο Αμπελοκήπων – Μενεμένης και στο Δήμο Ηρακλείου Κρήτης (περιοχή Δύο Αοράκια – Νέα Αλικαρνασσός).

ii) Ανάπτυξη, αντικατάσταση ή/και επέκταση δικτύων υποδομής για τη Βελτίωση Συνθηκών Διαβίωσης (ως 1.750.000,00€ ανά αίτημα): Η δράση αναφέρεται στην ανάπτυξη, αντικατάσταση ή/και βελτίωση δικτύων υποδομής (π.χ. δίκτυο ακαθάρτων, δίκτυο ομβρίων, ΗΜ δίκτυα, συγκοινωνιακό δίκτυο, κ.ο.κ.) με σκοπό την βελτίωση συνθηκών διαβίωσης του ωφελούμενου πληθυσμού Ρομά στις θέσεις όπου διαβιεί. Σε περίπτωση που η προσωρινή μετεγκατάσταση δεν είναι εφικτή λόγω έλλειψης διαθέσιμου και κατάλληλου χώρου, εγκαθίστανται στους οικισμούς προσωρινές ή κινητές μονάδες υγιεινής και ατομικής καθαριότητας με κοινόχρηστες τουαλέτες, κοινόχρηστα λουτρά και υποδομές πλύσης ιματισμού, είτε εντός της υφιστάμενης περιοχής εγκατάστασης αυτών είτε σε γειτονική δημόσια, δημοτική ή ιδιωτική έκταση. Τα δίκτυα κοινής ωφέλειας των οικισμών αναπτύσσονται, βελτιώνονται, αντικαθίστανται. Η υλοποίηση της εν λόγω δράσης αναφέρεται σε υφιστάμενους οικισμούς σε εκτάσεις για τις οποίες δεν έχουν εγερθεί νομικές ενστάσεις από τους νόμιμους ιδιοκτήτες τους.

Επί του παρόντος, έχει δοθεί σύμφωνη γνώμη από τη Γενική Γραμματεία και έχουν λάβει έγκριση για χρηματοδότηση οι Δήμοι Λοκρών, Λαρισαίων, Ιωαννίνων, Δέλτα, Νέστου και Τρικάλων. Επιπλέον, σύμφωνη γνώμη έχει δοθεί στο Δήμο Μεσσήνης, ενώ αιτήματα έχουν καταθέσει οι Δήμοι Λαμιέων, Βόλβης και Φυλής.

Γ. Εκπόνηση Τοπικών Ολοκληρωμένων Σχεδίων Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά

Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με τον Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ν. 3463/2006/Α' 114/8-6-2006', όπως τροποποιήθηκε και ισχύει), οι Ο.Τ.Α Α' βαθμού είναι αρμόδιοι για την εφαρμογή πολιτικών και τη συμμετοχή σε δράσεις που στοχεύουν στην υποστήριξη και φροντίδα των ευπαθών κοινωνικών ομάδων που διαβιούν εντός των διοικητικών τους ορίων. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην ΕΣΚΕ Ρομά 2021 – 2030, η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας κάλεσε τους ΟΤΑ Α' βαθμού για τη σύσταση Τοπικών Σχεδίων Δράσης. Πρόκειται για εργαλεία αποτύπωσης στοχευμένων προτάσεων, με συγκεκριμένη χρηματοδότηση και χρονοδιάγραμμα, στους τομείς της εκπαίδευσης, της απασχόλησης, της υγειονομικής περίθαλψης και της βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης των Ρομά πολιτών, αξιοποιώντας γενικευμένες και στοχευμένες πολιτικές ένταξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, αλλά και δράσεις κοινωνικής καινοτομίας. Επιπλέον, τα Τοπικά Σχέδια Δράσης περιλαμβάνουν δράσεις ευαισθητοποίησης και καταπολέμησης των διακρίσεων και των στερεοτύπων. Το Τοπικό Σχέδιο Δράσης υποβάλλεται στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και επικαιροποιείται ανά διετία. **Από τους 145 δήμους που έχουν δηλώσει ότι στα διοικητικά τους όρια διαβιούν πληθυσμοί Ρομά, έχουν παραληφθεί 85 Τ.Σ.Δ (56,6%).** Διενεργήθηκε αξιολόγηση των υποβληθέντων ΤΣΔ, σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια, όπως τη συνάφεια και συμβατότητα με τους πυλώνες και τους στόχους της ΕΣΚΕ Ρομά, την εφαρμογή των διαδικασιών διαβούλευσης με τις τοπικές κοινότητες / οργανώσεις των Ρομά (υποχρεωτική διαδικασία), τη συμβατότητά τους με τις προγραμματισμένες ενέργειες των νέων ΠΕΠ ΕΣΠΑ 2021-2027 (ΕΚΤ+, ΕΤΠΑ κ.λπ.) και την πρόθεση ίδρυσης Παραρτήματος Ρομά στα Κέντρα Κοινότητας, όπου δεν υφίσταται και είναι αναγκαίο. Σε αυτή τη φάση 38 Δήμοι έχουν ικανοποιητική ωριμότητα ώστε να μπορέσουν να προχωρήσουν δράσεις για την κοινωνική ένταξη των Ρομά με τη χρηματοδότηση ΠΕΠ ΕΣΠΑ 2021-2027 (ΕΚΤ+ & ΕΤΠΑ, βλ. παρακάτω τις εν λόγω δράσεις).

Δ. Παροχή Κοινωνικών Υπηρεσιών

Τα **Παραρτήματα Ρομά** διαδραματίζουν κομβικό ρόλο στην υλοποίηση των δράσεων της ΕΣΚΕ Ρομά σε τοπικό επίπεδο. Τα Παραρτήματα είναι παρακολουθήματα του Κέντρου Κοινότητας του οικείου Δήμου, εποπτεύονται από τις ίδιες υπηρεσίες του ΟΤΑ α' βαθμού και λειτουργούν σε Δήμους της χώρας με αυξημένη συγκέντρωση Ρομά. Στελεχώνονται με κοινωνικούς λειτουργούς, εκπαιδευτικούς, διαμεσολαβητές, κοινωνικούς επιστήμονες και παρέχουν υπηρεσίες που στοχεύουν στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και προώθησης στην απασχόληση και την εκπαίδευση Ρομά, όπως και στην ψυχοκοινωνική στήριξη, την εξατομικευμένη παρέμβαση, και τη συνδρομή Ρομά σε αιτήσεις ή επιδόματα.

Ε. Παρεμβάσεις για την καταπολέμηση της φτώχειας

Οι Ρομά είναι δυνητικοί δικαιούχοι επιδομάτων και προνοιακών παροχών μέσω του Οργανισμού Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ), λόγω ιδιαίτερα χαμηλά εισοδημάτων και ακραίας φτώχειας, με βάση τα κριτήρια ευαλωτότητας και επιλεξιμότητας που ισχύουν για όλους τους Έλληνες πολίτες. Είναι ωφελούμενοι κυρίως στα εξής:

- Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα (ΕΕΕ)
- Επίδομα Παιδιού (Α21)
- Πρόγραμμα διανομής τροφίμων και άλλων ειδών πρώτης ανάγκης στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Βοήθειας προς τους Απόρους (ΤΕΒΑ)
- Πρόγραμμα «Σχολικά Γεύματα» (απευθύνεται σε μαθητές/τριες δημόσιων δημοτικών σχολείων για την αντιμετώπιση των αναγκών σίτισης των μαθητών/τριών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού, την υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την αποτροπή φαινόμενων σχολικής διαρροής)

Από τις ανωτέρω παροχές, στοιχεία για ωφελούμενους Ρομά διαθέτουμε μόνο για το ΕΕΕ, καθώς καταγράφεται ο τόπος διαμονής. Συγκεκριμένα, από τον **Ιανουάριο 2022** έως τον **Δεκέμβριο 2024** έχουν γίνει **περισσότερες από 331.000 αιτήσεις**, που αφορούν σε περίπου **632.000 μέλη νοικοκυριών Ρομά, συνολικού ύψους ~74**

εκατομμυρίων ευρώ (συμπεριλαμβάνονται οι αιτήσεις που επαναλαμβάνονται από τους ίδιους δικαιούχους).Ανά μήνα κατά μέσο όρο, καταγράφονται περί τις 10.000 αιτήσεις, που αφορούν σε περίπου 19.000 μέλη οικογενειών και αναλογούν σε προϋπολογισμό ύψους περί τα 2 εκ. ευρώ.

Τέλος, επισημαίνεται ότι οι Ρομά, ως Έλληνες πολίτες, είναι δυνητικοί ωφελούμενοι σε όλα τα οριζόντια επιδόματα και προγράμματα που υλοποιούνται από το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (επίδομα στέγασης, οικογενειακά επιδόματα, αναπηρικά επιδόματα, πρόγραμμα Στέγαση και Εργασία, πρόγραμμα Σπίτι μου κ.ο.κ.).

ΣΤ. Χορήγηση υποτροφιών ΕΑΠ

Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, κατόπιν πρότασης της Ένωσης Διαμεσολαβητών Ρομά και Συνεργατών τους, έχει συνάψει από το 2020 **Πρωτόκολλο Συνεργασίας με το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο** για τη **χορήγηση υποτροφιών σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες** για δωρεάν φοίτηση σε Προπτυχιακά και Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών. Οι υποτροφίες χορηγούνται σε άτομα που ανήκουν στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες όπως Ρομά που διαβιούν σε καταυλισμούς και σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού ή ακραίας φτώχειας, καθώς και Ρομά που παρέχουν υπηρεσίες διαμεσολάβησης, ωφελούμενους λόγω αστεγίας, πρώην φιλοξενούμενους δομών παιδικής προστασίας ή φιλοξενούμενους δομών παιδικής προστασίας που έχουν υπερβεί το 18ο έτος της ηλικίας τους. Στόχος είναι η αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού, η ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, η αναβάθμιση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων και η ένταξη στην αγορά εργασίας των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων. Συνολικά έχουν χορηγηθεί 53 υποτροφίες σε Ρομά. Έως τώρα έχουν χορηγηθεί κατ' έτος:

- ακαδημαϊκό έτος 2020-2021: **13 υποτροφίες**
- ακαδημαϊκό έτος 2021-2022: **17 νέες υποτροφίες**
- ακαδημαϊκό έτος 2022-2023: **11 υποτροφίες**
- ακαδημαϊκό έτος 2023-2024: **6 υποτροφίες.**

- ακαδημαϊκό έτος 2024-2025: **6 νέες υποτροφίες και 6 επανεγγραφέντες.**

Σημειώνεται ότι το Πρωτόκολλο ολοκληρώθηκε κατά το έτος 2024 και αποφασίστηκε από κοινού η ανανέωσή του με ενδεχόμενη περαιτέρω βελτίωση και επέκταση.

Z. Συμμετοχή παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση

Κατά την περίοδο αναφοράς παρατηρείται **αυξητική τάση στη συμμετοχή των Ρομά στην εκπαίδευση**, ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια και προσχολική βαθμίδα, από 15.834 μαθητές και μαθήτριες το 2021-2022, σε **19.405 μαθητές το 2023-2024**.

Τα δεδομένα καταγράφουν τη **γενική τάση αύξησης της συμμετοχής των Ρομά στην εκπαίδευση** και αξιοποιούνται για την εξαγωγή γενικών συμπερασμάτων. Ωστόσο, η εγκυρότητα και η αξιοπιστία τους ενδέχεται να είναι περιορισμένες, καθώς βασίζονται σε ενδεικτικά (μη προσωποποιημένα) στοιχεία που εισάγονται από τις σχολικές μονάδες στο Πληροφοριακό Σύστημα του Υπουργείου Παιδείας “My School”.

Παρόλα αυτά, **παραμένει χαμηλή η συνέχιση των Ρομά στη Β/θμια εκπαίδευση καθώς και στην τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση**. Επίσης, τα τελευταία χρόνια έχουν υιοθετηθεί μέτρα και παρεμβάσεις, με έμφαση στην εξάλειψη κάθε μορφής διαχωρισμού στην εκπαίδευση, την προώθηση της ισότητας και της πολυμορφίας στο εκπαιδευτικό σύστημα, και την ενθάρρυνση της ουσιαστικής ένταξης και συμμετοχής των μαθητών και μαθητριών Ρομά στο σχολείο. **Η σύνδεση των κοινωνικών επιδομάτων** όπως το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και το επίδομα παιδιού (Α21) **με τη συνεχή φοίτηση στο σχολείο**, φαίνεται ότι έχουν λειτουργήσει ως κίνητρο για την ενίσχυση της συμμετοχής των Ρομά στην εκπαίδευση.

Πιν. Δεδομένα My School (Οκτώβριος 2024)

	ΦΟΙΤΟΥΝΤΕΣ ΜΑΘΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΡΟΜΑ					
	2019- 20	2020-21	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25
ΔΙΠΟΔΕ				21	22	0

ΑΜΘ	1637	1783	1629	2633	2277	2575
Αττική	3748	3181	3088	5376	5167	3369
Βόρειο Αιγαίο	75	109	58	103	108	104
Δυτική Ελλάδα	3011	2588	2615	3339	2947	2897
Δυτική Μακεδονία	110	127	187	194	162	136
Ήπειρος	223	241	216	290	301	212
Θεσσαλία	2792	2319	2678	2615	2490	2730
Ιόνιοι Νήσοι	274	320	248	285	357	312
Κεντρική Μακεδονία			2536	2928	2527	2921
Κρήτη	328	294	305	371	382	469
Νότιο Αιγαίο	139	129	142	163	133	136
Πελοπόννησος	1274	1368	1427	1673	1602	1568
Στερεά Ελλάδα	783	671	705	1066	952	915
ΣΥΝΟΛΟ	14.394	13.130	15.834	21.057	19.427	18.344

Η. Συνέργειες και χρηματοδοτήσεις από φορείς του εξωτερικού

Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας είναι, μεταξύ άλλων, το Εθνικό Σημείο Επαφής στην ΕΕ για θέματα που αφορούν στην κοινωνική ένταξη των Ρομά. Στο πλαίσιο αυτό, επιδιώκει τη συστηματική συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και άλλους φορείς, καθώς και την αξιοποίηση χρηματοδοτικών μηχανισμών για την υλοποίηση της αποστολής της. Εντός του έτους αναφοράς 2024, έλαβαν χώρα οι εξής δράσεις:

Roma Platform - National Platform "For Roma with Roma" 2023-2025, με χρηματοδότηση από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα CERV (Citizens, Equality, Rights and Values). Η υλοποίηση του έργου ξεκίνησε εντός του έτους 2023 με διάρκεια 24 μήνες (1-6-2023 ως 31-5-2025) και συνολικό προϋπολογισμό ύψους 195.938.40€. Αντικείμενό του είναι η θεσμική ανάπτυξη της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης ως Εθνικού Σημείου Επαφής Ρομά για την ένταξη των Ρομά στο πλαίσιο διευκόλυνσης των εθνικών διαδικασιών διαβούλευσης. Σε αυτό το πλαίσιο

προωθείται περαιτέρω ο δημόσιος διάλογος, η αμοιβαία συνεργασία για την ενίσχυση των πολιτικών μεταξύ όλων συναρμόδιων φορέων για τον συντονισμό και η παρακολούθηση της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2021 – 2030. Ειδικότερα το έργο αποτελείται από τις εξής επιμέρους δράσεις:

- Επικαιροποίηση πανελλαδικής καταγραφής των οικισμών/καταυλισμών Ρομά σε εθνικό περιφερειακό και τοπικό επίπεδο βάσει προδιαγεγραμμένης μεθοδολογίας. Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάστηκε η διαδικασία συλλογής νέων δεδομένων για την διεξαγωγή της επικαιροποίησης της καταγραφής (έτους 2024). Εντός του πρώτου εξαμήνου του 2025 πρόκειται να ολοκληρωθεί η επεξεργασία των δεδομένων της νέας αυτής καταγραφής, τα αποτελέσματα της οποίας θα τροφοδοτήσουν την υφιστάμενη βάση δεδομένων για θέματα Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, η οποία είναι προσβάσιμη μέσω της ιστοσελίδας της Γενικής Γραμματείας <https://egroma.gov.gr/> και του <https://dataroma.crowdapps.net/>. Ο σχεδιασμός αποτυπώνει τα δεδομένα για τις υφιστάμενες περιοχές εγκατάστασης των Ρομά (οικισμών και καταυλισμών) και τα στατιστικά στοιχεία της προηγούμενης καταγραφής του 2021 έτσι ώστε να είναι δυνατή η αναζήτηση και απεικόνιση των στοιχείων σε επίπεδο δήμου, περιφέρειας και για το σύνολο της χώρας. Επιπρόσθετα, η νέα βάση δεδομένων παρέχει τη δυνατότητα εξαγωγής στατιστικών σε υπολογιστικό φύλλο.
- Διεξαγωγή δειγματοληπτικής έρευνας σε Ρομά βάσει προδιαγεγραμμένης μεθοδολογίας (συλλογή στοιχείων για εκπαιδευτικό επίπεδο, υγεία, συμμετοχή στην εκπαίδευση και σχολική παρακολούθηση / διαρροή, τρέχουσα ασχολία και χαρακτηριστικά εργασίας, ωφέλεια από επιδοματικές παροχές, υπάρχουσες αναπηρίες κλπ.). Η έρευνα διεξάγεται σε συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Διαμεσολαβητών Ρομά, σε συνεργάτες της οποίας έχουν διανεμηθεί τα σχετικά ερωτηματολόγια προκειμένου να προχωρήσουν την έρευνα σε οικισμούς Ρομά.
- Εφαρμογή του Συστήματος δεικτών παρακολούθησης και αξιολόγησης της υλοποίησης της ΕΣΚΕ Ρομά 2021 – 2030 (έρευνα συλλογής στοιχείων για όλα τα πεδία κοινωνικής ένταξης των Ρομά) - αξιολόγηση και επανεξέταση του σχεδίου

δράσης της ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 και των μέτρων για την ένταξη των Ρομά σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Θ. Δράσεις κοινωνικής ένταξης Ρομά στα ΠΕΠ ΕΣΠΑ 2021-2027 (ΕΚΤ+ & ΕΤΠΑ)

Στο πλαίσιο των 13 Περιφερειακών Προγραμμάτων 2021-2027, έχουν προβλεφθεί σχετικές δράσεις που εμπίπτουν στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης των Ρομά, οι οποίες προϋποθέτουν την σύσταση Ολοκληρωμένου Τοπικού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά από τους Δήμους και μπορούν να υλοποιηθούν σε τοπικό επίπεδο από τα Περιφερειακά Προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027, με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ+) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Συγκεκριμένα οι δράσεις προβλέπονται στο πλαίσιο: **α.** του ΕΚΤ+/ Ειδικός Στόχος ΕΣΟ4.10 Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά, και **β.** του ΕΤΠΑ/ Ειδικός Στόχος 4.3. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες ή Ειδικός Στόχος 4.5 «Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας».

Συγκεκριμένα οι δράσεις αφορούν σε :

- **Επιχορήγηση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών απασχόλησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών** ηλικίας 20 έως 44 ετών, που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες, όπως οι Ρομά
- **Νέες θέσεις εργασίας** για περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες, όπως οι Ρομά
- **Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας** συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού

αποκλεισμού (υπηρεσίες συμβουλευτικής & κατάρτισης, επιδότησης ενοικίου, ευαισθητοποίησης & ενημέρωσης του πληθυσμού των Ρομά, αλλά και της ευρύτερης κοινότητας με απώτερο στόχο την ένταξη των ωφελούμενων στην απασχόληση

- **Λοιπές δράσεις υποστήριξης των Ρομά για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης** (Ομάδες διαχείρισης χώρων μετεγκατάστασης και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης)
- **Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/εφήβων Ρομά σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις**
- **Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για Ρομά** (Οργανώσεις Ρομά και Φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών)
- **Δημιουργία Παραρτήματος Ρομά** στα πλαίσια λειτουργίας του Κέντρου Κοινότητας (όπου δεν υφίστανται και κρίνεται απαραίτητο με βάση τις τοπικές ανάγκες)
- **Παρεμβάσεις Υποδομών** για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά σε τοπικό επίπεδο.

Ακολουθεί η αποτύπωση των προβλεπόμενων δράσεων ανά Περιφέρεια.

Περιφέρεια Αττικής		
	π/υ	Δράσεις
ΕΚΤ+/ ESO4.10: "Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	1.036.318 €	4.ι.1. Δράση: Ολοκληρωμένα προγράμματα για την κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση των Ρομά στην κοινότητα [Δράσεις ένταξης στην αγορά εργασίας, στεγαστικής αρωγής]
	1.992.000 €	4.ι.2. Δράση: Λοιπές δράσεις υποστήριξης των Ρομά για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης)

	3.349.600 €	4.1.3. Δράση: Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων Ρομά σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις
	500.000 €	4.1.4. Δράση: Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για Ρομά
	2.050.000 €	4.1.5. Δράση: NEE για απασχόληση και αυτοαπασχόληση για Ρομά
	1.069.372 €	4.1.6 Δράση: Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών Ρομά με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργούς συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.
Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης		
	Π/υ	Δράσεις
ΕΚΤ+/ ESO4.10: "Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	3 εκατ. €	- Επιχορήγηση επιχειρηματικών πρωτοβουλιών απασχόλησης Νέων Ελεύθερων Επαγγελματιών ηλικίας 20 έως 44 ετών, που ανήκουν σε περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες, όπως οι Ρομά - Νέες θέσεις εργασίας για περιθωριοποιημένες κοινωνικές ομάδες, όπως οι Ρομά - Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού (υπηρεσίες συμβουλευτικής & κατάρτισης, επιδότησης ενοικίου, ευαισθητοποίησης & ενημέρωσης του πληθυσμού των Ρομά, αλλά και της ευρύτερης κοινότητας με απώτερο στόχο την ένταξη των ωφελομένων στην απασχόληση

	2 εκατ. €	Λοιπές δράσεις υποστήριξης των Ρομά για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων μετεγκατάστασης και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης)
ΕΤΠΑ Ειδικός Στόχος 4.5 «Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας» - Υποενότητα: «Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης»	1 εκατ. €	Ο συγκεκριμένος τύπος δράσης αφορά στην κατασκευή νέων και αναβάθμιση υφισταμένων υποδομών (ανοικτών, ημερήσιας φροντίδας), συμπεριλαμβανομένης της προμήθειας του αναγκαίου εξοπλισμού, κοινωνικής πρόνοιας ευάλωτων ομάδων πληθυσμού, ΑμεΑ, Ρομά, μετανάστες, άτομα με νοητική στέρηση και πολλαπλές αναπηρίες, υποστηριζόμενης διαβίωσης ΑΜΕΑ, ημερήσιας φροντίδας ΑΜΕΑ και παιδιών ΑΜΕΑ προσχολικής ηλικίας κ.α.). Στο πλαίσιο της παρούσας δράσης και αναλόγως της πορείας ωρίμανσης των σχετικών αναγκών, μπορούν να εξειδικευτούν και να περιληφθούν παρεμβάσεις για την ένταξη πληθυσμών που διαμένουν σε ιδιαίτερα υποβαθμισμένους Οικισμούς της Περιφέρειας Α.Μ.Θ., όπως οι Ρομά. Σημειώνεται ότι οι δράσεις αυτές (π.χ. βελτίωσης των υποδομών και των συνθηκών διαβίωσης) θα αποτελούν μέρος ολοκληρωμένων τοπικών σχεδίων, τηρώντας την αρχή της αποφυγής των διακρίσεων. Σημειώνεται ότι όλες οι δράσεις ΕΤΠΑ για τους Ρομά θα είναι δεόντως αιτιολογημένες στο πλαίσιο του σχετικού Ολοκληρωμένου Τοπικού Σχεδίου Δράσης.
Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου		
	Π/υ	Δράσεις

EKT+/ ESO4.10: "Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	1.500.000 €	Δράση 4.10.1 - Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού και της προώθησης στην απασχόληση (NEE, ΝΘΕ).
	800.000 €	Δράση 4.10.2 - Λοιπές δράσεις υποστήριξης των Ρομά για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων μετεγκατάστασης και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης)
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας		
	Π/υ	Δράσεις
EKT+/ ESO4.10: "Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	4.500.000	4B.ι.1: Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά: Ολοκληρωμένα προγράμματα και λοιπές δράσεις για την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας
	1.955.000 €	4B.ι.2: Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά : Δημιουργία Ομάδων διαχείρισης οργανωμένων χώρων μετεγκατάστασης και Ομάδων Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης

	495.000 €	4B.ι.3: Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά: Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων Ρομά σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις
	200.000 €	4B.ι.4: Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά: Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για Ρομά
ΕΤΠΑ Ειδικός Στόχος 4.3. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες	1.000.000 €	4A.iii.2: Υποδομές για Ρομά: Παρεμβάσεις για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης όπως λουτρά, πλυντήρια κλπ.
	1.000.000 €	4A.iii.2: Υποδομές για Ρομά: Λοιπές παρεμβάσεις σε κοινόχρηστους χώρους όπως πλατείες, κλπ.
Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας		
	Π/υ	Δράσεις

EKT+/ ESO4.10: "Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	650.000 €	Υποστήριξη των Ρομά για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες διαχείρισης χώρων μετεγκατάστασης και Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης)
	3.000.000 €	ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε Ρομά
	1.050.000 €	Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού
	300.000 €	Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για Ρομά

ΕΤΠΑ Ειδικός Στόχος 4.5 «Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας» -	12.000.000 €	Β. Υποδομές και εξοπλισμοί στον τομέα των κοινωνικών υποδομών. Αναπτύσσονται σε συμπληρωματικότητα με τις δράσεις ΕΚΤ+ του Προγράμματος και περιλαμβάνουν τους ακόλουθους ενδεικτικούς τύπους πράξεων: Εκσυγχρονισμός δομών Κοινωνικής Πρόνοιας, ΕΚΚΑ και Κέντρων Κοινωνικής Πρόνοιας Κτιριακές υποδομές και προμήθεια εξοπλισμού που εξυπηρετούν δομές κοινωνικής ένταξης, υποστήριξης διαβίωσης ΑμεΑ και ατόμων Τρίτης Ηλικίας (αφορούν μόνο σε Ημερήσιες Δομές). Έργα βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης για περιθωριοποιημένες κοινότητες όπως οι Ρομά. Όλες οι δράσεις ΕΤΠΑ για τους Ρομά θα είναι δεόντως αιτιολογημένες στο πλαίσιο του σχετικού Ολοκληρωμένου Τοπικού Σχεδίου Δράσης.
Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας		
	Π/υ	Δράσεις
ΕΚΤ+/ΕΣΟ4.10: "Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	1 εκατ. €	4Β.10.01 Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις ένταξης των ρομά στην αγορά εργασίας
	1 εκατ. €	4Β.10.02 Δράσεις υποστήριξης των Ρομά για τη βελτίωση συνθηκών διαβίωσης ή/και μετεγκατάστασης
	500.000 €	4Β.10.03 Παρεμβάσεις ενίσχυσης νηπίων, παιδιών/εφήβων Ρομά σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις

ΕΤΠΑ/ Ειδικός Στόχος 4.5 «Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας» - υποενότητα: «Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης»	4 εκατ. €	Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών κοινωνικής μέριμνας Με τη δράση αυτή επιδιώκεται η ανάπτυξη / βελτίωση υποδομών για την παροχή υπηρεσιών Κοινωνικής Πρόνοιας σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες, λαμβάνοντας υπόψη την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη και Μείωση της Φτώχειας . Ενδεικτικές ομάδες πράξεων: - Δράσεις δημιουργίας και αναβάθμισης υποδομών και εξοπλισμού κοινωνικής πρόνοιας ευάλωτων ομάδων πληθυσμού. Συμπεριλαμβάνονται και δράσεις ενίσχυσης της ανθεκτικότητας των υποδομών κοινωνικής μέριμνας για την αντιμετώπιση κρίσεων (όπως της πανδημίας Covid-19). - Δράσεις βελτίωσης της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες σε δημόσιες υποδομές (δημόσια κτίρια, κοινόχρηστοι χώροι, πάρκα, πλατείες) - Δράσεις βελτίωσης υποδομών διαμονής / διαβίωσης Ρομά. Οι δράσεις για τους Ρομά θα είναι δεόντως αιτιολογημένες στο πλαίσιο του σχετικού ολοκληρωμένου τοπικού σχεδίου δράσης και θα έχουν συνέργεια/συμπληρωματικότητα με τις δράσεις για τους Ρομά που θα στηριχθούν από το ΕΚΤ+ στο πλαίσιο του ΕΣ 4B.10 (4.ι).
Περιφέρεια Ηπείρου		
	Π/υ	Δράσεις
ΕΚΤ+/ΕΣΟ 4.10: "Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	600.000 €	4B.ι.1: Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά (Ολοκληρωμένα Προγράμματα για την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας)

	350.000 €	4B.i.1: Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά (Δράσεις για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά)
	50.000 €	4B.i.1: Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά (Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για Ρομά)
ΕΤΠΑ/ Ειδικός Στόχος 4.3. Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτουσών ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες	500.000 €	4A.iii.2: Παρεμβάσεις για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά (Δομή παροχής κοινωνικών υπηρεσιών)
	500.000 €	4A.iii.2: Παρεμβάσεις για την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των Ρομά (Παρεμβάσεις μικρής κλίμακας για την Βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ρομά)
Περιφέρεια Θεσσαλίας		
	Π/υ	Δράσεις
ΕΚΤ+/ ESO4.10: "Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	800.000 €	ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε Ρομά.

	1.200.000 €	Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού
	500.000 €	Δράσεις υποστήριξης των Ρομά: ομάδες βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης, ομάδες διαχείρισης οργανωμένων χώρων μετεγκατάστασης
	500.000 €	Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας / εφήβων σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις
	220.000 €	Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για Ρομά
ΕΤΠΑ Ειδικός Στόχος 4.5 «Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας» - υποενότητα: «Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης»	3.000.000 €	Παρεμβάσεις Ολοκληρωμένων Τοπικών Σχεδίων Δράσης για την ένταξη των Ρομά σε τοπικό επίπεδο
Περιφέρεια Ιονίων Νήσων		
	Π/υ	Δράσεις

ΕΚΤ+/ ESO4.10: "Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	1.000.000 €	4B.(ι).1: Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά: Προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας
	1.200.000 €	4B.(ι).1: Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά: Δράσεις βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης
	69.172 €	4B.(ι).1: Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά: Capacity building για φορείς σχετικούς με την κοινωνική ένταξη για Ρομά
Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου		
	Π/υ	Δράσεις
ΕΚΤ+/ ESO4.10: "Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	900.000 €	Δ.5.8. Παρεμβάσεις για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, όπως Ομάδες Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης & Διαχείρισης Οργανωμένων Χώρων Μετεγκατάστασης / Βελτίωση συνθηκών στέγασης / Επιδότηση ενοικίου
	500.000 €	Δ.5.9. Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού
Περιφέρεια Κρήτης		
	Π/υ	Δράσεις
ΕΚΤ+/ ESO4.10: "Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	850.000 €	Στήριξη της Αυτοαπασχόλησης των ΡΟΜΑ (ΝΘΕ)

	850.000 €	Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των ΡΟΜΑ στην αγορά εργασίας
	1.275.000 €	Ομάδες Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης των ΡΟΜΑ
Περιφέρεια Πελοποννήσου		
	Π/υ	Δράσεις
ΕΚΤ+/ ESO4.10: "Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	2.094.118 €	ΝΕΕ, ΝΘΕ και παρεμφερείς δράσεις για απασχόληση και αυτοαπασχόληση εστιασμένες σε Ρομά
	423.529 €	Ολοκληρωμένα προγράμματα για την ενσωμάτωση των Ρομά στην αγορά εργασίας συμπεριλαμβανομένης της καταπολέμησης του ψηφιακού αποκλεισμού
	423.529 €	Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων Ρομά σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις
	94.118 €	Δημιουργία ικανοτήτων (capacity building) για φορείς που υλοποιούν δράσεις για Ρομά
ΕΤΠΑ Ειδικός Στόχος 4.3. Πρώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, νοικοκυριών με χαμηλό εισόδημα και μειονεκτους ομάδων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με ειδικές ανάγκες, μέσω ολοκληρωμένων δράσεων που	5.734.502 €	Ο Ειδικός Στόχος αναμένεται να συμβάλλει στην αναβάθμιση και επέκταση υποδομών για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και της ενεργητικής ένταξης, με έμφαση στις ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και στις περιθωριοποιημένες κοινότητες (νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος, ουσιοεξαρτώμενοι, αποφυλακισμένοι, άστεγοι, άτομα με αναπηρία, Ρομά, κ.ά.). Στο πλαίσιο αυτό, οι κατηγορίες

περιλαμβάνουν υπηρεσίες στέγασης και κοινωνικές υπηρεσίες		δράσεων που προβλέπονται είναι οι εξής: • Δημιουργία, επέκταση και εκσυγχρονισμός υποδομών κοινωνικής μέριμνας και ένταξης. Όλες οι επενδύσεις θα ακολουθούν τις αρχές της άρσης του διαχωρισμού και της απαγόρευσης των διακρίσεων και θα στοχεύουν στην προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες χωρίς αποκλεισμούς για όλες τις περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως οι Ρομά, τα ΑμεΑ, τα άτομα με μεταναστευτικό υπόβαθρο, κ.λ.π. και θα αποτελούν κριτήρια επιλογής των πράξεων. Όλες οι υπηρεσίες ή/και επενδύσεις θα απευθύνονται στο σύνολο των περιθωριοποιημένων ομάδων και δεν θα διατηρούν ή οδηγούν σε διαχωρισμό και απομόνωσή τους.
Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας		
	Π/υ	Δράσεις
ΕΚΤ+/ ESO4.10: "Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά"	352.941 €	4.ι.1 - Ολοκληρωμένα προγράμματα για την κοινωνικοοικονομική ενσωμάτωση των Ρομά στην κοινότητα [Δράσεις ένταξης στην αγορά εργασίας, στεγαστικής αρωγής]
	1.245.000 €	4.ι.2 - Λοιπές δράσεις υποστήριξης των Ρομά για βελτίωση συνθηκών διαβίωσης (Ομάδες Βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης)
	495.000 €	4.ι.3 - Ανάπτυξη παρεμβάσεων ενίσχυσης νηπίων, παιδιών σχολικής ηλικίας/ εφήβων Ρομά σε βιωματικά εργαστήρια και παιδικές κατασκηνώσεις
	588.235 €	4.ι.4 - Capacity building για φορείς σχετικούς με την

		κοινωνική ένταξη για Ρομά
	588.235 €	4.ι.5 - NEE για απασχόληση και αυτοαπασχόληση για Ρομά
	588.235 €	4.ι.6 - Δράσεις ενδυνάμωσης γυναικών Ρομά, με στόχο την καταπολέμηση των πολλαπλών διακρίσεων και την ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας

Τέλος, η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας συνεργάζεται με διεθνείς οργανισμούς και την κοινωνία των πολιτών για τα θέματα κοινωνικής ένταξης των Ρομά. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τη συνεργασία με τη UNICEF στο πλαίσιο του προγράμματος WASH που υλοποιεί ο Οργανισμός, βασικός στόχος του οποίου είναι η διαμόρφωση προτάσεων για πιλοτικές υποδομές σε τουλάχιστον 10 καταυλισμούς Ρομά, οι οποίες θα εξασφαλίσουν ασφαλή και συνεχή πρόσβαση σε νερό, με έμφαση στη βιωσιμότητα (όπως η συλλογή όμβριων υδάτων), τόσο σε επίπεδο νοικοκυριών όσο και σε επίπεδο κοινότητας.

V. Δράσεις του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.)

Το **Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.)** είναι Ν.Π.Δ.Δ. που συστάθηκε με το άρθρο 6 του ν. 3106/2003 και ο Οργανισμός του διέπεται από το Π.Δ. 64/2022 (Α' 168/8-9-2022). Από τον Ιούνιο του 2023, τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (Π.Δ. 77/2023).

Οι πληθυσμιακές ομάδες στις οποίες απευθύνονται οι υπηρεσίες και οι επιχειρησιακές δραστηριότητες του Ε.Κ.Κ.Α. είναι κυρίως οι ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού, όπως οι άστεγοι και τα παιδιά σε ανάγκη, τα άτομα που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσης και έκτακτης κοινωνικής ανάγκης, όπως οι κακοποιημένες γυναίκες και τα παιδιά τους και τα θύματα εμπορίας ανθρώπων,

αλλά και οποιοσδήποτε πολίτης βρίσκεται σε κατάσταση κρίσης την οποία αδυνατεί να διαχειριστεί, όπως για παράδειγμα τα θύματα μαζικών καταστροφών.

Η Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας «197» του Ε.Κ.Κ.Α. αποτελεί το επιχειρησιακό κέντρο έκτακτης ανάγκης, άμεσης και διαρκούς αναφοράς, καθώς και ενεργοποίησης ολόκληρου του συστήματος παροχής υπηρεσιών άμεσης κοινωνικής βοήθειας. Λειτουργεί σε 24ωρη βάση, επτά ημέρες την εβδομάδα, και έχει στόχο την παροχή άμεσης συμβουλευτικής, κοινωνικής και ψυχολογικής στήριξης, την πληροφόρηση για θέματα κοινωνικής φροντίδας, την κινητοποίηση των μηχανισμών άμεσης κοινωνικής παρέμβασης, την παραπομπή των εξυπηρετούμενων στις λοιπές Υπηρεσίες του δικτύου του Ε.Κ.Κ.Α., καθώς και τη διασύνδεση των εξυπηρετούμενων με Μονάδες Κοινωνικής Φροντίδας και λοιπούς φορείς κοινωνικής αλληλεγγύης και κοινωνικής προστασίας για την παροχή κατάλληλης βοήθειας. Η κλήση στο «197» είναι δωρεάν από σταθερά και κινητά τηλέφωνα.

Κατά το 2024, οι κλήσεις της τηλεφωνικής γραμμής, στις οποίες παρασχέθηκαν υπηρεσίες ήταν 9.210 (7.915 το 2023), με μέση διάρκεια κλήσης τα 16,6 λεπτά (ελάχιστη διάρκεια κλήσης τα 2 λεπτά). Ο συχνότερος λόγος κλήσης στη Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας «197» ήταν τα ζητήματα ψυχικής υγείας (36,8%) και ο επόμενος θέματα σχέσεων (29,9%). Ακολουθούν ζητήματα που σχετίζονται με κακοποίηση (7,1%), δυσκολίες επιβίωσης (6,80%) και θέματα υγείας (6,20% των κλήσεων). Άλλοι λόγοι κλήσης με μικρότερη συχνότητα αφορούσαν σε δυσκολίες ΑμεΑ (4,7%), ζητήματα που σχετίζονται με εξελικτικές κρίσεις / γεγονότα ζωής (3,2%) και δυσκολίες που αφορούν στην Τρίτη Ηλικία (2,7%).

Κατά το έτος 2024, η Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας «197» δέχτηκε **97 αναφορές** (90 το 2023) για άτομα ηλικιωμένα ή με αναπηρία που βρίσκονταν σε κίνδυνο, λόγω κακοποίησης ή παραμέλησης. Οι καταγγελίες, επώνυμες ή ανώνυμες, διαβιβάστηκαν άμεσα στις αρμόδιες Εισαγγελικές Αρχές, προκειμένου να δοθεί εντολή για τη διερεύνησή τους.

Η Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας «1107» του Ε.Κ.Κ.Α. παρέχει ενημέρωση, συμβουλευτική και δικτύωση για ζητήματα παιδικής προστασίας. Λειτουργεί σε 24ωρη βάση, επτά ημέρες την εβδομάδα με στόχους:

- την παροχή επείγουσας συμβουλευτικής, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης σε ανηλίκους και την ενημέρωσή τους για θέματα που τους απασχολούν
- την παροχή επείγουσας συμβουλευτικής, ψυχολογικής και κοινωνικής στήριξης σε γονείς ή άλλους ενδιαφερόμενους και την ενημέρωσή τους για θέματα ανατροφής παιδιών,
- τη συνεργασία με τις αρμόδιες εισαγγελικές, δικαστικές, αστυνομικές αρχές και άλλες υπηρεσίες για την άμεση κοινωνική προστασία παιδιών και εφήβων σε κίνδυνο.

Η κλήση στην Τηλεφωνική Γραμμή «1107» είναι δωρεάν από σταθερά και κινητά τηλέφωνα.

Η Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας «1107» το 2024 παρείχε υπηρεσίες ενημέρωσης και συμβουλευτικής για θέματα Παιδικής Προστασίας σε 1012 κλήσεις (845 το 2022) με μέση διάρκεια κλήσης τα 18,2 λεπτά (ελάχιστη διάρκεια κλήσης τα 2 λεπτά). Οι κυριότεροι λόγοι κλήσης ήταν τα θέματα σχέσεων (34,40%), τα περιστατικά κακοποίησης (27,1%) και τα ζητήματα ψυχικής υγείας (14,6% των κλήσεων). Ακολουθούν οι αναφορές / καταγγελίες για κακοποίηση ή παραμέληση ανηλίκων (6,5%), θέματα παιδικής και εφηβικής ηλικίας (5,8%) και ζητήματα που σχετίζονται με εξελικτικές κρίσεις/γεγονότα ζωής (5,8%). Άλλοι λόγοι κλήσης με μικρότερη συχνότητα ήταν τα θέματα των ΑμεΑ και οι δυσκολίες επιβίωσης.

Η Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας «1107», κατά το έτος 2024, δέχτηκε **80 αναφορές** (76 το 2023) που αφορούσαν παιδιά σε κίνδυνο λόγω κακοποίησης ή παραμέλησης. Οι καταγγελίες, επώνυμες ή ανώνυμες, διαβιβάστηκαν άμεσα στις αρμόδιες Εισαγγελικές Αρχές προκειμένου να δοθεί εντολή για την διερεύνησή τους.

Τα **Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης (Κ.Κ.Σ.)** στελεχώνονται από Κοινωνικούς Λειτουργούς και Ψυχολόγους και παρέχουν υπηρεσίες υποδοχής και αξιολόγησης αιτημάτων κοινωνικής φροντίδας, συμβουλευτικής, ψυχολογικής και κοινωνικής υποστήριξης, παραπομπής, διαμεσολάβησης και διασύνδεσης με τις κατάλληλες υπηρεσίες του Δικτύου Κοινωνικής Προστασίας, καθώς και πληροφόρησης για όλα τα θέματα κοινωνικής φροντίδας και αλληλεγγύης. Στα Κ.Κ.Σ. παρέχεται, επίσης, βραχεία ψυχοθεραπεία σε άτομα, ζευγάρια και οικογένειες, με προτεραιότητα στα θύματα βίας (κυρίως, ενδοοικογενειακής και εμπορίας ανθρώπων).

Ειδικότερα, το 2024 το **Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης Αθήνας** παρείχε υπηρεσίες συμβουλευτικής, κοινωνικής και ψυχολογικής υποστήριξης σε πολίτες και διαχειρίστηκε 120 αιτήματα που στην πλειοψηφία τους αφορούσαν πολίτες σε επισφαλή στέγαση ή που ήταν άστεγοι ή θύματα βίας, κυρίως γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, για επείγουσα φιλοξενία σε Ξενώνα με τα παιδιά τους.

Λόγοι αιτήματος φιλοξενίας	Σε αστεγία	Ασθενής ή Συνοδός ασθενή από περιοχές εκτός Αττικής	Θύμα εμπορίας ανθρώπων	Θύμα ενδοοικογενειακής βίας	Άλλη κατάσταση κρίσης
	71	8	3	30	8
Σύνολο					120

Με στόχο την ανταπόκριση στην ανάγκη επείγουσας φιλοξενίας γυναικών & μητέρων με τα παιδιά τους, χωρίς δηλαδή τις προϋποθέσεις διενέργειας εξετάσεων ή άλλων διαδικασιών και οποιαδήποτε ώρα ή μέρα, το ΕΚΚΑ συνέχισε την εισαγωγή με την επείγουσα διαδικασία στον Ξενώνα Αττικής για γυναίκες θύματα βίας. Από τις 25 εισαγωγές που έγιναν μέσα στο 2024, οι 13 πραγματοποιήθηκαν με την επείγουσα διαδικασία, κυρίως μετά από επικοινωνία αστυνομικών τμημάτων ή Γραφείων Ενδοοικογενειακής βίας της Αστυνομίας και Συμβουλευτικών Κέντρων του Δικτύου της ΓΓΙΑΔ με την Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας «197».

Αντίστοιχα, το **Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης (Κ.Κ.Σ.) Θεσσαλονίκης** υποδέχτηκε 418 νέες περιπτώσεις, εκ των οποίων η μεγάλη πλειοψηφία ήταν ηλικίας από 30 έως 50 ετών. Στο Κ.Κ.Σ. απευθύνθηκαν κυρίως Έλληνες πολίτες, αλλά και αλλοδαποί/ες. Τα αιτήματα αφορούσαν σε φιλοξενία, συμβουλευτική, ψυχολογική στήριξη, συμβουλευτική για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας στο πλαίσιο της ποινικής διαμεσολάβησης, προστασία, ενημέρωση-πληροφόρηση, επιμόρφωση επαγγελματιών κ.ά. Οι δυσκολίες των εξυπηρετούμενων είχαν σχέση κυρίως με την ενδοοικογενειακή βία, την έλλειψη στέγης, την επιβίωση (ανέχεια, ανεργία), την απουσία υποστηρικτικού περιβάλλοντος, τις ψυχολογικές δυσκολίες/άγχος, την παραμέληση, κακοποίηση παιδιών κ.ά. Από το σύνολο των αιτημάτων, τα 49αφορούσαν στη φιλοξενία στον ξενώνα γυναικών με ή χωρίς παιδιά που έχουν υποστεί κάποια μορφή βίας, εκ των οποίων ικανοποιήθηκαν περίπου τα μισά, δηλ. **25**. Η μη ικανοποίηση όλων των αιτημάτων για φιλοξενία γυναικών οφείλεται κυρίως σε ακυρώσεις είτε από τις ίδιες τις γυναίκες είτε από τους φορείς παραπομπής.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι για πρώτη φορά το Κέντρο έγινε αποδέκτης παραπομπών για την υποστήριξη ανδρών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, (αρθ.21, ν.3500/2006), συνολικά 42 παραπομπές από τα γραφεία ενδοοικογενειακής βίας της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης. Η υπηρεσία μας, ως όφειλε, ήρθε σε επαφή με όλα τα θύματα, προκειμένου να παρέχει την απαραίτητη, κατά αρμοδιότητα, ενημέρωση και υποστήριξη κατά περίπτωση. Επιπλέον, σημειώθηκε αύξηση στη ζήτηση για την υποστήριξη και επιμόρφωση επαγγελματιών από άλλους φορείς (κυρίως από κοινωνικές υπηρεσίες των Δήμων και φορείς ψυχικής υγείας) σε ζητήματα ενδοοικογενειακής βίας και παιδικής προστασίας (207).

Τέλος, στο πλαίσιο υποστήριξης ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών άλλων φορέων στη διενέργεια κοινωνικών ερευνών για συνθήκες διαβίωσης ανηλίκων και στη συμβουλευτική εργασία με δράστες ενδοοικογενειακής βίας που διενεργείται στο πλαίσιο της ποινικής διαμεσολάβησης, πραγματοποιήθηκαν 61 συναντήσεις εργασίας (δια ζώσης & διαδικτυακές) με στελέχη των Δ/νσεων Κοινωνικής Προστασίας Δήμων και Υπηρεσιών Υγείας (Βέροιας, Παύλου Μελά, Κιλκίς, Ικαρίας,

Γρεβενών, Πύδνας, Πέλλας, Βόρειας Κέρκυρας, Σερβίων Κοζάνης, Αλεξανδρούπολης, Θεσσαλονίκης).

Ο **Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας Αττικής** φιλοξενεί γυναίκες ή μητέρες με τα παιδιά τους -θύματα βίας ή/και πολλαπλών διακρίσεων (π.χ. μετανάστριες, πρόσφυγες, μονογονείς, ΑμεΑ, άνεργες κ.λπ.), στις οποίες παρέχει συμβουλευτική και ψυχοκοινωνική στήριξη σε ένα πλαίσιο συνεχούς φροντίδας για τη δημιουργία κλίματος ασφάλειας και λειτουργικότητας, καθώς και συμβουλευτική υποστήριξη για την κοινωνική επανένταξη με συστηματοποιημένη παρακολούθηση μετά την αποχώρηση/follow-up κ.ά.). Κατά το έτος 2024 πραγματοποιήθηκαν νέες εισαγωγές 25 γυναικών (21 το 2023) και 24 παιδιών (23 το 2023). Εντός του έτους αποχώρησαν 25 γυναίκες με 26 παιδιά (51 άτομα), από τις οποίες βρήκαν εργασία και αυτονομήθηκαν είτε με τη μίσθωση οικίας ή την ένταξη στο Πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία», είτε με την υποστήριξη του οικείου περιβάλλοντός τους, συνολικά 20 γυναίκες με 24 παιδιά.

Ο **Ξενώνας Μεταβατικής Φιλοξενίας Θεσσαλονίκης** για γυναίκες-θύματα βίας λειτουργεί και στη Θεσσαλονίκη με αντίστοιχες υπηρεσίες για γυναίκες ή μητέρες με τα παιδιά τους, θύματα βίας ή/και πολλαπλών διακρίσεων, για την παροχή προστασίας σε συνθήκες καταφυγίου, την ψυχοκοινωνική υποστήριξη και εργασιακή συμβουλευτική για κοινωνική επανένταξη, καθώς και τη φροντίδα των παιδιών τους με προγράμματα δημιουργικής απασχόλησης και ενισχυτικής διδασκαλίας. Για τις γυναίκες – υπηκόους τρίτων χωρών υλοποιούνται και σε αυτόν τον Ξενώνα προγράμματα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας. Συνολικά το 2024 φιλοξενήθηκαν 48 άτομα – τα περισσότερα με παραπομπές από Συμβουλευτικούς Σταθμούς ή Υπηρεσίες Δήμων - εκ των οποίων 28 γυναίκες και 20παιδιά. Στο πλαίσιο της κοινωνικής επανένταξης, 6 φιλοξενούμενες εξασφάλισαν εργασία και αυτονομήθηκαν, ενώ 10 αποχώρησαν για να ζήσουν σε συγγενικά τους πρόσωπα, 2 επέστρεψαν στο οικογενειακό περιβάλλον και 2 μετακινήθηκαν σε άλλες δομές.

Ο **Ξενώνας αστέγων Πειραιά (Αγ. Ιωάννη Ρέντη)** φιλοξενεί αστέγους, καθώς και ασθενείς & συνοδούς ασθενών από την επαρχία. Επίσης, στον ξενώνα

φιλοξενούνται 3 άτομα (παλιννοστούντες ομογενείς από τη Ρωσία) με Υ.Α. του Υπουργείου Υγείας του 2002 για εφόρου ζωής φιλοξενία τους (εφόσον συντρέχουν οι κοινωνικοοικονομικοί λόγοι). Οι φιλοξενοούμενοι/ες παρακολουθούνται από την κοινωνική υπηρεσία και υποστηρίζονται ψυχοκοινωνικά, σε συνεργασία με το οικογενειακό τους περιβάλλον, ενώ καταβάλλεται προσπάθεια εργασιακής αποκατάστασης, διασύνδεσης και διαμεσολάβησης με άλλους φορείς (κοινωνικούς, υγειονομικούς κ.λπ.). Διαθέτει 43 δίκλινα/τρίκλινα δωμάτια με ανεξάρτητο μπάνιο και κουζίνα. Για το έτος 2024 στον ξενώνα φιλοξενήθηκαν 14 άτομα (10 γυναίκες και 4 άνδρες), εκ των οποίων οι 3 ήταν φιλοξενοούμενοι με απόφαση μόνιμης διαμονής.

Ο **Ξενώνας αστέγων Καρέα** προσφέρει προσωρινή φιλοξενία και φροντίδα σε άτομα που αντιμετωπίζουν άμεσο πρόβλημα στέγασης, στερούνται οικονομικών και κοινωνικών πόρων για εξασφάλιση χώρου διαμονής και βασικών μέσων επιβίωσης και ταυτόχρονα βρίσκονται σε κατάσταση έκτακτης κοινωνικής ανάγκης ή κρίσης και διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο βλάβης. Οι φιλοξενοούμενοι/-ες είναι αυτό-εξυπηρετούμενα ενήλικα άτομα, μονογονεϊκές οικογένειες με αρχηγό άνδρα και οικογένειες με τα ανήλικα παιδιά τους, μετα-νοσοκομειακοί ασθενείς ή συνοδοί ασθενών από περιοχές εκτός Αθήνας που πρέπει να νοσηλευτούν σε Νοσοκομεία της Αθήνας. Στο πλαίσιο της κοινωνικής επανένταξης, οι φιλοξενοούμενοι/-ες ενημερώνονται και υποστηρίζονται για τη συμμετοχή τους σε προκηρύξεις θέσεων εργασίας και για την ένταξή τους στο Πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία», ενώ στην περίπτωση οικογενειών λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για την ένταξη και προσαρμογή των παιδιών στη σχολική εκπαίδευση. Μετά την αποχώρηση από τον ξενώνα, διατηρείται συνεργασία για την ομαλή μετάβαση στην αυτονόμηση (follow-up). Κατά το έτος 2024 στον ξενώνα φιλοξενήθηκαν 44 άτομα (56 το 2023): 15 γυναίκες, 26 άνδρες και 3 παιδιά.

Η **Υπηρεσία Διαχείρισης Κρίσεων** καταρτίζει, σε ετήσια βάση, τις Ομάδες Ταχείας Παρέμβασης (ΟΤΑΠ) και το πρόγραμμα εβδομαδιαίας ετοιμότητας κλιμακίων με εξειδικευμένο προσωπικό, που κινητοποιούνται σε περιπτώσεις μαζικών καταστροφών και ατυχημάτων με μεγάλο αριθμό θυμάτων για την παροχή άμεσης κοινωνικής και ψυχολογικής στήριξης στους πληγέντες.

Κατά το 2024 πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες ενέργειες:

- Εκπόνηση ετήσιου Προγράμματος ετοιμότητας των Ομάδων Ταχείας Παρέμβασης (ΟΤΑΠ) για την ψυχοκοινωνική στήριξη των θυμάτων μαζικών καταστροφών ή ατυχημάτων με μεγάλο αριθμό θυμάτων.
- Δικτύωση με εμπλεκόμενους φορείς στην πρόληψη και διαχείριση των συνεπειών των καταστροφών όπως ο Ερυθρός Σταυρός, ο Οργανισμός Αντισεισμικής Προστασίας (ΟΑΣΠ), η Ομοσπονδία Φορέων Ψυχο-κοινωνικής Αποκατάστασης και Ψυχικής Υγείας «Αργώ» κ.ά.
- Οργάνωση της εκπαίδευσης των Ομάδων Ταχείας Παρέμβασης και του προσωπικού του Ε.Κ.Κ.Α. σε ζητήματα πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων και υγιεινής και ασφάλειας, σε συνεργασία με φορείς συνεχιζόμενης κατάρτισης όπως το ΙΝ.ΕΠ. του Ε.Κ.Δ.Δ.Α..

Ειδικότερα, πραγματοποιήθηκαν 3 εκπαιδεύσεις του προσωπικού στην πρόληψη και διαχείριση κινδύνων και 3 εκπαιδεύσεις των ΟΤΑΠ στην παροχή πρώτων βοηθειών στους πληγέντες καταστροφών, καθώς και μία άσκηση εκκένωσης του κτιρίου της Κεντρικής Υπηρεσίας. Τέλος, εκπονήθηκε **Πρωτόκολλο παρέμβασης** του Ε.Κ.Κ.Α. σε περιπτώσεις μαζικών καταστροφών με κατευθυντήριες Οδηγίες ψυχοκοινωνικής παρέμβασης.

Το **Συμβουλευτικό – Θεραπευτικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας**, υλοποιείται από το Ε.Κ.Κ.Α. (από το 2008) για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας βάσει του ν. 3500/2006. Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε άτομα που έχουν εκδηλώσει βία σε άλλα μέλη της οικογένειάς τους και παρέχει συμβουλευτική και θεραπεία στους υπαίτιους. Η Υπηρεσία συνεργάζεται και δέχεται παραπομπές από Εισαγγελίες (κυρίως Αττικής και Θεσσαλονίκης), αλλά και Στρατοδικεία, Ναυτοδικεία και Αεροδικεία όλης της χώρας, προσώπων στα οποία αποδίδεται η τέλεση του εγκλήματος της ενδοοικογενειακής βίας, προκειμένου να παρακολουθήσουν το Ειδικό Συμβουλευτικό – Θεραπευτικό πρόγραμμα του φορέα.

Το 2024, στο Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης Αθήνας, οι αιτήσεις ένταξης στο Συμβουλευτικό Πρόγραμμα ατόμων που έλαβαν σχετική Εισαγγελική Διάταξη ανήλθαν στις 275 (το 2023 υποβλήθηκαν 131 αιτήσεις). Εντός του 2024, συνολικά, 123 άτομα εντάχθηκαν στο Πρόγραμμα (που είχαν αιτηθεί την ένταξή τους σε προηγούμενα έτη), από τα οποία τα 97 ολοκλήρωσαν τη συνεργασία.

Το 2024, το Κέντρο Κοινωνικής Στήριξης Θεσσαλονίκης που υλοποιεί το Συμβουλευτικό – Θεραπευτικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, δέχτηκε 120 νέες διατάξεις από τις αρμόδιες Εισαγγελίες, κυρίως της Θεσσαλονίκης, αλλά και άλλων νομών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι για τη τελευταία τουλάχιστον τριετία ο αριθμός των διατάξεων είναι αυξημένος σε σχέση με άλλα χρόνια, γεγονός που καταδεικνύει την αύξηση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας. Το 2024, το Συμβουλευτικό – Θεραπευτικό πρόγραμμα παρακολούθησαν 41 άτομα, εκ των οποίων 24 ολοκλήρωσαν το πρόγραμμα.

Σημειώνεται ότι, στο πλαίσιο της υλοποίησης του Προγράμματος, για την έκβαση της συνεργασίας (ολοκλήρωση, διακοπή ή παραπομπή σε άλλον, κατάλληλο για την περίπτωση, Φορέα, συνολικός αριθμός συνεδριών) ενημερώνεται εγγράφως η παραπέμπουσα Αρμόδια Αρχή (Εισαγγελία). Επίσης, σε τακτά χρονικά διαστήματα, ο Φορέας με δική του πρωτοβουλία ενημερώνει την Εισαγγελία από την οποία κοινοποιούνται οι διατάξεις ποινικής διαμεσολάβησης, με τις οποίες οι δράστες/τριες παραπέμπονται στο ΕΚΚΑ, για όσους/ες δεν προσήλθαν για να ζητήσουν να ενταχθούν στο εν λόγω Πρόγραμμα.

Το πρόγραμμα συμβάλλει στην **καταπολέμηση της βίας** και στην **αλλαγή στερεότυπων μορφών συμπεριφοράς με προσανατολισμό στο φύλο**. Με δεδομένη την πολύχρονη εμπειρία του Οργανισμού στην υλοποίηση του Προγράμματος, το Ε.Κ.Κ.Α. συνεργάζεται με κάθε φορέα που ξεκινά παρόμοιο πρόγραμμα και παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία ένταξης σε αυτό και τον τρόπο λειτουργίας του.

Ο **Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων (ΕΜΑ)** λειτουργεί από 1-1-2019, κατ' εφαρμογή της Οδηγίας 2011/36/ΕΕ για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την

προστασία των θυμάτων (ν. 4198/2013) και συστάθηκε με την ΚΥΑ αρ. 30840 (Β' 3003/20-9-2016). Η διαχείρισή του ανατέθηκε στο Ε.Κ.Κ.Α. και η εποπτεία και ο συντονισμός αυτού ανατέθηκε στο Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (Γ.ΕΘ.ΕΙΣ.) του Υπουργείου Εξωτερικών. Σκοπός του ΕΜΑ είναι η παρακολούθηση της προστασίας των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων που εντοπίζονται/ταυτοποιούνται από τις αρμόδιες δημόσιες αρχές ή συνεργαζόμενους φορείς παροχής υπηρεσιών υποδοχής και κοινωνικής στήριξης. Με τη λειτουργία του ΕΜΑ, εξασφαλίζεται η τήρηση ενός συστήματος συλλογής ακριβών και συγκρίσιμων πληροφοριών και αναλύσεων, τόσο ποσοτικών, όσο και ποιοτικών, που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων. Το 2024 από τους συνεργαζόμενους φορείς έχουν εντοπιστεί και αναφερθεί στον ΕΜΑ, 462 θύματα εμπορίας. Από το σύνολο των θυμάτων, τα 96 είναι παιδιά (47 κορίτσια και 49 αγόρια) και οι 366 ενήλικες (275 γυναίκες και 91 άνδρες). Οι Εκθέσεις του ΕΜΑ δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα του ΕΚΚΑ: <https://ekka.org.gr/index.php/el/ethnikos-mixanismos-anaforas> στην ελληνική & στην αγγλική γλώσσα.

Πιστοποίηση φορέων παροχής υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας (Π.Σ.Π.Α.): Το Ε.Κ.Κ.Α. έχει την αρμοδιότητα γνωμοδότησης προς το αρμόδιο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής & Οικογένειας για την παροχή της Ειδικής Πιστοποίησης σε φορείς του ιδιωτικού τομέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας, βάσει των διατάξεων του άρθρου 5 του ν. 2646/98 και της Κοινής Υπουργικής Απόφασης των Υπουργείων Οικονομικών και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με αρ. Γ.Π: Π(2)γ/οικ. 34029/22-03-2012 (Β' 1163/10-4-2012). Η ειδική πιστοποίηση στην παροχή υπηρεσιών κοινωνικής φροντίδας των μη κερδοσκοπικών φορέων αποτελεί σημαντικό μοχλό εκσυγχρονισμού του δικτύου κοινωνικής φροντίδας, δεδομένου ότι, μέσω της διαδικασίας, οι φορείς οδηγούνται να προσαρμόσουν τις υπηρεσίες και τη δράση τους σε ένα ρυθμιστικό πλαίσιο το οποίο διέπεται από τυπικούς κανόνες και προδιαγραφές, εφόσον μάλιστα η πιστοποίηση αποτελεί πλέον βασική προϋπόθεση για να λάβει ένας φορέας κρατική χρηματοδότηση. Κατά το έτος 2024 δόθηκαν

οδηγίες στους/στις υπευθύνους των ενδιαφερόμενων φορέων και υποβλήθηκαν στο Ε.Κ.Κ.Α. 147 νέες αιτήσεις φορέων για πιστοποίηση ή ανανέωση της πιστοποίησης τους. Αφού ελέγχθηκαν για την πληρότητά τους, οι 86 που ήταν ολοκληρωμένες εξετάστηκαν από την αρμόδια Επιτροπή Γνωμοδότησης, σε 55 συνεδρίες (κατά 10% περισσότερες από το προηγούμενο έτος). Από το σύνολο των 86 φορέων που εξετάστηκαν οι 71 έλαβαν θετική γνωμοδότηση και οι 15 αρνητική. Παράλληλα με τη θετική γνωμοδότηση, στο πλαίσιο της συνεχούς παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης των πιστοποιημένων φορέων, σύμφωνα με το άρθρο 10 παρ.4 της ΚΥΑ με αριθ. Γ.Π:Π(2)γ/οικ. 34029/23-3-12 (Β'1163), ο Οργανισμός μας, έχοντας υπόψη τις επισημάνσεις των αρμοδίων κοινωνικών συμβούλων κατά τη διαδικασία των ελέγχων, προέβη στην έκδοση 33 έγγραφων συστάσεων προς τους πιστοποιημένους φορείς και υπέβαλε 36 αιτήματα προς τις αρμόδιες Περιφερειακές Ενότητες για έλεγχο της συμμόρφωσης των φορέων στις έγγραφες συστάσεις μας. Οι συστάσεις αφορούσαν κυρίως ενίσχυση προσωπικού δομών και βαρδιών, σύμφωνα με το εκάστοτε ισχύον θεσμικό πλαίσιο, επικαιροποίηση ιστοσελίδων για την πληροφόρηση των πολιτών, καταστατικών, εσωτερικών κανονισμών κλπ. Επίσης, κατά το έτος 2024, συμμορφώθηκαν πλήρως στις έγγραφες συστάσεις μας 9 πιστοποιημένοι φορείς και 4 συμμορφώθηκαν μερικώς. Επιπλέον, κατά το έτος 2024 εγκρίθηκαν – μετά από έλεγχο των σχετικών στοιχείων - τα αιτήματα 188 φορέων για εγγραφή τους στο Π.Σ.Π.Α., ενώ εκδόθηκαν και 119 Βεβαιώσεις (για κατάθεση αιτήματος /εγγραφή στο Π.Σ.Π.Α. /απόφαση γνωμοδότησης Δ.Σ.), κατόπιν σχετικών αιτημάτων.

Στον ευαίσθητο τομέα της **παιδικής προστασίας**, το Ε.Κ.Κ.Α. – πέραν της Εθνικής Γραμμής Παιδικής Προστασίας «1107» αναπτύσσει σημαντικές δράσεις, όπως η άσκηση της αρμοδιότητας του Εθνικού Συντονιστή της Εγγύησης για το Παιδί, η εκπόνηση και παρακολούθηση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για την Εγγύηση για το Παιδί, η τήρηση των Εθνικών Μητρώων που αφορούν στην παιδική προστασία και η λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Καταγραφής και Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων.

Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί: Με τον ν. 4837/2021 (αρ. 53, Α' 178/1-10-2021), το Ε.Κ.Κ.Α. ορίστηκε Εθνικός Συντονιστής της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί.

Αποστολή του είναι ο αποτελεσματικός συντονισμός και η παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύστασης ΕΕ 2021/1004 του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 2021 (L 223/14), καθώς και του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) για την εφαρμογή της, με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού των παιδιών σε ανάγκη, την προώθηση της ένταξης αυτών, την αποφυγή και καταπολέμηση των διακρίσεων και του στιγματισμού τους. Ο Εθνικός Συντονιστής της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί εκπόνησε το ΕΣΔ, σε συνεργασία και διαβούλευση με τοπικά και περιφερειακά δίκτυα, με φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών, αρμόδιες ΜΚΟ, τη UNICEF, άλλους Διεθνείς Οργανισμούς και τα ίδια τα παιδιά, το οποίο υπεβλήθη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Σεπτέμβριο του 2022.

Το 2024, το Ε.Κ.Κ.Α. ως Εθνικός Συντονιστής για την «Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί» είχε ως προτεραιότητα, μεταξύ άλλων, τη σύνταξη της **1ης διετούς έκθεσης προόδου του Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ) της Εγγύησης για το Παιδί**, με εφαρμογή της Σύστασης (ΕΕ) 2021/1004. Για την προετοιμασία της έκθεσης προόδου, η οποία υπεβλήθη στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 16-9-2024, πραγματοποιήθηκαν διμερείς συναντήσεις με τα 13 αρμόδια Υπουργεία, το Κέντρο Προγραμματισμού & Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ), τη UNICEF & τη Μονάδα Εμπειρογνομόνων Κοινωνικών Υποθέσεων (ΜΕΚΥ).

Για την καταγραφή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των μέτρων πολιτικής που περιλαμβάνονται στο ΕΣΔ για την Εγγύηση για το Παιδί, καθώς και για την αποτύπωση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ο Εθνικός Συντονιστής υλοποίησε **Πληροφοριακό Σύστημα (Π.Σ) για την Εγγύηση για το Παιδί**, το οποίο παρουσιάστηκε στα αρμόδια Υπουργεία, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή-DG Reform, στην ΕΥΣΕΚΤ και στη UNICEF. Σε συνεργασία με την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ του ΥΚΟΙΣΟ εντάχθηκε στο Ε.Π. «Ανθρώπινο Δυναμικό & Κοινωνική Συνοχή 2021-2027» η πρόσληψη εμπειρογνομόνων για την εξαγωγή στατιστικών δεδομένων μέσω του Π.Σ. της Εγγύησης για το Παιδί.

Ο Εθνικός Συντονιστής συμμετείχε δια ζώσης στην **3η ετήσια συνάντηση των Εθνικών Συντονιστών** για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί στις **Βρυξέλλες**, όπου συζητήθηκαν τα επιτεύγματα και οι προκλήσεις της εφαρμογής της Εγγύησης

για το Παιδί στα κράτη μέλη και η πρόοδος των Εθνικών Σχεδίων Δράσης, ενώ ακολούθησε συνάντηση των Εθνικών Συντονιστών, στο **Βίλνιους της Λιθουανίας**, με θέμα την ισορροπία μεταξύ εργασίας και προσωπικής ζωής στο σχεδιασμό οικογενειακών πολιτικών. Στην **14η διαδικτυακή συνάντηση των Εθνικών Συντονιστών** με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσιάστηκε ένα κοινό πλαίσιο παρακολούθησης της εφαρμογής της Σύστασης, με τη χρήση υπαρχόντων δεδομένων και δεικτών, καθώς και η πρόοδος των ΕΣΔ από τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Τέλος, στο πλαίσιο του έργου «Υποστήριξη για την εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το Παιδί στην Ελλάδα», που χρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) και υλοποιήθηκε από τη UNICEF σε συνεργασία με την πρώην DG Reform της Ε.Ε., πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά και δια ζώσης σεμινάρια για την παρουσίαση καλών πρακτικών, καθώς επίσης ολοκληρώθηκε η εκπόνηση: (α) κειμένου που αφορά σε Προτάσεις για ένα αποτελεσματικό πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί στην Ελλάδα, (β) Έκθεσης με θέμα την εξέταση του πλαισίου διακυβέρνησης για την εφαρμογή του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί και τον καθορισμό ενός ενιαίου μοντέλου διακυβέρνησης και (γ) μελέτης των κοινωνικο-οικονομικών παραγόντων κινδύνου, των διατροφικών προτύπων καθώς και του ρυθμιστικού και επιχειρησιακού εθνικού πλαισίου που σχετίζονται με το υπέρβαρο και την παχυσαρκία σε παιδιά που βρίσκονται σε κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού.

Αναδοχή – υιοθεσία: Τον Ιούνιο του 2021 συστάθηκε το Τμήμα Αναδοχών-Υιοθεσιών του Ε.Κ.Κ.Α. σε συνέχεια των θεσμικών ρυθμίσεων του άρθρου 4 του ΠΔ 41/2021 (Α' 103/23-6-2021) που αποτελεί επί της ουσίας, τη συνέχεια της Επιχειρησιακής Συντονιστικής Υπηρεσίας Δράσεων Παιδικής Προστασίας (είχε συσταθεί στις 26 Ιουνίου 2012), καθώς το αντικείμενο εξακολουθεί να είναι η τήρηση των Εθνικών Μητρώων, όπως ορίζονται με τον ν. 4538/2018 και ο συντονισμός των δράσεων και των υπηρεσιών στον τομέα της παιδικής προστασίας

στη χώρα μας. Το Ε.Κ.Κ.Α. τηρεί τα ακόλουθα Εθνικά Μητρώα που αφορούν στην παιδική προστασία:

➤ Εθνικό Μητρώο ανηλίκων

☐ Εθνικό Μητρώο Εγκκεκριμένων Αναδοχών

☐ Εθνικό Μητρώο Υιοθεσιών

☐ Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Αναδόχων Γονέων

☐ Εθνικό Μητρώο Υποψηφίων Θετών Γονέων

☐ Εθνικό Μητρώο Υποψήφιων Επαγγελματιών Αναδόχων Γονέων

στο πλαίσιο του ν. 4538/2018 και της λειτουργίας του Πληροφοριακού Συστήματος (Π.Σ.) www.anynet.gr. Το 2023 πραγματοποιήθηκαν 284 τεκνοθεσίες και έως τον Δεκέμβριο 2024 καταγράφηκαν 680 αναδοχές.

Ενίσχυση και στήριξη του Εθνικού Δικτύου Παιδικής Προστασίας- **Ομάδες Προστασίας Ανηλίκων** (Ο.Π.Α.) αποτελούμενες από κοινωνικούς λειτουργούς, έχουν συγκροτηθεί στους δήμους της ελληνικής επικράτειας. Οι Ο.Π.Α., σύμφωνα με τον ν. 3961 και την Κοινή Απόφαση των Υπουργείων Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας & Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με αριθ. 49540/4-5-2011, (Β' 877/17-5-2011), «Συντονισμός δράσεων & υπηρεσιών παιδικής προστασίας», διαχειρίζονται τα θέματα που αφορούν στην προστασία και στη φροντίδα των ανηλίκων, και ειδικότερα τη διερεύνηση κάθε αναφοράς/καταγγελίας για ενδεχόμενη κακοποίηση-παραμέληση ανηλίκων. Έως τον Δεκέμβριο του 2024 στο δίκτυο συμμετείχαν 223 δήμοι και 684 επαγγελματίες.

Μητρώο Δυναμικότητας & Διαθεσιμότητας κλινών, των δομών φιλοξενίας παιδικής προστασίας, της περιφέρειας Αττικής: κατόπιν σχετικής εντολής της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών-Τμήμα Ανηλίκων, η οποία εκδόθηκε σε συνέχεια Εγκυκλίου (αρ. 5/14-6-2021) του Αρείου Πάγου, ξεκίνησε από τον Σεπτέμβριο 2021 και συνέχισε κατά το 2024, να συγκεντρώνει τα στοιχεία δυναμικότητας και διαθεσιμότητας κλινών των δομών φιλοξενίας παιδικής προστασίας, (6 ΝΠΔΔ και 22 ΝΠΙΔ δομές), που δραστηριοποιούνται στην περιφέρεια Αττικής. Για το σκοπό αυτό, το ΕΚΚΑ διαμόρφωσε σχετική προτυποποιημένη φόρμα, η οποία περιλαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες για τα ζητήματα της φιλοξενίας ανηλίκων, ήτοι την

ονομασία Δομής Παιδικής Προστασίας, τις ειδικότερες προϋποθέσεις εισαγωγής όπως π.χ. φύλο φιλοξενούμενων ανηλίκων, ηλικία και στοιχεία για την δυναμικότητα σε κλίνες, τις ήδη κατειλημμένες θέσεις, τις θέσεις σε αναμονή (έχει εγκριθεί η φιλοξενία, αλλά δεν έγινε η εισαγωγή του παιδιού), τις κενές-διαθέσιμες θέσεις. Στην εν λόγω φόρμα έχει προστεθεί και η καταγραφή των αριθμητικών δεδομένων που αφορούν στον αριθμό των παιδιών που έχουν ενηλικιωθεί και παραμένουν, για λόγους κοινωνικής προστασίας στις δομές. Κατά το 2024, η παραπάνω διαδικασία συγκέντρωσης και επικαιροποίησης των στοιχείων του Μητρώου, πραγματοποιήθηκε 12 φορές

Ειδικό Μητρώο Φορέων Παιδικής Προστασίας Π.Ε. Θεσσαλονίκης: περιλαμβάνονται μη ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα για Δομές Παιδικής Προστασίας της Θεσσαλονίκης. Περιέχει πληροφορίες όπως τις δυνατότητες φιλοξενίας ανηλίκων, δυναμικότητα σε κλίνες, προϋποθέσεις και διαδικασίες εισαγωγής των φιλοξενούμενων, φύλο, ηλικία, κατειλημμένες θέσεις, διαθέσιμες θέσεις κ.α. Το μητρώο επικαιροποιείται συνεχώς και για τα στοιχεία του ενημερώνονται, σε εβδομαδιαία βάση, τόσο το τμήμα ανηλίκων της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης όσο και κοινωνικοί λειτουργοί που καταφεύγουν σε αυτό για την αναζήτηση κατάλληλου πλαισίου παιδικής προστασίας κυρίως κατά τη διαχείριση της διαδικασίας αφαίρεσης της επιμέλειας / γονικής μέριμνας παραμελημένων και κακοποιημένων ανηλίκων στη Θεσσαλονίκη.

Εθνικό Σύστημα Καταγραφής & Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων: η λειτουργία και εποπτεία του Εθνικού Συστήματος Καταγραφής και Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων (αρ.9, ν. 4837/2021) έχει ανατεθεί στο Ε.Κ.Κ.Α., με αρμοδιότητες α) την καταγραφή και παρακολούθηση όλων των γνωστοποιήσεων περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων που υποβάλλονται από τους Φορείς Παιδικής Προστασίας και κάθε άλλο φορέα που παρέχει υπηρεσίες σε ανηλίκους και από τους εξουσιοδοτημένους υπαλλήλους του Ε.Κ.Κ.Α., β) τη δημιουργία και διαχείριση της βάσης δεδομένων του Εθνικού Συστήματος Καταγραφής και Παρακολούθησης των Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων από τους Υπεύθυνους Προστασίας Ανηλίκων (ΥΠΑ), γ) τη μέριμνα για την καταχώρηση στοιχείων στη βάση δεδομένων, δ) την

εξαγωγή στατιστικών στοιχείων και αναφορών, παρακολούθηση της εφαρμογής των σχετικών πολιτικών, ε) την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συναφών παρεμβάσεων, στ) την εκπόνηση της Ετήσιας έκθεσης αξιολόγησης της εφαρμογής των εν λόγω πολιτικών. Κατά το έτος 2024, πραγματοποιήθηκαν:

- ✓ Καταγραφή και επικαιροποίηση δομών προστασίας ανηλίκων (ανοιχτών/κλειστών) και Υ.Π.Α. Τηρείται αρχείο, όπου καταγράφονται οι Υ.Π.Α. που ορίζονται από τους φορείς παιδικής προστασίας και περιλαμβάνει 86 κλειστές δομές και 3.689 ανοιχτές δομές. Πρόκειται για μια συνεχώς εξελισσόμενη διαδικασία, όπου οι φορείς παιδικής προστασίας υποχρεούνται (ν. 4837/2021, άρθ. 1-12) να ορίζουν σε κάθε μονάδα τους/τις Υ.Π.Α. και να κοινοποιούν τη σχετική απόφαση στο Ε.Κ.Κ.Α.
- ✓ Τήρηση αρχείου καταγραφής αναφορών που υποβάλλονται από τους/τις Υ.Π.Α. Το 2024 από τους Υ.Π.Α. των συνεργαζόμενων φορέων παιδικής προστασίας έχουν υποβληθεί στο Εθνικό Σύστημα 70 αναφορές περιστατικών πιθανής κακοποίησης παιδιών, οι οποίες αφορούν 92 παιδιά (33 αγόρια, 56 κορίτσια, 3 αγνώστου φύλου). Επιπλέον, από την Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας 1107 υποβλήθηκαν 80 αναφορές περιστατικών πιθανής κακοποίησης παιδιών, οι οποίες αφορούν 130 παιδιά (57 αγόρια, 58 κορίτσια και 15 αγνώστου φύλου).
- ✓ Υλοποίηση του δεύτερου κύκλου των διαδικτυακών εισαγωγικών εκπαιδευτικών σεμιναρίων για τους/τις Υ.Π.Α. πραγματοποιήθηκε από 10-4-2024 έως και 10-7-2024. Τα σεμινάρια απευθύνονταν σε Υ.Π.Α., αλλά και άλλο προσωπικό των δομών παιδικής προστασίας της παρ. δ του άρθρου 3 του ν. 3748/2021. Ο αριθμός των εκπαιδευτικών σεμιναρίων που πραγματοποιηθήκαν ήταν 53, ενώ αριθμός των συμμετεχόντων ήταν 1.099. Οι θεματικές ενότητες των σεμιναρίων ήταν: α) Θεσμικό Πλαίσιο – Εννοιολογικός Προσδιορισμός – Μορφές και Ενδείξεις της Παιδικής Κακοποίησης, β) Διαδικασία Υποβολής Αναφορών - Εθνικό Σύστημα Καταγραφής και Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων (ν. 4837/2021).
- ✓ **Σχεδιασμός και ανάπτυξη του Πληροφοριακού Συστήματος (Π.Σ.) του Εθνικού Συστήματος Καταγραφής και Παρακολούθησης Αναφορών Περιστατικών Κακοποίησης Ανηλίκων**, σε συνεργασία με το τμήμα Υποστήριξης

Πληροφοριακών Συστημάτων, με στόχο την καταγραφή και παρακολούθηση περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων. Ολοκληρώθηκε η μελέτη εφαρμογής.

- ✓ **Παροχή πληροφοριών και κατευθύνσεων σε Υ.Π.Α.** και άλλα στελέχη φορέων παιδικής προστασίας, είτε τηλεφωνικά, είτε μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, ως προς τον ορισμό των Υ.Π.Α., τις διαδικασίες για την αναφορά περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων, καθώς και την καταγραφή των αναφορών.
- ✓ Επικαιροποίηση του αναρτημένου στην ιστοσελίδα του Ε.Κ.Κ.Α. εκπαιδευτικού υλικού σχετικά με την παιδική προστασία και το Εθνικό Σύστημα Καταγραφής και Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων.

Γ. ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ι. Προστασία Παιδιού και Οικογένειας

1. Οικονομική ενίσχυση οικογενειών με παιδιά, μέσω χορήγησης επιδομάτων και παροχής υπηρεσιών

1.1. Επίδομα παιδιού

Συνεχίστηκε η χορήγηση του επιδόματος παιδιού που θεσπίστηκε με τις διατάξεις του άρθρου 214 του ν.4512/2018 (Α'5) και εφαρμόζεται σύμφωνα με την υπουργική απόφαση αρ.Γ.Π.οικ.Δ22/11/2705/58/2018 (Β'57) όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.

Δικαιούχοι του επιδόματος είναι οι γονείς ή τα πρόσωπα που ασκούν την επιμέλεια των παιδιών που γεννιούνται στην Ελλάδα, εφόσον μένουν νόμιμα και μόνιμα στη χώρα και πληρούν το εισοδηματικό κριτήριο. Το ύψος του εξαρτάται από αριθμό των εξαρτώμενων τέκνων και την κατηγορία οικογενειακού εισοδήματος.

Το επίδομα παιδιού απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, ενώ δεν προσμετράται στο συνολικό, πραγματικό ή τεκμαρτό, οικογενειακό εισόδημα. Η χρηματοδότηση του επιδόματος γίνεται εξ ολοκλήρου από τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας , με μεταφορά πιστώσεων στον ΟΠΕΚΑ που είναι αρμόδιος για τη χορήγηση.

Για το έτος 2024 η δαπάνη στον προϋπολογισμό του Υπουργείου για την καταβολή του επιδόματος παιδιού ανήλθε σε 757.204.926,60 ευρώ, ενώ οι δικαιούχοι του επιδόματος ανήλθαν σε 790.804 και αφορούσε 1.139.967 παιδιά

1.2. Επίδομα Γέννησης¹¹

¹¹ Αναλυτικά: <https://opeka.gr/epidoma-gennisis/>

Συνεχίστηκε η χορήγηση του επιδόματος γέννησης που θεσπίστηκε με τις διατάξεις του ν. 4659/2020 (Α'21),για κάθε παιδί που γεννιέται στην Ελλάδα, με διαδικασία που καθορίστηκε με την αρ. Δ11οικ.8523/236/20 (Β' 490') ΚΥΑ, όπως ισχύει. Εντός του 2024, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 29-32 του ν. 5092/2024 (Α'33) αυξήθηκε το ποσό του επιδόματος. Ειδικότερα για τον καθορισμό του ύψους του επιδόματος λαμβάνεται υπόψιν ο αριθμός των εξαρτώμενων τέκνων της οικογένειας, όπως αυτός διαμορφώνεται μετά τη γέννηση του τέκνου και το ποσό καταβάλλεται ως εξής: α) δύο χιλιάδες τετρακόσια (2.400,00) ευρώ για το πρώτο κατά σειρά γέννησης εξαρτώμενο τέκνο, β) δύο χιλιάδες επτακόσια (2.700,00) ευρώ για το δεύτερο κατά σειρά γέννησης εξαρτώμενο τέκνο, γ) τρεις χιλιάδες (3.000,00) ευρώ για το τρίτο κατά σειρά γέννησης εξαρτώμενο τέκνο και δ) τρεις χιλιάδες πεντακόσια (3.500,00) ευρώ για το τέταρτο και κάθε επόμενο, κατά σειρά γέννησης, εξαρτώμενο τέκνο.

Δικαιούχος του επιδόματος είναι κάθε μητέρα που διαμένει μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα και έχει ετήσιο ισοδύναμο οικογενειακό εισόδημα έως 40.000 ευρώ. Το επίδομα απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, ενώ δεν προσμετράται στο συνολικό, πραγματικό ή τεκμαρτό, οικογενειακό εισόδημα. Επιπλέον, για τον καθορισμό του ύψους του επιδόματος λαμβάνεται υπόψη ο αριθμός των εξαρτώμενων τέκνων όπως αυτός διαμορφώνεται μετά την γέννηση του τέκνου. Χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και καταβάλλεται από τον ΟΠΕΚΑ σε δύο δόσεις: Η 1η δόση χορηγείται τον επόμενο μήνα από την έγκριση της αίτησης και εντός του πρώτου τριμήνου από τη γέννηση του παιδιού, και η 2η δόση μετά από 5 μήνες από το μήνα της γέννησης.

Για το έτος 2024 το σύνολο της δαπάνης στον προϋπολογισμό του Υπουργείου για την καταβολή του επιδόματος γέννησης ανήλθε σε 174.316.550,00 ευρώ. Η αύξηση ίσχυσε αναδρομικά για τα παιδιά που γεννήθηκαν από 1-1-2023 .
--

1.3. Επίδομα Ορεινών και Μειονεκτικών Περιοχών

Συνεχίστηκε η χορήγηση του επιδόματος ορεινών και μειονεκτικών περιοχών που θεσπίστηκε με το ν. 3016/2002 (Α' 110), με σκοπό την οικονομική ενίσχυση των νοικοκυριών που διαβιούν στις περιοχές αυτές και έχουν ιδιαίτερα χαμηλό εισόδημα, το οποίο δεν ξεπερνά το ποσό των 4.700 ευρώ ετησίως. Το ύψος του επιδόματος ανέρχεται σε:

- εξακόσια (600,00) ευρώ, για ετήσιο οικογενειακό εισόδημα έως 3.000 ευρώ
- τριακόσια (300,00) ευρώ, για ετήσιο οικογενειακό εισόδημα από 3.000 έως 4700 ευρώ.

Το επίδομα καταβάλλεται εφάπαξ κατ' έτος στους δικαιούχους από τον ΟΠΕΚΑ και η χρηματοδότηση βαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό. Απαλλάσσεται από κάθε φόρο, τέλος, εισφορά ή κράτηση υπέρ του Δημοσίου ή τρίτου, συμπεριλαμβανομένης και της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης, ενώ δεν προσμετράται στο συνολικό, πραγματικό ή τεκμαρτό, οικογενειακό εισόδημα .

Για το έτος 2024 το σύνολο της δαπάνης στον προϋπολογισμό του Υπουργείου για το επίδομα ορεινών και μειονεκτικών περιοχών ανήλθε σε 3.166.500,00 ευρώ.

1.4. Βρεφονηπιακοί Σταθμοί

Με το άρθρο 104 του ν. 4941/2022 (Α' 113), όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 42 του ν. 5013/2023 (Α' 12) και το άρθρο 10 του ν. 5063/2023 (Α' 184) καθιερώθηκε πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών για την πρόσβαση βρεφών και νηπίων σε υπηρεσίες προσχολικής αγωγής και φροντίδας, καθώς και πρόγραμμα οικονομικής στήριξης οικογενειών για την πρόσβαση παιδιών, εφήβων και ατόμων με αναπηρία σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης, με την εφαρμογή σύγχρονων παιδαγωγικών πρακτικών και δραστηριοτήτων, εκτός σχολικού ωραρίου.

Στο πλαίσιο αυτό κατά την περίοδο αναφοράς και δεδομένου ότι αναφερόμαστε σε εκπαιδευτικές περιόδους υλοποιήθηκε και υλοποιείται η Δράση «Πρώτωση και

υποστήριξη παιδιών για την ένταξη τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για τη πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης» συγχρηματοδοτούμενη από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο plus (ESF +) στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2021-2027 και από εθνικούς πόρους. Επισπεύδον είναι το Υπουργείο Ανάπτυξης και το πρόγραμμα υλοποιείται από την Ε.Ε.Τ.Α.Α. Α.Ε. Ειδικότερα η δράση υλοποιήθηκε για τη χρονική περίοδο 2023-2024 βάσει της ΚΥΑ 47217/2023 (Β'3418), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει ενώ για την χρονική περίοδο 2024-2025 βάσει της ΚΥΑ 99310ΕΞ2024/2024 (Β' 4056).

Σύμφωνα με την ΚΥΑ κατά περίπτωση το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας καλύπτει από τον Τακτικό Π/Υ του¹² ένα μέρος της συνολικής προκαλούμενης δαπάνης. (για την περίοδο 2023-2024: 68.500.000,00€, για την περίοδο 2024-2025: 70.000.000,00€)

1.5.Κατασκηνωτικό Πρόγραμμα

Υλοποιήθηκε το Κρατικό Κατασκηνωτικό Πρόγραμμα που έχει στόχο τη στήριξη ευπαθών ομάδων (παιδιών ηλικίας 6-16 ετών, χαμηλών οικογενειακών εισοδημάτων, παιδιών που φιλοξενούνται σε ιδρύματα, ατόμων με αναπηρία, ηλικιωμένων χαμηλών εισοδημάτων) και υλοποιείται από δήμους της χώρας σε 32 υφιστάμενους κατασκηνωτικούς χώρους.

Το έτος 2024 λειτούργησαν 13 κατασκηνώσεις και φιλοξενήθηκαν 7.417 άτομα. Η χρηματοδότηση της δράσης γίνεται από τον κρατικό προϋπολογισμό του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας , για το έτος 2024 το ποσό ανήλθε σε 4.000.000,00 ευρώ.

2.Δράσεις που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ):

Στο ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRP) περιλαμβάνονται οι κάτωθι μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, σε σχέση με το παιδί:

¹² Σημειώνεται ότι στην ΚΥΑ για την περίοδο 2023-2024 η αρχική επιβάρυνση αφορούσε το νυν Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.

2.1. Ενίσχυση Παιδικής Προστασίας (Δράση: 16919) :

Ανάπτυξη ολοκληρωμένου προγράμματος σπουδών με στόχο τη γνωστική ανάπτυξη βρεφών και νηπίων (3 μηνών έως 4 ετών) (Αθηνά) (Μεταρρύθμιση 1).

Κατά το έτος 2024 αποφασίστηκε ο ανασχεδιασμός του έργου και προχώρησαν οι σχετικές με το έργο Προγραμματικές Συμβάσεις μεταξύ του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και του Διεθνούς Πανεπιστημίου. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 25 του ν .5178/2025 (Α' 22) το έργο έχει μετονομαστεί υπό τον τίτλο: «Θεμελιώνοντας το μέλλον των παιδιών μας»- Ανάπτυξη παιδαγωγικού πλαισίου και ρυθμίσεις για τη βέλτιστη λειτουργία των βρεφικών, βρεφονηπιακών και παιδικών σταθμών, ανιχνευτικός έλεγχος γνωστικής ανάπτυξης σε βρέφη και νήπια, επιμόρφωση των παιδαγωγών πρώιμης παιδικής ηλικίας». Τοποθέτηση παιδιών με αναπηρία με ποσοστό υψηλότερο του 67% ή/και σοβαρή ψυχική νόσο στη φροντίδα επαγγελματιών αναδόχων.

Κατά το έτος αναφοράς υπεγράφη Προγραμματική Σύμβαση μεταξύ του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και του Ειδικού Λογαριασμού Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής που αφορά σε ειδικά προγράμματα εκπαίδευσης και διαρκούς επιμόρφωσης για την επαγγελματική αναδοχή, δημοσιεύτηκε ο νέος ΚΑΔ από την ΑΑΔΕ (87.90.11.02 «Υπηρεσίες Επαγγελματιών Αναδόχων Γονέων») και τροποποιήθηκε η σχετική ΚΥΑ (Β'7304/2024).

- Μεταφορά εφήβων από Μονάδες Προστασίας Παιδιών (ΜοΠΠ) σε Διαμερίσματα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης (ΔΥΑΔ) (Ημιαυτόνομη διαβίωση).

Κατά το έτος αναφοράς τροποποιήθηκε η αρ. 99619/2023 ΚΥΑ (Β'6603) που αφορά στο Πρόγραμμα με την αρ. 1316/2024 ΚΥΑ (Β' 4763). Δημοσιεύτηκε η σχετική Πρόσκληση υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης (ΑΔΑ: 6ΜΛΣ46ΝΛ24- ΤΡ7), συγκροτήθηκε η τριμελής Επιτροπή Αξιολόγησης των αιτήσεων (ΑΔΑ: Ψ57Υ46ΝΛ2Α-ΞΒΤ), ενώ έως το τέλος του 2024 είχαν υποβληθεί 14 αιτήσεις χρηματοδότησης.

- Επιδότηση της έναρξης λειτουργίας / δημιουργίας νέων δομών πρώιμης φροντίδας σε υφιστάμενες δομές για βρέφη και νήπια από 2 μηνών έως 2,5 ετών (επένδυση 2)¹³

Κατά το έτος αναφοράς τροποποιήθηκε η αριθ. πρωτ. 104122/4-11-2022 ΚΥΑ με θέμα: «Καθορισμός του φορέα υλοποίησης, εκτέλεσης και διαχείρισης του προγράμματος του άρθρου 58 του ν. 4837/2021» με την αρ. αρ. 7611/16-12-2024 ΚΥΑ, παράρτημα της οποίας αποτελεί η Πρόσκληση και ο Οδηγός εφαρμογής, ενώ αντίστοιχα δημοσιεύτηκε από το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος (φορέας υλοποίησης). Μειώθηκε ο στόχος από τις 50.000 θέσεις στις 20.000 θέσεις, έγινε με σχετική τροποποίηση στη διάταξη του προγράμματος (άρθρο 4 του ν. 5107/2024) προσθήκη ως προς τους δυνητικούς δικαιούχους του προγράμματος, όπου συμπεριλήφθηκαν και ΝΠΔΔ και ΟΤΑ α' και β' βαθμού και τα νομικά πρόσωπα αυτών.

- Δημιουργία ΚΔΑΠ μέσω Τεχνολογίας (STEM)

Κατά το έτος αναφοράς εκπονήθηκε το θεσμικό πλαίσιο για την ίδρυση και λειτουργία των ΚΔΑΠ μέσω Τεχνολογίας STEM και για την πιλοτική εφαρμογή και για την ανάπτυξη του εκπαιδευτικού προγράμματος.

2.2. Υποστήριξη Ατόμων με Αναπηρία (Δράση:16904) (μέρος της εμπίπτει στη Διεύθυνση Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας)

- Πρώιμη παρέμβαση (πιλοτικό) παιδιών που παρουσιάζουν αναπτυξιακές διαταραχές ή έχουν την πιθανότητα να παρουσιάσουν στο μέλλον.¹⁴

Κατά το έτος αναφοράς εκδόθηκε η αρ. 4510/2024 ΚΥΑ (Β' 6068) με θέμα:

«Πιλοτικό Πρόγραμμα Πρώιμης Παιδικής Παρέμβασης για παιδιά ηλικίας μηδέν (0_ έως (6) ετών.

¹³<https://greece20.gov.gr/?projects=sub4-ypostirixi-tis-enarxis-dimioyrgias-neon-kentron-frontidas-proimis-paidikis-ilikias-i-neon-theseon-se-yparchonta-kentra-frontidas-gia-vrefi-apo-2-minon-eos-2-5-eton-paidika-kentra>

¹⁴<https://greece20.gov.gr/?projects=proimi-paidiki-paremvasi-pilotiko-programma>

3. Προώθηση της αποϊδρυματοποίησης

Στην προώθηση της αποϊδρυματοποίησης συμβάλλουν και τα έργα που εντάσσονται στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Στο τέλος του 2024 δημοσιεύτηκε από την επιτελική δομή του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας προκήρυξη δημόσιου διαγωνισμού για την «Χαρτογράφηση του συστήματος Κοινωνικής προστασίας στην Ελλάδα με επίκεντρο την παιδική προστασία». Στο πλαίσιο της Πράξης Συστημικές Δράσεις στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας *Εγγύηση για το Παιδί* (24PROC016009621 2024-12-17), με τις εξής δράσεις: (α). χαρτογράφηση του εθνικού συστήματος κοινωνικής φροντίδας, με επίκεντρο την παιδική προστασία, (β). εκπόνηση μελέτης με σκοπό την ενίσχυση των μηχανισμών στο πλαίσιο της παιδικής προστασίας, της αντιμετώπισης της παιδικής κακοποίησης και βίας και την ενδυνάμωση της οικογένειας, με σκοπό την εξάλειψη των φαινομένων και την στήριξη της οικογένειας μέσω στοχευμένων παρεμβάσεων σε θεσμικό και επιχειρησιακό επίπεδο, (γ). ο προσδιορισμός της νομικής κατάστασης που διέπει κάθε φορέα που λειτουργεί Μονάδα Κοινωνικής Φροντίδας κατά την έννοια του ν. 2345/1995, όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, ήτοι Μονάδα Παιδικής Προστασίας και Φροντίδας, με σκοπό τη διερεύνηση της δυνατότητας μετασχηματισμού της σε υπηρεσία είτε ανοικτής είτε βραχείας φιλοξενίας και (δ). επεξεργασία και προετοιμασία θεσμικής κατοχύρωσης των υπαρχόντων πρωτοκόλλων που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του πιλοτικού Child Guarantee.

3.1. Νομοθετικές παρεμβάσεις

Τροποποίηση του άρθρου 16 του ν. 4538/2024 και έκδοση της ΚΥΑ για την υλοποίηση της επαγγελματικής αναδοχής.

3.2. Οικονομική Ενίσχυση της Αναδοχής

Κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 12 του ν. 4538/2018 (Α' 85), εκδόθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή η ΚΥΑ «Χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης της αναδοχής» (Β' 2220). Παράλληλα, έγιναν οι απαιτούμενες προσθήκες στο Πληροφοριακό Σύστημα

Αναδοχής και Υιοθεσίας www.anynet.gr για την απλούστευση της διαδικασίας υποβολής αίτησης από τους δικαιούχους κα εκδόθηκε Εγκύκλιος (ΑΔΑ: ΩΗ8746ΜΤΛΚ-ΓΚΣ) με την οποία δόθηκαν περαιτέρω διευκρινίσεις.

Κατά το οικονομικό έτος 2024 δόθηκαν συνολικά **3.949.590,42** ευρώ ως οικονομική ενίσχυση της αναδοχής. Ενδεικτικά, τον Δεκέμβριο του 2024, **597** ανάδοχοι λάμβαναν την οικονομική ενίσχυση, για 106 ενήλικα αναδεχόμενα άτομα και 603 ανήλικα άτομα, σύνολο **709** άτομα ήταν σε επιδοτούμενη αναδοχή. Από αυτά, τα 37 σπούδαζαν, ενώ 106 λάμβαναν προσαύξηση επί του επιδόματος, λόγω αναπηρίας (Πηγή: ΟΠΕΚΑ).

3.3. Στατιστικά στοιχεία από το ΠΣ ANYNET (Πηγή: ΕΚΚΑ)

Στο τέλος του 2024, σύμφωνα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία που δημοσιεύει το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΕΚΚΑ) και με ημερομηνία εξαγωγής στοιχείων την 02-01-2025, καταγράφονται στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων, που τηρείται στο Πληροφοριακό Σύστημα Αναδοχής Υιοθεσίας, **1185** παιδιά, που παραμένουν σε δομές φιλοξενίας. Από αυτά, 51 ήταν σε πρόταση σύνδεσης με υποψήφιους γονείς και 20 σε περίοδο προσαρμογής. Από 07-07-2020 έως την 02-01-2025, είχαν καταγραφεί στο ΠΣ 961 υιοθεσίες και 680 αναδοχές ανηλίκων.

Σημειώνεται ότι κατά το 4ο Τρίμηνο του 2024 υπήρχαν καταγεγραμμένες στο ΠΣ 88 Μονάδες Παιδικής Προστασίας (29 ΝΠΔΔ, 43 ΝΠΙΔ, 2 ΝΠΔΔ του Υπ. Δικαιοσύνης και 14 ΝΠΙΔ δομές φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, 4 ΝΠΙΔ δομές φιλοξενίας γερμανόφωνων ανηλίκων).

3.4. Εκπαιδευτικά προγράμματα Υποψήφιων Γονέων

Το 2023 εκδόθηκε η με αριθ. πρωτ. 51145/19-05-2023 ΚΥΑ «Καθορισμός του ύψους της αποζημίωσης και των απαιτούμενων προσόντων των εκπαιδευτών των υποψήφιων αναδόχων, επαγγελματιών αναδόχων και θετών γονέων και των πραγματογνωμόνων κοινωνικών λειτουργών του Σ.Κ.Λ.Ε, καθώς και της διαδικασίας μεταφοράς πιστώσεων, και τροποποίηση της υπό στοιχεία Δ11 οικ.

22785/896/2019 Απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών» (Β' 3439, ΑΔΑ: 6ΥΨΥ46ΜΤΛΚ-ΕΑ2).

Κατά τη διάρκεια του 2024 υλοποιήθηκαν **9** εκπαιδευτικά προγράμματα **για 108 Υποψήφιους Ανάδοχους Γονείς**, εγγεγραμμένους στα Ειδικά Μητρώα του Φορέα τους και **33** εκπαιδευτικά προγράμματα **για 537 Υποψήφιους Θετούς Γονείς**, εγγεγραμμένους στα Ειδικά Μητρώα του Φορέα τους.

3.5. Έλεγχοι σε ΝΠΙΔ και ΝΠΔΔ κατά τη διάρκεια του 2024

Η Δ/ση Προστασίας Παιδιού και Οικογένειας προχώρησε κατά τη διάρκεια του 2024 σε ελέγχους σε Μονάδες Παιδικής Προστασίας (ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ) όσον αφορά στις εγγραφές και στις καταχωρήσεις στο Εθνικό Μητρώο Ανηλίκων των ανηλίκων που φιλοξενούν. Ελέγχθηκαν συνολικά **16** Μονάδες Παιδικής Προστασίας και **287** φάκελοι ανηλίκων μαζί με τα Ατομικά Σχέδια Οικογενειακής Αποκατάστασης (ΑΣΟΑ) αυτών.

3.6. Επαγγελματική Αναδοχή

Εκδόθηκε η με αριθ. πρωτ. 19333/22-2-2023 ΚΥΑ «Τοποθέτηση ανηλίκων με αναπηρία σε επαγγελματίες αναδόχους και ρύθμιση σχετικών θεμάτων για την εφαρμογή της επαγγελματικής αναδοχής» (Β' 1085, ΑΔΑ: 6ΤΖΔ46ΜΤΛΚ-ΖΕΖ) και ενσωματώθηκε στο ΠΣ anynet η δυνατότητα για τους ενδιαφερόμενους υποψήφιους να υποβάλλουν αίτηση για επαγγελματική αναδοχή ανηλίκων.

Στις 24-07-2024 υπογράφηκε προγραμματική σύμβαση μεταξύ του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας και του ΠΑΔΑ με σκοπό τον σχεδιασμό και την εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού για την αρχική και διαρκή εκπαίδευση των υποψήφιων επαγγελματιών αναδόχων γονέων, ως προς την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών σε ανηλίκους με αναπηρία άνω του 67%.

Τον Νοέμβριο του 2024 πραγματοποιήθηκαν τα πρώτα πιλοτικά προγράμματα εκπαίδευσης των υποψήφιων επαγγελματιών αναδόχων γονέων και θα ακολουθήσουν εκπαιδευτικά εργαστήρια σε όλη την επικράτεια για τους

επαγγελματίες των Κοινωνικών Υπηρεσιών των φορέων εποπτείας της αναδοχής με στόχο την κατάρτιση των υπαλλήλων στην υλοποίηση του θεσμού της επαγγελματικής αναδοχής.

Επίσης έχει οριστικοποιηθεί το πρότυπο της σύμβασης της επαγγελματικής αναδοχής που θα υπογράφεται μεταξύ των υποψήφιων επαγγελματιών αναδόχων γονέων και της Δομής φιλοξενίας του ανηλίκου ή του Φορέα εποπτείας της επαγγελματικής αναδοχής ανά περίπτωση.

4. Ένταξη των ασυνόδευτων ανηλίκων που διαμένουν σε Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων στο εθνικό σύστημα αναδοχής και υιοθεσίας

Οι υπηρεσίες του Υπουργείου συνεργάστηκαν κατά το έτος αναφοράς με τη Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για θέματα που αφορούσαν σε τοποθέτηση ασυνόδευτων ανηλίκων σε ανάδοχες οικογένειες. Η συνεργασία αφορούσε και σε κατά περίπτωση ασυνόδευτα παιδιά αλλά και σε γενικές κατευθύνσεις/οδηγίες και καταγραφές ελλείψεων και κενών που εντοπίζονται στο πεδίο. Η έναρξη της εφαρμογής του Εθνικού Συστήματος Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4939/2022 και του ν. 4960/2022, από τον Ιανουάριο 2024 επέφερε και επιπλέον ζητήματα που θα έπρεπε να λυθούν και να αποσαφηνιστούν στο πλαίσιο της αναδοχής ως προς τους ρόλους και τις υποχρεώσεις των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, των εντεταλμένων επιτροπείας και των φορέων εποπτείας της αναδοχής. Τέλος, η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας συμμετείχε στις εκπαιδεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στους εντεταλμένους επιτροπείας με σχετική εισήγηση ως προς τον θεσμό της αναδοχής.

5. Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 5107/2024 μεταφέρθηκε ο Εθνικός Μηχανισμός Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού στη Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής του

Υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας (τροποποίηση άρθρου 8 του ν. 4491/2017).

II. Κοινωνικές πολιτικές στέγασης

1. Επίδομα στέγασης

Κατά τη διάρκεια του 2024 συνεχίστηκε η εφαρμογή του προγράμματος «Επίδομα Στέγασης», το οποίο θεσπίστηκε με το ν. 4472/2017 (Α' 74) και ξεκίνησε να υλοποιείται το Μάρτιο του 2019. Στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση των νοικοκυριών με χαμηλά εισοδήματα που επιβαρύνονται με το κόστος ενοικίου για την πρώτη κατοικία τους.

Η υποβολή της αίτησης γίνεται μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας απευθείας από τον αιτούντα ή μέσω της Κοινωνικής Υπηρεσίας του Δήμου ή το Κέντρο Κοινότητας. Το ποσό της επιδότησης ανέρχεται σε 70€/μήνα για το μονοπρόσωπο νοικοκυριό αυξανόμενο κατά 35€/μήνα για κάθε επιπλέον άτομο και έως του ποσού των 210€ ανεξαρτήτως της σύνθεσης του νοικοκυριού. Στη μονογονεϊκή οικογένεια χορηγείται επιπλέον προσαύξηση 35 ευρώ το μήνα. Στα νοικοκυριά με απροστατευτο/α τέκνο/α, ορίζεται επιπλέον προσαύξηση 35 ευρώ το μήνα για κάθε απροστάτευτο τέκνο. Το συνολικό εισόδημα δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 21.000€, ανεξαρτήτως της σύνθεσης του νοικοκυριού.

Τον Δεκέμβριο του 2024 ο αριθμός των εγκεκριμένων αιτήσεων ανήλθε σε 193.937 και τα μέλη των ωφελούμενων νοικοκυριών σε 471.640 άτομα ή περίπου το 4,52% του πληθυσμού της Ελλάδας.

2. Πρόγραμμα ΚΑΛΥΨΗ

Με το ν. 5006/2022 (Α' 239) θεσπίστηκε το πρόγραμμα Κάλυψη, με το οποίο επιδιώκεται η αξιοποίηση του υφιστάμενου αποθέματος διαμερισμάτων του

προγράμματος ΕΣΤΙΑ για την υλοποίηση προγράμματος κοινωνικής μίσθωσης. Στόχος του προγράμματος είναι η διάθεση ιδιωτικών κατοικιών με επιδοτούμενη μίσθωση σε νέους ηλικίας 25-39 ετών, δικαιούχους του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος που δεν διαθέτουν ιδιόκτητη πρώτη κατοικία. Η επιλογή των ωφελούμενων γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια με προτεραιότητα στις μονογονεϊκές, τις τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες, άτομα με αναπηρία και άλλες ευάλωτες ομάδες. Το πρόγραμμα καλύπτει το κόστος μίσθωσης της κατοικίας για διάστημα τριών ετών και τυχόν δαπάνες επισκευών και μεταφοράς οικοσκευής, όπου απαιτείται. Ο συνολικός προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε 21,5 εκατομμύρια ευρώ.

Το Υπουργείο συμπράττει για την υλοποίηση του προγράμματος με τους Δήμους ή συμπράξεις Δήμων μέσω προγραμματικής σύμβασης. Οι Δήμοι μπορούν να συνεργάζονται και με νομικά τους πρόσωπα ανεξαρτήτως νομικής μορφής, συμπεριλαμβανομένων των αναπτυξιακών εταιρειών Ο.Τ.Α., για τη σύμπραξη στο Πρόγραμμα.

Ο Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ) έχει την αρμοδιότητα διαχείρισης και παρακολούθησης του προγράμματος και πραγματοποιεί την καταβολή της χρηματοδότησης προς τους συμβαλλόμενους φορείς.

Έως το τέλος του 2024 ο αριθμός των στεγασμένων νοικοκυριών ανήλθε σε 200.

3. Ταμείο ανάκαμψης - πιλοτικό πρόγραμμα οικονομικά προσιτής κατοικίας

Έχει ενταχθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης πιλοτικό πρόγραμμα με τίτλο «Δημιουργία δικτύου κοινωνικής/ οικονομικά προσιτής κατοικίας», το οποίο θα εφαρμοστεί στους Δήμους Αθηναίων και Θεσσαλονίκης.

Στόχος της προτεινόμενης παρέμβασης είναι η πρόληψη και αντιμετώπιση του στεγαστικού αποκλεισμού ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού που απειλούνται ή βιώνουν έλλειψη στέγης μέσω της ένταξης μέρους του αδρανούς ιδιωτικού και

δημόσιου στεγαστικού αποθέματος σε ένα σχήμα οικονομικά προσιτής ενοικιαζόμενης κατοικίας.

Ειδικότερα, προβλέπεται η παροχή κινήτρων σε ιδιοκτήτες να ενταχθούν σε μια δεξαμενή κοινωνικών ενοικιαζόμενων κατοικιών και η διάθεση των κατοικιών αυτών στο πλαίσιο εφαρμογής προγραμμάτων στεγαστικής συνδρομής, με συμβόλαια μακροχρόνιας μίσθωσης με χαμηλότερο μίσθωμα για ευάλωτες ομάδες.

Η χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης περιλαμβάνει τα κόστη ανακαίνισης 100 διαμερισμάτων, 70 στο Δήμο Αθηναίων και 30 στο Δήμο Θεσσαλονίκης, καθώς και δαπάνες τεχνικής συνδρομής με συνολικό προϋπολογισμό 1.642.628 ευρώ.

Φορείς υλοποίησης του έργου είναι η ΕΑΤΑ Α.Ε. και η ΜΑΘ Α.Ε. αντίστοιχα.

Η διαδικασία υλοποίησης του προγράμματος είναι σε εξέλιξη. Στο Δήμο Αθηναίων έχει εκδοθεί η πρόσκληση σε ιδιώτες ιδιοκτήτες διαμερισμάτων και στο Δήμο Θεσσαλονίκης έχει επιλεγεί το σύνολο των τριάντα διαμερισμάτων, η ανακαίνιση των οποίων είναι σε εξέλιξη.

4. Κοινωνική Αντιπαροχή

Με το ν. 5006/2022 θεσπίστηκε η Κοινωνική Αντιπαροχή ως η σύμβαση με αντικείμενο τη σύμπραξη φορέων της Γενικής Κυβέρνησης με ιδιώτες αναδόχους, κατά την οποία ο ανάδοχος ανεγείρει, με δικές του δαπάνες, κτίριο επί αδόμητου ακινήτου του φορέα και το αντάλλαγμα του συνίσταται στην εκμετάλλευση για ορισμένο χρονικό διάστημα του ακινήτου με την παράλληλη υποχρέωσή του να εκμισθώνει μέρος αυτού σε δικαιούχους έναντι προκαθορισμένου μισθώματος. Η επιλογή του αναδόχου γίνεται μετά από δημόσια πρόσκληση που απευθύνει ο φορέας, στον οποίο ανήκει το ακίνητο. Μετά από το πέρας του χρόνου εκμετάλλευσης, ο ανάδοχος υποχρεούται να παραδώσει το ακίνητο στον ιδιοκτήτη φορέα.

Κατά το 2024 συνεχίστηκαν οι προπαρασκευαστικές ενέργειες για την υλοποίηση των προβλέψεων του νόμου μέσω της περαιτέρω εξειδίκευσης του θεσμικού πλαισίου.

5. Πρόγραμμα «ΑΝΑΚΑΙΝΙΖΩ - ΝΟΙΚΙΑΖΩ»

Το πρόγραμμα Ανακαινίζω - Νοικιάζω θεσπίστηκε με το ν.5006/2022 και στοχεύει στην αύξηση των διαθέσιμων προς μίσθωση κατοικιών. Προβλέπει την επιδότηση του κόστους της ανακαίνισης για κενές κατοικίες που θα μισθωθούν με συμβόλαια μακροχρόνιας μίσθωσης. Ειδικότερα, επιδοτείται η ανακαίνιση κατοικιών που: (α) είναι έως 100 τ.μ. σε αστικά κέντρα, (β) ο ωφελούμενος θα πρέπει να έχει τουλάχιστον 50% της επικαρπίας ή της πλήρους κυριότητας (γ) οικογενειακό φορολογητέο εισόδημα έως 40.000€ και ακίνητη περιουσία έως 300.000€ (δ) η κατοικία να μην ήταν δηλωμένη α' κατοικία, ούτε μισθωμένη και να είναι δηλωμένη ως κενή στο Ε2 του τελευταίου φορολογικού έτους.

Εντός του 2024 εκδόθηκε η αριθμ.27176/2024 ΚΥΑ (Β' 2161) και ξεκίνησε η υλοποίηση του προγράμματος.

6. Πρόγραμμα «ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ»

Θεσπίστηκε με το ν. 5006/2022, με αντικείμενο τη χορήγηση χαμηλότοκων ή άτοκων δανείων από πιστωτικά ιδρύματα σε νέα άτομα ή νέα ζευγάρια, ηλικίας 25-39 ετών, με σκοπό την απόκτηση πρώτης κατοικίας. Το δάνειο χρηματοδοτείται κατά 75% από τη ΔΥΠΑ και δεν οφείλεται τόκος, ενώ το ύψος της χρηματοδότησης της ΔΥΠΑ για τα δάνεια του παρόντος δεν υπερβαίνει τα 750 εκ. ευρώ.

Προβλέπεται σαφής στήριξη στη τρίτεκνη και πολύτεκνη οικογένεια, καθότι σύμφωνα με άρθρο 4 παρ.2 περ.η, αν ο δανειολήπτης είναι ή καθίσταται, μετά τη σύναψη του δανείου, τρίτεκνος ή πολύτεκνος, το ποσό των τόκων καλύπτεται από τη Δ.ΥΠ.Α.». Ο συνολικός προϋπολογισμός του προϋπολογισμού του προγράμματος ανέρχεται σε 1δισ. Ευρώ (1.000.000.000).

Από την έναρξη του προγράμματος, έχουν υπαχθεί 8.981 ωφελούμενοι, έχουν προχωρήσει σε στάδιο σύμβασης οι 7.779 και έχουν εκταμιευθεί 7.758 δάνεια.

7. Πρόγραμμα «ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ» II»

Σε συνέχεια εφαρμογής του προγράμματος Σπίτι μου, εκδόθηκε η αριθμ. 189973/2024 (Β' 6894) ΚΥΑ με την οποία θεσπίστηκε το πρόγραμμα Σπίτι μου II με χρηματοδότηση από πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης.

8. Στέγαση Δημοσίων Υπαλλήλων

Κατά το έτος 2024, συνεχίστηκε ο σχεδιασμός για την αντιμετώπιση του προβλήματος της στέγασης δημοσίων υπαλλήλων (εκπαιδευτικών, υγειονομικού προσωπικού, σωμάτων ασφαλείας, κ.λ.π.) που υπηρετούν σε τουριστικές και δυσπρόσιτες περιοχές της χώρας.

Δράσεις για την προστασία αστέγων

1. Πρόγραμμα «ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΤΕΓΟΥΣ»

Με το άρθρο 15 του ν. 4756/2020 (Α' 235) θεσμοθετήθηκε το πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία για τους αστέγους» ως μόνιμη δημόσια πολιτική για την καταπολέμηση της αστεγίας εφαρμοζόμενη ανά διετία μέσω προσκλήσεων υποβολής αιτήσεων χρηματοδότησης.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τρεις πυλώνες:

- Επιδότηση ενοικίου για διάστημα 24 μηνών, καθώς και κάλυψη δαπανών για οικοσκευή και λοιπές λειτουργικές ανάγκες του νοικοκυριού.
- Παροχή υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής στήριξης και διασύνδεσης με συμπληρωματικές κοινωνικές παροχές και υπηρεσίες, μεταξύ άλλων το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα και το επίδομα στέγασης.

- Υπηρεσίες ενεργοποίησης, κατάρτισης και προώθησης στην εργασία, μεταξύ άλλων, επιδότηση εργασίας, κάλυψη μη μισθολογικού κόστους, επιδότηση για δημιουργία επιχείρησης και κατάρτιση.

Το πρόγραμμα υλοποιείται από Δήμους σε συνεργασία με νομικά πρόσωπα αυτών ή πιστοποιημένα ΝΠΙΔ μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Κατά το έτος 2024:

- Συνεχίστηκε η υλοποίηση 23 Σχεδίων σε συνολικά 42 Δήμους και δύο Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας της χώρας, δυνάμει της σχετικής πρόσκλησης έτους 2021. Σύμφωνα με τις Αποφάσεις έγκρισης Σχεδίων, εντάχθηκαν στο πρόγραμμα 558 νοικοκυριά και στεγάστηκε το σύνολο αυτών. Το σύνολο των ωφελούμενων που έχουν ενταχθεί σε επιδοτούμενη από το πρόγραμμα εργασία ανέρχεται σε 115 και σε επιδοτούμενη από το πρόγραμμα κατάρτιση 86.
- Εκδόθηκε η αρ. 1301/12-8-2024 ΚΥΑ (Β' 4766) με αύξηση του προϋπολογισμού σε 20 εκ. ευρώ για την επόμενη διετία και εκδόθηκε η Πρόσκληση για τη νέα περίοδο υλοποίησης. Έως το τέλος του 2024 είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης των Αιτήσεων Χρηματοδότησης που υποβλήθηκαν από τους δικαιούχους φορείς. Ο αριθμός των Εγκεκριμένων Σχεδίων ανέρχεται σε 41 (υλοποίηση από 89 Δήμους, τρία Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας και τον Εθνικό Οργανισμό Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων), ενώ ο συνολικός αριθμός των νοικοκυριών που θα ενταχθούν στο πρόγραμμα σε 879.

2. Δομές αστέγων – Ηλεκτρονική διασύνδεση δομών φιλοξενίας και καταγραφής στεγαστικών αιτημάτων

Οι δομές αστέγων λειτουργούν βάσει της υπ'αρ. Δ23/οικ.19061-1457/2016 ΚΥΑ (Β' 1336) «Καθορισμός πλαισίου ελάχιστων προδιαγραφών για Δομές Παροχής Υπηρεσιών σε Αστέγους», με την οποία ορίζονται οι όροι και οι προϋποθέσεις λειτουργίας Υπνωτηρίων, Ανοικτών Κέντρων Ημέρας Αστέγων, Ξενώνων Μεταβατικής Φιλοξενίας και Υποστηριζόμενων Διαμερισμάτων για αστέγους. Συνολικά λειτουργούν 12 Υπνωτήρια, 7 Ξενώνες και 12 Ανοικτά Κέντρα Ημέρας

Αστέγων. Η συνολική δυναμικότητα στις δομές φιλοξενίας ανήλθε το Δεκέμβριο του 2024 σε 1.070 κλίνες.

Συνεχίστηκε η λειτουργία της πλατφόρμας διασύνδεσης των φορέων που παρέχουν υπηρεσίες σε αστέγους <https://www.astegoι.gov.gr/referral/>, η οποία δίνει τη δυνατότητα στους ως άνω φορείς να διασυνδέονται ηλεκτρονικά, να υποβάλλουν και να διαχειρίζονται στεγαστικά αιτήματα μέσω online παρακολούθησης της διαθεσιμότητας κλινών συμβατών με το προφίλ των αιτούντων στέγαση. Παράλληλα η πλατφόρμα δίνει την δυνατότητα εξαγωγής στατιστικών στοιχείων.